



የአብክመ
ከተሞችና መስረተ ልማት ቢሮ
የ2016 በጀት ዓመት
የልማትና መልካም አስተዳደር ዕቅድ



ሐምሌ 2015 ዓ.ም

ባህር ዳር

የ2016 በጀት ዓመት የልማትና መልካም አስተዳደር ዕቅድ የተመሰረተባቸው ወሳኝ መርሆዎች

- ❑ ሰፊ፣ አካታችና ሊደረስበት የሚችል እቅድ ማቀድ፤
- ❑ ከፌደራል፣ ከክልል፣ ከዞኖችና ከተሞች እንዲሁም ከእርዳታ ሰጪ ድርጅቶች (UIIDP & Saftynet program) ጋር የተናበበ እቅድ ማቀድ፤
- ❑ ጥራት ያለው፣ ፈጣን አሰራር የተከተለ፣ በጊዜ የተገደበና የተተነተነ፣ እንዲሁም በውጤት ላይ ያተኮረ ዕቅድ ማቀድ፤
- ❑ የህዝብን ተሳትፎን ዋነኛ እቅም ያደረገ ዕቅድ ማቀድ፤
- ❑ በጦርነት የተጎዱ ከተሞች መልሶ ግንባታን ትኩረት የሰጠ፣ (በጦርነት የተጎዱ ከተሞች መልሶ ግንባታ ልማት ፈንድ የተያዙ ግቦችን ያካተተ)
- ❑ ቅንጅታዊ አሰራርን መሰረት ያደረገ ዕቅድ ማቀድ፣ ማለትም በየደረጃው ካለ

የመሬት፤

የፍትህ አካላት፤

የመንገድ፣ የመብራትና የውሃ አቅራቢ ተቋማት፤

የማዕድን (ኳሪ ሳይት)

የልማት ፈንድ ተቋማት፤

የከተማና የገጠር ባለሙያ እና ፖለቲካ አመራር ጋር ተናበና ተባብሮ መስራት፤

ከፍል አንድ

1.1. መግቢያ

ሀገራችን ብሎም ክልላችን ለውጡን ተከትሎ ከነበረው የግብርና መር ስተራቴጂ ማሻሻያዎችን በማድረግ አገር በቀል እና /Home grow economic stratage/ ባለብዙ ዘርፍ የልማት ስትራቴጂ ተግባራዊ በማድረግ በቀውስ ወቅትም ሁኑን አለም በኮቪድ ወረርሽኝና ተመሳሳይ ምክንያቶች በኢኮኖሚ ቀውስ ሲታመስ ችግሩ ሳይከፋ መቆቃም መቻላችን ዋነኛ ምክንያት መሆን ችሏል። የለውጡና ልማቱ ዋናኛ መዳረሻ የስኬት መገለጫ ያደገ የበለጸገ ህዝብ በመፍጠር በዘመናዊ መንገድ የሚከትምና የመከተም ፍላጎቱ ያደገ ህዝብ መፍጥር ነው።

ስለሆነም የምንፈጥራቸው ከተሞችና የምንመራ መሪዎች ይህን ፍላጎት መሸከም አቅማችን ያደገና በየጊዜው የሚያድግ እንዲሆን ይጠበቃል። የምንመራው የአብዛኛው ከተሞችና መሪዎች ሲሮ በከተሞች ጉዳይ ላይ ቁልፍ ሚና ያለውና ከተሞች የፖለቲካ፣ የኢኮኖሚና የማህበራዊ ለውጥ ሞተርና ማዕከል፣ ውብና ጽዱ፣ ለኑሮ ተስማሚ እንዲሆኑ በማስቻል ለክልላችን ብሎም ለአገራችን ብልፅግና ወሳኝ የሆኑ ተግባራት የሚከናወኑበት ነው። በመሆኑም ቢሮው የክልሉ ከተሞች ዘመናዊ የመሬት አስተዳደር ስርዓት የተከተሉ፣ በፕላን የሚመሩ፣ መሪዎች ልማት የተስፋፋባቸው፣ ፅዱ፣ ውብ፣ የልማትና የአገልግሎት ማዕከል እንዲሆኑ በማስቻልና የዳበረ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ መገንባት የዜጎችን ተጠቃሚነት ማረጋገጥን እንደ ተልዕኮ ይዞ የከተሞችን ልማት በማስፋፋት የህዝቡን ተጠቃሚነት ለማረጋገጥ ባከናወናቸው ተግባራት በርካታ ለውጦች ተመዝግበዋል።

ይሁን እንጅ በአሁኑ ሰዓት በክልላችን በየአካባቢው አዳዲስ ከተሞች በመፈጠራቸው ምክንያት የከተማ ቁጥር መጨመር፣ ነባር ከተሞችም ወደ ጎን መስፋት፣ በዚህም የከተሞች ህዝብ ብዛት በፍጥነት የጨመረበት እና የከተመት ምጣኔውም በፍጥነት እያደገ የመጣበት ሁኔታ አለ፣ ይህንኑ ተከትሎም በከተሞች የሥራ አጥነት መበራከት፣ የመኖሪያ ቤት ፍላጎት በእጅጉ መጨመር፣ የመሪዎች ልማት ፋላጎትና ጥያቄ ማድግ፣ የአገልግሎት አሰጣጡ ተደራሽ እና አርኪ አለመሆን፣ የፕላን ጥሰትና ህገ-ወጥ የመሬት ወረራ የተበራከተበት ሁኔታ ላይ እንገኛለን። በተለይም የከተማ ነዋሪውን ተሳታፊነትና ተጠቃሚነት በሚያረጋግጥ አግባብ በከተሞች የሚታየውን ሌብነት በመታገል እና ተቋማዊ አፈፃፀምን ውጤታማ ለማድረግ የሚያስችል አሰራር በመፍጠር በአገልግሎት አሰጣጥ ዙሪያ የሚታዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን መፍታት ልዩ ትኩረት የሚሻው ጉዳይ ነው።

ሌላው በክልላችን የትህነግ አሸባሪና ወራሪ ሃይል ወረራ በፈፀመባቸው ዞኖች ውስጥ ባሉ በርካታ ከተሞች የደረሰውን ውድመት መልሶ በመገንባት ከተሞችን ወደ ቀደም ነባራዊ ሁኔታቸው ለመመለስ ቢሮው ከተለመደው ሁኔታ ወጣ ብሎ አጋር አካላትንም ጭምር በማስተባበር በስፋትና በልዩ የኃላፊነት መንፈስ መስራት የሚጠበቅበት ይሆናል።

በመሆኑም እነዚህንና ሌሎች በከተሞች የሚስተዋሉ ውስብስብ ችግሮችን በዘላቂነት በመፍታት የተሰጠውን ተልዕኮ ለማሳካት እንዲቻል የተቋሙ የ10 ዓመት (2013-2022) መሪ የልማትና መልካም አስተዳደር እቅድ የተዘጋጀ ሲሆን በእቅዱ የተቀመጡ ዋና ዋና ግቦችን ለማሳካትም እንደሀገር የተቀረፁ ፖሊሲዎችንና ስትራቴጂዎችን እንዲሁም ፕሮግራሞችን ተግባራዊ በማድረግ ዜጎች የስራ እድል ተጠቃሚ የሚሆኑበትን፣ የመኖሪያ ቤት ፈላጊዎች የቤት ባለቤት የሚሆኑበትን፣ የከተማ መሪዎች ልማት የሚስፋፋበትን፣ ከተሞች በተዘጋጁላቸው የእድገት ፕላን መሪዎች የሚመሩበትን፣ የተቋሙ አገልግሎት አሰጣጥ የሚሻሻልበትን ነባራዊ ሁኔታ እንዲሁም በጦርነት የተጎዱና የወደሙ ከተሞች መልሶ ግንባታን ታሳቢ ያደረገ የ2016 በጀት ዓመት የልማትና መልካም አስተዳደር እቅድ እንደሚከተለው ቀርቧል።

1.2. ርዕይ 2022

ከሀገራዊና ክልላዊ ርዕይ የሚመነጨው የከተሞችና መሪዎች ልማት ቢሮ ተቋማዊ ርዕይ "በ2022 የክልሉ ከተሞችን ምርታማ፣ ዘመናዊ የግብይትና የብልፅግ ማዕከላት ማድረግ እና ተወዳዳሪና ምርታማ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ መገንባት ነው"

1.3. ተልዕኮ

በአዋጅ ቁጥር 280/2014 ለቢሮ የተሰጠው ስልጣንና ተግባር እንደተጠበቀ ሆኖ ዋና ዋና የቢሮው ተልዕኮች በከተሞች ደረጃውን የጠበቀ አገልግሎት በማቅረብ የክልሉ ከተሞች የልማት፣ የፖለቲካና የመልካም አስተዳደር የዘመናዊነትና የብልፅግና ማዕከላት እንዲሁኑ ማድረግ። እንዲሁም አገር በቀል የኮንስትራክሽን ተዋናዮቶችን አቅም በማሳደግ ተወዳዳሪ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ መገንባት ነው።

1.4. እሴቶች /core values/

ተቋሙ የተሰጠውን ተግባርና ኃላፊነት በብቃት ለመወጣትና በክልሉ ዘላቂ ልማት ለማረጋገጥ በሚደረገው ጥረት ሊያበረክት የሚገባውን አስተዋጽኦ በሚከተሉት እሴቶችና የአሰራር መርሆዎች ላይ የተመሰረተ ይሆናል፡-

- ✗ ህብረተሰቡ በተደራጀ አግባብ የልማቱ ተሳታፊና ተጠቃሚ እንዲሆን ማድረግ!
- ✗ የግልዕነትና የተጠያቂነት አሰራር ስርዓት ማስፈን!
- ✗ ለህዝብ ጥቅም ቅድሚያ መስጠት!
- ✗ በቡድን የመስራት ባህል ማጎልበት!
- ✗ ለመማማርና ለለውጥ ዝግጁ መሆን!
- ✗ የስራ ፍቅር፣ ከበሬታና መልካም ስነምግባር ማጎልበት!

1.5. የእቅዱ መነሻ ሁኔታዎች

1.5.1. የክልሉ ከተሞች አጠቃላይ መረጃ እንደመነሻ

ሰንጠረዥ 1.1 የከተሞች ቁጥር በፈርጅ ደረጃቸው

ዞን/ከተማ	ከተማ አስተዳደር			ፈርጅ ስስት /መሪ ማዘጋጃ/ ቤት/	ፈርጅ አራት /ንዑስ ማዘጋጃ ቤት/	ፈርጅ አምስት /ታዳጊ ከተማ/	ጠቅላላ የከተሞች ብዛት	ጥላን ያላቸው ከተሞች	ጥላን የሌላቸው ከተሞች	የቆዳ ስፋት በሄ/ር
	ሪጂዮ ፖሊታን	ፈርጅ አንድ	ፈርጅ ሁለት							
ባህርዳር	1			2	1		4	4		
ጐንደር	1						1	1		
ደሴ	1						1	1		
ደ/ማርቆስ	1						1	1		
ደ/ብርሃን	1				1	1	3	3		
ኮምቦልቻ	1						1	1		
ደ/ታቦር	1						1	1		
ወልዲያ	1						1	1		
ስ/ወሎ		1	5	10	5	34	55	53	2	45,549.48
ስ/ሸዋ			9	20	9	31	69	68	1	26,755.81
ደ/ጎንደር			7	13	10	36	66	66		26,900.14

ሰ/ጎንደር		1	1	5		16	23	23		9,601.71
ማዕ/ጎንደር			4	20	10	32	66	66		25,567.95
ምዕ/ጎንደር		1	2	5	6	10	24	23	1	19,933.94
ደ/ወሎ			9	19	17	53	98	98		64,011.94
ምስ/ጎንደር			8	12	10	46	76	76		30,959.25
ምዕ/ጎንደር		1	7	17	10	47	82	81	1	36,216.03
ዋግኸምራ		1	1	5	4	14	25	25		9,036.05
አሮሚያ		1	3	3	5	15	27	27		12,218.01
አዊ		1	6	7	8	37	59	57	2	35,941.95
ጠቅላላ ድምር	8	7	62	138	96	372	683	676	7	
	77									

በክልላችን አስከ 2015 በጀት ዓመት 9 ወር ድረስ በቁጥር 681 ከተሞች የነበሩ ሲሆን 2 አዲስ ከተሞችን እውቅና በመስጠት የከተሞች ቁጥር አሁን ወደ 683 ከፍ እንዲል ተደርጓል፡፡ ከተሞችን ከደረጃ ደረጃ እንዲሸጋገሩ አስፈላጊውን ርብርብ ማድረግ እንደተጠበቀ ሆኖ የቀበሌ ማዕከላትን ወደ ታደጊ ከተማ ተቀብሎ የከተማ እድገትን ማሻሻል በትኩረት መስራት ይጠበቅብናል፡፡

ከተማን ከተማ ከሚያስብሉ ምክንያቶች ውስጥ ዋነኛው የተሟላ የከተማ ፕላን መኖር ነው፡፡ ስለሆነም በክልላችን ከሚገኙ 683 ከተሞች ውስጥ 676 (98.97%) የሚሆኑት በፕላን የሚመሩ ሲሆን 7 (1.02%) የሚሆኑት የተሟላ ፕላን የሌላቸው መሆኑ በቀጣይ ትኩረት የሚሻው ይሆናል፡፡

1.5.2. ወቅታዊ የክልላችን ሁኔታ

በጥንካሬ፡-

- የክልላዊ አጠቃላይ ሁኔታ የፖለቲካ አለመረጋጋት የሚታይበት ቢሆንም የህዝቡ የልማት ፍላጎት ተነሳሽነት መጨመሩ፤
- ሀገራችን ብሎም ክልላችን ለውጡን ተከትሎ ከነበረው የግብርና መር ስተራቴጂ ማሻሻያዎችን በማድረግ አገር በቀል እና /Home grow economic stratage/ ባለብዙ ዘርፍ የልማት ስተራቴጂ ተግባራዊ መደረጉ፤ የልማቱ መዳረሻም የበለፀጉ ከተሞችን መፍጠር መሆኑ፤
- የክልሉ ከተሞች የፖለቲካ፤ የኢኮኖሚና የማህበራዊ ለውጥ ሞተርና ማዕከል መሆናቸው፤
- በክልላችን በየአካባቢው አዳዲስ ከተሞች በመፈጠራቸው ምክንያት የከተማ ቁጥር የመጨመር፤ የነባር ከተሞችም ወደ ጎን መስፋት እና የከተሞች ህዝብ ብዛት እና የከተማዎች ምጣኔውም በፍጥነት እያደገ የመጣበት ሁኔታ መኖሩ፤
- የህዝቡ የመከተም ፍላጎት እያደገና የከተማ ደረጃ ይደግልኝ ጥያቄ እየሰፋ መምጣቱ፤

እነዚህ ከዚህ በላይ ያሉ መልካም አጋጣሚዎች /ጥንካሬዎች ያሉ ቢሆንም በቀጣይ ትኩረት የሚሹ እና እንደ ከተማ ልማት ቢሮ የበኩላችን አስተዋጽኦ ማድረግ የሚገባን ጉዳዮችም አሉ፡፡ እነሱም፡-

- የመልካም አስተዳደር ችግሮች እንደተጠበቀ ሆኖ በየደረጃው ከተሞች የህገ ወጥ ተግባራት የተስፋፋባቸው መሆኑ፤ /ህገ-ወጥ ግንባታ፤ በዘመድና በጥቅማ ጥቅም ማስፈፀም፤...ወዘተ/፤
- ስራ አጥነት፤ የኑሮ ውድነትና የመልካም አስተዳደር ችግሩ፤ በከተሞች የከፋ ደረጃ ላይ የሚገኝ መሆኑ፤
- የከተሞች እድገት በገጠር ከተማ ተፈጥሯዊ ትስስርና ተስፋ የሚሰጥ መንገድ ያለ ቢሆንም የገጠር ስራችን በፈጠረው አቅም ተነስቶ የመከተም ፍላጎት ገፍቶት የሚከትመው ህዝብ እናሳ መሆኑ፤
- ከተማ እንሁን የሚሉ የቀበሌ ማዕከላት በስፋት ያሉ ቢሆንም ወደ ታደጊ ከተማ ያደጉ ከተሞች ያሉበት ደረጃ ከቀበሌ ማዕከሉ የተለዩ አለመሆኑ፤

1.5.3. የአመራሩና የባለሙያው ሁኔታ

1.5.3.1. የአመራሩ ሁኔታ

በጥንካሬ፡-

ያለንበት ወቅታዊ ሁኔታ ለአመራር የማይመች ሁኔታ ያለ ቢሆንም በየደረጃው ያለው አመራር ችግሩን ተቋቁሞ ተግባሩን ለመፈፀም የሚያደርገው ጥረት አበረታች ሁኔታ ላይ ይገኛል፡፡ በመሆኑም፡-

- ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ሁኔታውን ተገንዝቦ ለመምራት የሚደረገው ጥረትም አበረታች መሆኑ፤
- አነሳሱኝ ቀስቅሱኝ የሚል ዝንባሌ ያለበት በረካታ ሀይል ያለውን ያህል የተሰጠውን ተልዕኮ ከግብ ለማድረስ የሚነሳ የሚወድቅ እረፍት የሌለው ጠንካራ አመራር መኖሩ፤
- ከላይ እስከ ታች ያለው አመራር ተግባሩን ለማወቅ እና ለመገንዘብ የሚያደርገው ጥረት አበረታች መሆኑ፤
- የባለ ጉዳይ መጉላላት ለመቀነስ የህዝብ አመኔታ ለመገንባት የሚደረገው ጥረት አበረታች ዝንባሌ የሚታይ መሆኑ፤
- ተግባራትን ለቅሞ በማቀድ እና ለፈፃሚ አካላት ተገቢ ግንዛቤ ፈጥሮ ወደ ተግባር በማስገባት እና አፈፃፀም ከፍተኞችን በግብረ መልስ እየሞሉ በመሄድ እና ለውጤት በማብቃት የሚታየው ትኩረት አበረታች መሆኑ፤
- ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመናበብና በመነጋገር ችግሮችን እየፈቱ እያረሙ በመሄድ በኩል ይስተዋል የነበረው የቅንጅታዊ አሰራር መሰረታዊ ችግር እየተቀረፈ መምጣቱ፤
- የተሰጠውን አነስተኛ በጀት በህዝብ ተሳትፎ እና በቁጠባ ተጠቅሞ ለውጥ ለማምጣት የሚያደርገው ጥረት አበረታች መሆኑ፤
- ገቢ ለመሠረተ ልማት ወሳኝ መሆኑን ተገንዝቦ የገቢ አቅምን ለማጠናከር በልዩ ሁኔታ ርብርብ በማድረግ ለውጥ የሚያመጣ አመራር የተፈጠረ መሆኑ፤

አመራሩ ከላይ የተጠቀሱ በርካታ ጥንካሬዎች ያሉት ቢሆንም በቀጣይ አመት እቅዳችን ትኩረት የሚሹ በርካታ ጉድለቶችም ይስተዋልበታል፡፡ ዋና ዋናዎችን ለመጥቀስ ያህልም፡-

- የከተማ ልማት ስትራቴጅና ፖሊሲውን ተገንዝቦ ከየት ወደ የት መሄድ እንዳለበት ተረድቶ ልምድና እውቀት አዳብሮ የመምራት አቅም ውስንነቱ ትኩረት የሚሻ መሆኑ፤
- የአገልጋይነት መንፈስ መላበስ፤ ተገልጋይን ክብር መስጠት እና በተቋምና በህዝብ መካከል ያለን ትስስር አጠናክሮ ለመምራት የሚደረገው ጥረት ውስንነት ያለበት መሆኑ፤
- ቆጥሮ ሰጥቶ ቆጥሮ በመቀበል፤ በማረምና በማብቃት በኩል ያለው ዝንባሌ ልዩ ትኩረት የሚፈልግ መሆኑ፤
- ከሙስና ፀድቆ ሙስና እና ብልሹ አሰራሮችን ተቆጣጥሮ በማረም እረገድ ጅምሮች ቢኖሩም አሁንም ሰፊ ጉድለት የሚስተዋልበት መሆኑ፤
- የሚገነቡ የመሰረተ ልማት ኘሮጀክቶችን ከቅድመ ዝግጅት እስከ ፍፃሜው በወቅቱ ጀምሮ በወቅቱ በመጨረስ በኩል ችግር ያለበት እና ልዩ ትኩረት የሚሻ መሆኑ፤

1.5.3.2. የባለሙያው ሁኔታ

በጥንካሬ፡-

- የሚሰራው ስራ እና የሚከፈለው ክፍያ የሚመጣጠን ባለመሆኑ በውስጡ ቅሬታ ቢኖረውም ተግባሩን አክብሮ የሚሰራ እና ለውጤት የሚታትር በርካታ ሰራተኛ ያለው ተቋም መሆኑ፤
- የተገልጋዩን ዘለፋና ወቀሳ ተቋቁሞ ችግር ለመፍታት ደፋ ቀና የሚል ሰራተኛ ያለ መሆኑ፤
- በብልሹ አሰራር እና በሙስና የሚጨማለቁ ሰራተኞችን የሚያወግዝ፤ የሚያርም እና ራሱን ከብልሹ አሰራር ያፀዳ ቀላል የማይባል ሰራተኛ መኖሩ፤

ከላይ የተጠቀሱትና ሌሎች ያልተጠቀሱ ጥንካሬዎች ያሉትን ያህል በቀጣይ ማስተካከልና ማረም የሚሹ ድክመቶችም ይስተዋሉበታል፡፡ ከነዚህም ጥቂቶችን ለመጥቀስ ያህል፡-

- በየደረጃው በተመደበበት ሙያ እና ስራ ብቁ ያልሆነ እና በአውቀቱና በአመለካከቱም ብቃት የሚጉድለው በቅርበት መደገፍ ያለበት ሰራተኛ ቀላል ግምት የሚሰጠው አለመሆኑ፤
- አዳዲስ አሰራር እና ዘመናዊ ቴክኖሎጂ የማይጠቀምና ከተማን የሚመጥን ዝግጅት የሚጉድለው ሰራተኛ መኖሩ፤
- የወቅቱን ሁኔታ የተገነዘበ አገር ፈተና ላይ መሆኗን የተረዳና ለመፍትሔው የሚጨነቅ የበኩሉን ላበርከት ብሎ የሚሰራ ሰራተኛ ያለውን ያህል በሶሻል ሚዲያ ተጠምዶ የተሰጠውን ተልዕኮ የማይወጣ ጥቅሙን ብቻ የሚያሳድድ ሰራተኛ መኖሩ፤
- የህዝብን አቅም መጠቀም ላይ በአመለካከት የማይቀበል ሁሉም ነገር ያለ መንግስት በጀት አይሰራም ብሎ የሚዘጋ ያለና የህዝብ ተሳትፎን በማረጋገጥና በቅርበት ያለ ወጭ የማይጠይቅ ከተማን ደግፎ ለሌሎች ተሞክሮ በማስተላለፍ ለውጤት ለማብቃት ዝግጁ ያልሆነ ሰራተኛ መኖሩ፤

በጥቅሉ ባለሙያውን በቅርብ በመከታተልና በመደገፍ በተሰማራበት መስክ ውጤታማ እንዲሆን ለማድረግ ከቁሳዊ ጥቅም ይልቅ ሞራላዊ ጥቅሙን አገልግቶ እንዲያይ ማድረግና ያለበትን የሙያ እና የልምድ ክፍተት መሙላት፤ ተደግፎ ለመለወጥ ዝግጁ ያልሆነውን ሀይል ህግና አሰራርን የተከተለ የእርምጃ እርምጃ በመውሰድ የሴክተሩን ባለሙያ ወደ ተሻለ ደረጃ ለማሸጋገር በትኩረት መስራት ይጠይቃል፡፡

1.5.4. የህዝብ ሁኔታ

ህዝቡ ሰላም፣ ልማት እና ብልጽግና የሚሸት እና ለእነዚህ አላማዎች የሚተጋ ከመሆኑም በላይ በተግባር ከገጠር ወደ ከተማ በየዓመቱ የሚተም እና ለራሱ ገበያ እየፈጠረ ያለ ህዝብ ባለቤቶች ነን፤

በመሆኑም በጉልህ የሚታየው የህዝብ ጥንካሬ፡-

- በርካታ የመልካም አስተዳደር ችግሮች እየተፈጠሩ ያለ ቢሆንም በሂደት ይፈታልኛል የሚል ተስፋ ይዞ በትዕግስት አቤቱታውን እያቀረበ ያለ ህዝብ መሆኑ፤
- የክልላችን ህዝብ የሚኖርባቸውን ከተሞች እንዲለወጡና እንዲለሙ፤ በጉልበቱ፣ በገንዘቡና በቁሳቁስ የሚያደርገው ተሳትፎ እያደገ የመጣ መሆኑ፤
- ህዝቡ ተደራጅቶ የሚኖርበትን ከተማና አካባቢ በማልማት በተለይም ከመንገድ ከፈታ እስከ አስፖልት መንገድ ግንባታ፣ አካባቢውን በማፅዳት፣ ለጽዳት የሚከፈል ክፍያን በማሰባሰብ፣ ችግኝና ፍራፍሬ በመትከል... ወዘተ ተጨባጭ ተግባር ውስጥ የገባ መሆኑ፤
- በዚህም በያዝነው በጀት ዓመት
 - በጥሬ ገንዘብ 651,692,591 ብር፤
 - በጉልበት 658,106,100 ብር፤
 - በቁሳቁስ 415,859,830 ብር
 - በድምሩ 1,725,658,521 ብር የሚያወጣ የህዝብ ተሳትፎ መደረጉ፤
- አገልግሎት በነፃ እንዲያገኝ፣ ከመደለያ እና የመሳሰሉ የተበላሹ አሰራሮች የፀዳ አገልግሎት ማግኘት እንዳለበት አምኖ የትግል ጅማሮው ጥሩ ደረጃ መሆኑ፤
- የመልካም አስተዳደር ችግሮች እንዲፈቱለት ፊት ለፊት በመታገል በብልሹ አሰራር ውስጥ ያሉትን አመራሩ እና ለባለሙያ ማጋለጥ መጀመሩ፤

እነዚህና መሠል ጥንካሬዎች ያሉት ቢሆንም ወደ ፊት በትኩረት መታረም እና መስተካከል ያለባቸው ድክመቶችም ይስተዋሉበታል፡፡

- የሚኖርበትን ከተማ የእድገት፣ የልማትና የብልጽግና መንስኤ እና ባለቤት ራሱ መሆኑን ተገንዝቦ ለማልማት ያለው እንቅስቃሴ ውስንነት ያለበት መሆኑ፤ (የከተማ ልማት ባለቤት ከመሆን ይልቅ ለመንግስት ብቻ መግፋት)
- ከህጋዊ ተጠቃሚነት ይልቅ ህገ ወጥ ግንባታና ህገ ወጥ አሰራርን ያለማረምና በዚያም መሳተፍ፤
- ጽዱፍ ውብ ከተማ የሚመኝ ህብረተሰብ ያለውን ያህል ለከተማ ጽዳትና ውበት የማይጨነቅ፣ መንገድ በማበላሸትና የጎርፍ ማስተላለፊያ ቱቦዎችን በመዘጋት ለጎርፍ አደጋ እየተጋለጠ መሆኑ፤

በአጠቃላይ ህዝባችን በቅርበት መደገፍና ማነሳሳት፣ ማደራጀትና ያሉበትን ክፍተቶች ማረም እንዲሁም ህግና ስርዓት እንዲይዝ ማድረግ ከቻልን ከተሞችን ለመለወጥና ለማሳደግ አማራጭ የሌለው ትልቅ አቅም አድርጎ መጠቀም ይገባል፡፡

1.5.5. የባለሀብቱ ሁኔታ

የከተሞች ለውጥ እና ዕድገት ዋነኛው ባለቤት የሆነው ባለሀብት ከታዳጊ እስከ ሪጅኦ ፖሊታን ከተሞች ሀብቱን በማፍሰስ እያደረገ ያለው የሰው ጥንቅብ ቃላት የሚበረታታ ከመሆኑም በላይ የሀገር ደህንነት በማስከበር ሂደትም ቀላል ግምት የማይሰጠው ጥንካሬዎች ይስተዋሉበታል፡፡

- ከተሞች የተረጋጋ ገበያና የኢኮኖሚ ማዕከል በመሆን የአገልግሎቱ ተጠቃሚ እንዲሆኑ የማይተካ ሚና እየተጫወተ ያለው ባለሀብት ቀላል የሚባል አለመሆኑ፤
- የሆቴል፣ ሆስፒታልና ት/ቤቶች በመገንባት ከነዚህም አልፎ የአምራች ኢንዱስትሪዎችን ለመትከል ኘሮጀክት ቀርቦ በመቅረብ ያለው ዝንባሌ የሚያበረታታ ነው፡፡
- የከተሞችን ገቢ በማሳደግም የሚጠበቅበትን ግብርና የአገልግሎት ክፍያ በመክፈል የማይተካ ሚና ያለው ሀይል ነው፡፡
- የወሰዱትን የኘሮጀክት ቦታም በፍጥነት ገንብቶ ለማልማት ጥረት የሚያደርጉ በርካታ ባለሀብቶች መኖራቸው፡፡
- በአብዛኛው በቤት ልማት ስትራቴጂው በመሳተፍና ቤት ለሌላቸው አካላት ቤት ገንብቶ በማስረከብ ችግሩን የመጋራት ልምድ እያደገ መጥቷል፡፡

ከላይ የተጠቀሱት ጥንካሬዎች ያሉ ቢሆኑም መታረም ያለበት እና ወደ ፊት በትኩረት ልናርመው የሚገቡ ዋና ዋና ድክመቶች፡-

- ባለሀብቱ ኘሮጀክት የሚቀርፀው መሬት ለመያዝና መሬትን ምንም ተጨማሪ እሴት ሳይጨምር በመሸጥ የመክበር ዝንባሌው እየገባለ መሆኑ፤
- አገልግሎትን በብልሹ አሰራር ለማግኘት አመራሩንም ሆነ ባለሙያውን የማበላሸት ዝንባሌው የገባለ መሆኑ፤
- ኘሮጀክት ጥያቄውን ምላሽ ካገኘና ውል ከወሰደ በኋላ በውሉ መሰረት ያለመፈፀም፤
- በየከተሞች የተወሰዱ ኘሮጀክቶች ከጅመር ህንፃ፣ ከመጋዘን ኪራይ እና ከአጥሮ ማስቀመጥ ያለፈ ተግባር የማይፈጽሙ ባለሀብቶች ቁጥር ቀላል የሚባል አለመሆኑ፤
- ባለሀብቱ ከህዝቡና ከአመራሩ ጋር እንዲሁም በዙሪያው ያለው አርሶ አደር ጋር የማስተሳሰር እና የማደጋገፍ ስራችን የገባለ ድክመት ያለበት መሆኑ፤
- የገጠር ከተማ ትስስርን መሠረት ያደረገ የኢኮኖሚ መንገድ አቅጣጫ ያለመከተል ድክመት ያለ መሆኑ ለምሳሌ፡-
 - የአርሶ አደሩን ምርት ኘሮሰስ የማድረግ ፋብሪካ ላይ ያለማተኮር፣ አርሶ አደሩም ለፋብሪካ ብሎ እንዲያመርት አለማድረግ፤
 - በአካባቢው የሚገኝን አርሶ አደር አውቶግሮውር አድርጎ የሚጠቀም ባለሀብት አለመሆን፤
 - ሰፊ ጉልበት የሚጠቀም፣ ከገጠር ከተማ እየፈለሰ ያለውን የሰለጠነ ወጣት አቅም አድርጎ የሚወስድ ባለሀብት እየተበራከተከተ የመጣ አለመሆን፤
 - ሀብረተሰቡን የሚጠቅም የአካባቢ አገልግሎት ስራ የሚሰራ ባለሀብት ያለመጠናከር ድክመት ያለ መሆኑ፤

በአጠቃላይ የከተማ እና መሠረተ ልማት ዋነኛ አቅም የሆነውን ባለሀብት ጥንካሬውን በማጉላት ድክመቱን በማረም እና በማስተካከል ተጨባጭ የከተሞች የሰው ጥ ሀይል ማድረግ በትኩረት አቅዶ መፈፀም ይጠበቅብናል፡፡

1.5.6. የወጣቱ ሁኔታ

በከተሞች የሰው ጥ ሀይል የሚሆን የሰለጠነ ግን ስራ ያጣና በስራ ላይ ያለ ወጣት የተደባለቀ ቦታ ላይ ይታያል፡፡ ይህ ወጣት በቅርበት ቢደገፍ እራሱን ለውጦ ከተሞች ዕድገት ላይ የሚያመጣው ተጽኖ በጥንካሬም በድክመትም የሚስተዋል ነው፡፡

በጥንካሬ፡-

- ወጣቱ የቆሸሹ አካባቢዎችን በማጽዳት በማልማት እና ገቢ ማስገኛ በማድረግ የከተማ ውበት የመጠበቅ ሚናው እየተጠናከረ የመጣ መሆኑ፤
- በበጎ ፈቃድ አገልግሎት ተግባር በተናጠልና በጋራ በመሰማራት የረጅና የወደቁ ቤቶችን በመጠገን እና አረጋጂያንን በመደገፍ ጉልህ ሚና ያለው መሆኑ፤
- የከተማውን ድምቀት የሚያሳድጉ አገልግሎቶችን በመስጠት /የፖርቲኬንግ፣ ላቪያጅ እና የቤት ቁሳቁስ/ ምርት ላይ በመሰማራት የሚያበረታታ ተጨባጭ ለውጦች ይስተዋሉ፡፡

- በአካባቢያቸው ተደራጅተው የአካባቢውን ደህንነት የሚጠብቁ ቅንና ተነሳሽነት ያላቸው ወጣቶች እየተበራከቱ የመጡ መሆናቸው፤

በድክመት፡-

- የከተሞች የሰላም እና ደህንነት ጠንቅ የሚሆኑ ወጣቶች የሚስተዋሉባቸው ትልልቅ ከተሞች መኖራቸው፤
- የመልፋት እና የመድከም ፍላጎት ማጣትና በህገ-ወጥ ተግባራት የሚሰማሩ በአጭር መክበር የሚፈልጉ ወጣቶች ቁጥር እያደገ መምጣት፤
- የኑሮ ውድነቱን መቋቋም የሚችለው በስራ እንጅ በቅሬታ በኩርፊያ ለውጥ እንደማይመጣ ያለመገንዘብ ችግሩ እየከፋ መምጣቱ፤

በአጠቃላይ ወጣቱ የኢንቨስትመንት አቅም እንጅ ጠንቅ በማይሆንበት ደረጃ በቅርበት በመደገፍና ድክመቱን በማረም የከተሞች የለውጥ ሀይል አድርጎ በየመንደሩ በማስማራት እና ልዩ ልዩ የመሠረተ ልማት ስራዎችን ማከናወን እንዲችል በትኩረት መስራት ይገባል፡፡

1.5.7. የከተማና መሠረተ ልማት ኘርግራሞች እንደ መነሻ፤

ተግባሩን በአውቀት ለመምራት የማያስችሉና ከዚህ በፊት የወጡ የተለያዩ ፖሊሲዎች፣ ስትራቴጂዎችና ኘርግራሞች መኖራቸው ትልቅ አቅም ቢሆንም እነዚህን የተዘጋጁ ሰነዶች በማወቅ እና ወደ ተግባር በመቀየር የሚስተዋሉ ጥንካሬ እና ድክመቶችን በመዳሰስ ለቀጣይ እቅድ መጠቀም ወሳኝ ነው፡፡

የተቀረፁ ኘርግራሞች፡-

1. የከተማ ትራንስፎርሜሽን አመራር ኘርግራም

ይህ ኘርግራም 7 ንዑስ ኘርግራሞች አሉት

- የከተማ አመራር አቅም ግንባታ ንዑስ ኘርግራም፤
- የከተማ ልማት ስራዎች ግንባታ ንዑስ ኘርግራም፤
- የፖሊሲ ጥናት ስርዓት ትብብር ንዑስ ኘርግራም፤
- የፋይናንስ ማፈላለግ ንዑስ ኘርግራም፤
- የገቢ ፋይናንስ ማሻሻልና ሀብት አስተዳደር ንዑስ ኘርግራም፤
- ኢንፎርሜሽን ኮሚኒኬሽን መሠረተ ልማት ዝርጋታና አጠቃቀም ን/ኘርግራም፤
- የህዝብ ተሳትፎና ልማታዊ ኮሚኒኬሽን ንዑስ ኘርግራም፤

2. የከተሞች መልካም አስተዳደርና አቅም ግንባታ ኘርግራም

ይህ ኘርግራም 3 ንዑስ ኘርግራሞች አሉት

- የከተሞች አገልግሎት አቅርቦት ማሻሻል ንዑስ ኘርግራም
- የከተማ አመራርና ፈፃሚ ልማት ኘርግራም
- የህብረተሰብ ተሳትፎና ያልተገደበ አስተዳደር ማጠናከር ንዑስ ኘርግራም

3. የከተማ ኘላን ዝግጅትና አፈፃፀም ማሻሻያ ኘርግራም

4. የከተማ መሬት ልማት እና አስተዳደር ማሻሻያ ኘርግራም

5. የቤት ልማት እና አስተዳደር ኘርግራም

ይህ ኘርግራም 2 ንዑስ ኘርግራሞች አሉት

- የከተማ ቤትና አስተዳደር ንዑስ ኘርግራም
- የገጠር ቤት ልማት ንዑስ ኘርግራም

6. የከተሞች ተቋማዊ አቅም ግንባታና የመሠረተ ልማት ማስፋፊያ ኘርግራም

7. የከተሞች አካባቢ ጥበቃ ማሻሻያ ኘርግራም

ይህ ኘርግራም 2 ንዑስ ኘርግራሞች አሉት

- የከተሞች ውበትና አረንጓዴ ልማት ማሻሻያ ንዑስ ኘርግራም

- የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ልማት ማሻሻያ ንዑስ ንግግር

8. የከተማ ሴፍቲኔት እና ምግብ ዋስትና ንግግር

9. የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ አቅም ግንባታ ንግግር

ይህ ፕሮግራም 3 ንዑስ ንግግር አሉት

- የኮንስትራክሽን ባለሙያዎች፣ ስራ ተቋራጮችና አማካሪዎች አቅም ግንባታ ንግግር
- የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ አደረጃጀትና አሰራር ስርዓት ማሻሻያ ንዑስ ንግግር
- የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ግብዓትና ቴክኖሎጂ ጥናትና ምርምር ንግግር

10. የህዝብ ተደራሽነት፣ ደህንነትና ተጠቃሚነትን የማያረጋግጥ የከተማ ልማት ንግግር

እነዚህ ንግግሮችንና ንዑስ ንግግሮችን ያማከለ፣ ከወቅቱ ሁኔታ እና ከከተሞች ባህሪ ጋር የሚዛመድ ዕቅድ ማቀድና መተግበር የሚጠበቅበት ወሳኝ ወቅት ላይ እንገኛለን። ስለሆነም ንግግሮችንና ንዑስ ንግግሮችን በዝርዝር በማወቅ እና በመገንዘብ ላይ ያለውን ክፍተት በማስወገድ፣ እያንዳንዱ ንግግርም ከተቀረፀበት አላማ የሚቀዳ ግብና ተግባር በዝርዝር ማስቀመጥና መተግበር ይገባል።

1.5.8. የ2015 በጀት ዓመት ዕቅድ አፈፃፀም እንደመነሻ

የቀጣይ ዕቅድህን ስታስብ ያለፈ ተምክሮህንና ያለህበትን ሁኔታ በአግባቡ ገምግሞና አንብቦ መነሳት የውጤታማ ዕቅድ ስኬትህን ከወዲሁ እንዳረገገጥክ ይቆጠራል። ይላል /ስቴቭን ጁኤሎው በ1842 እንደ ኤ.አ (life in the future) በሚለው በፃፈው መጻሕፍት/ ስለሆነም ባሳለፍነው አንድ ዓመት በዋና ዋና ተግባራት የነበረውን አፈፃፀም በመዳሰስ የነበረውን ጥንካሬ እና ድክመት ለዕቅዳችን ባለው ፋይዳ እንደሚከተለው በአጭሩ ለማየት እንሞክራለን።

1.5.8.1. የቁልፍ ተግባራት አፈፃፀም

- ✚ በዝግጅት ምዕራፉ ከሚከናወኑ ዋና ተግባሮች ውስጥ አንዱ እቅድን በጥራትና በወቅቱ ማቀድ ነው። በመሆኑም በየደረጃው የክረምት ተግባራት እቅድ፣ የወቅታዊ ስራዎች እቅድ፣ የለውጥ ስራዎች እቅድ/የሪፎርም/፣ የመልካም አስተዳደር ችግር መፍቻ ዕቅድ፣ የ2015 በጀት አመት እቅድ እንዲሁም የፕሮጀክት እቅድ (UIIDP እና የከተማ ምግብ ዋስትና) ተዘጋጅቶ ወደ ተግባር ተገብቷል።
- ✚ ጥራት ያለው ዕቅድ ማቀድ አንዱ ተግባር ሲሆን በዕቅዱ ላይ ከፈጻሚ አካላት ጋር በቂ መግባባት መፈጠር ደግሞ ሌላኛው ትኩረት የሚሰጠው ተግባር ነው። በመሆኑም በክልል፣ በዞኖች እና ከተሞች በተፈጠሩ የእቅድ አረጋገጫት መድረኮች 11,068 (97.05%) (7,623 ወንድና 3,445 ሴት) አመራሮችንና ፈፃሚዎችን፣ 13,147 (86.50%) (8,236 ወንድና 4,911 ሴት) የህዝብ ከንፍ /ኢጋር አካላትን እንዲሁም 399,692 (92.73%) (239,947 ወንድና 159,745 ሴት) የከተማ ነዋሪዎችን ማሳተፍ ተችሏል።
- ✚ የክረምት ጊዜውን በተለመደ ልምድ በዘፈቀደ ላለማሳለፍ ከሐምሌ 1/2014 ጀምሮ ጥራት ያለው የክረምት ተግባራትን (በተለይም የአረንጓዴ አሻራ ችግኝ ተከላ፣ የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ፣ የውሃ ማፈሰሻ ቦቶች ከፈታና በክረምት በጎፈቃድ የአቅመ ደካሞች ቤት ግንባታና ጥገና ስራዎችን) ለማሳካት የሚያስችል እቅድ እና ቼክሊስት በማዘጋጀት በእቅዱ እና በቼክ ሊስቱ ላይ ከፈጻሚ አካላት ጋር በዙም ኮንፈረንስ የጋራ መግባባት ተፈጥሮ ወደ ስራ ተገብቷል።
- ✚ በዚህም በአረንጓዴ አሻራ ችግኝ ተከላ ፕሮግራም ወንድ 743,728 ሴት 602,496 ድምር 1,346,224 የህብረተሰብ ክፍሎችን በማሳተፍ በተመረጡ ተፋሰሶች፣ በፓርኮች፣ በመንገድ አካፋዮችና ዳርቻዎች 19,753,114 የውበት ችግኞችን መትከል ተችሏል። በዚህም 2,414.36 ሄ/ር አረንጓዴ ቦታ ማልማት ተችሏል።
- ✚ የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና የውሃ ማፈሰሻ ቦቶች ጽዳት ዘመቻ ወንድ 275,380 ሴት 270,267 ድምር 545,648 የህብረተሰብ ክፍል በቀጥታ ተሳትፏል።
- ✚ ሌላው በክረምት በጎፈቃድ አገልግሎት የአቅመ ደካሞች ቤት ግንባታና ጥገና ስራዎችን ማከናወን ተችሏል። በዚህም 269 ቤቶች በአዲስ ተገንብተዋል። 208 የአቅመ ደካሞች ቤቶች ተጠግነዋል። በስራው ላይም 151 ባለሀብቶች እና 3,728 በጎፈቃደኞች በጉልበታቸውና በገንዘባቸው ተሳትፈዋል።
- ✚ ከዚህ ጎን ለጎን በ2014 በጀት ዓመት ተገንብተው የተጠናቀቁ ፕሮጀክቶችን የምረቃ ስነ-ስርዓት ተካሂዷል።

- በየምራቱ በተፈጠሩ የእቅድ አፈፃፀም ግምገማ መድረኮችም 8,819 (88.83%) (ወንድ 5,684 ሴት 3,135) አመራሮችንና ፈፃሚዎችን፤ እንዲሁም 225,160 (96.42%) (166,376 ወንድና 58,784 ሴት) የህዝብ ክንፍ /አጋር አካላትን እና የከተማ ነዋሪዎችን ማሳተፍ ተችሏል፡፡
- በተቋሙ አዋጆች፤ ደንቦች፤ መመሪያዎችና ማንዋሎች ላይ በየደረጃው ለሚገኙ 8,652 (35% ሴቶች) አመራሮች፤ ባለሙያዎችና አጋር አካላት ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ በፌዴራል ከተማና መሰረተ ልማት ሚኒስቴር ለ326 (ወንድ 267 ሴት 59)፤ በቢሮው ለ2,493 (ወንድ 1,825 ሴት 668)፤ በዞን መምሪያዎችና በከተሞች ለ8,534 (ወንድ 5,088 ሴት 3,446) በጠቅላላው 11,353 (ከ100% በላይ) (ወንድ 7,180 ሴት 4,173) አመራሮች፤ ባለሙያዎች እና አጋር አካላት ስልጠና ተሰጥቷል፡፡
- ከለውጥ አመራርና አደረጃጀት ማሻሻያ ስራዎች አኳያ የ2015 በጀት ዓመት የለውጥ ስራዎች ማስፈጸሚያ ዕቅድ በማዘጋጀት እና ለፈፃሚ አካላት በማውረድ ወደ ተግባር ተገብቷል፡፡ በዚህ ሰነድ ላይ ለ126 ወንድ እና ለ58 ሴት በድምሩ ለ184 የቢሮውና የተጠሪ ተቋማት ሰራተኞች የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠና ተሰጥቷል፡፡ በየደረጃው ውጤት ተኮር ውል መያዝ ካለባቸው ወንድ 5,983 ሴት 3,470 ድምር 9,453 ሰራተኞች ውስጥ ወንድ 5,692 ሴት 3,360 ድምር 9,052 (95.76%) ፈፃሚዎች ውል ይዘዋል፡፡
- ከአገልግሎት አሰጣጥና የመልካም አስተዳደር ማሻሻያ ስራዎች አኳያ በስሙን-በረት ዝውውር፤ በመሬት ማስተላለፍ፤ በግንባታ ፈቃድ አገልግሎት አሰጣጥ፤ የግንባታ አገልግሎት ግዥ....ወዘተ) ተገልጋይን ማንገላታትና መደለያ መጠየቅ /የቅንነት መጓደል)፤ ለተደራጁ ማህበራት የመኖሪያ ቤት መስሪያ ቦታ አቅርቦት ችግር፤ የከተማ ፕላን ዝግጅትና ከለሳ የተደራሽነትና የጥራት ችግር፤ ለባለጉዳይ ምላሽ አለመስጠት /ማዘግየትና ቅን አለመሆን/ ወዘተ ጋር የተያያዙ የመልካም አስተዳደር ችግሮች ተለይተው ችግሩን ለመፍታት የመልካም አስተዳደር ታቅዶ ወደ ተግባር ተገብቷል፡፡ በዚህም በእቅድ ወቅት መፈታት አለባቸው ተብለው በየዞኑ ከተለዩ 570 የመልካም አስተዳደር ችግሮች ውስጥ 433 (75.96%) የተፈቱ ሲሆን ቀሪዎቹ በሂደት ላይ ያሉ ናቸው፡፡
- የተገልጋይ መስተንግዶን በተመለከተ በየደረጃው ከመሬት ጋር የተያያዙ ጉዳዮችን ተገቢውን ምላሽ ለመስጠት ተችሏል፡፡ በዚህም በዞን እና በከተማ ደረጃ ከመሬት ይዞታ አስተዳደር ጋር ተያይዞ 38,273 ባለጉዳዮችን ምላሽ መስጠት የተቻለ ሲሆን ከነዚህም ውስጥ በቃል ምላሽ የተሰጣቸው 23,848፤ በፅሁፍ ምላሽ የተሰጣቸው 7,749፤ ለፍትህና ለፀረ ሙስና ተቋማት ሙያዊ ማብራሪያ የተፃፈላቸው 6,676 ጉዳዮች ናቸው፡፡ ሌላው ከፍርድ ቤት፤ ከፖሊስ እና ከፀረ-ሙስና ተቋማት ለመጡ ከግንባታ ኘሮጀክቶች አስተዳደር ጋር የተያያዙ 1,475 ጉዳዮች ምላሽ መስጠት ተችሏል፡፡
- ከታችኛው መወቅር ስልጣን በላይ የሆኑ እና በግለሰቦች አለመርካት ወደ ቢሮው የመጡ 1,047 (የመሬት 492፤ የቤቶች 10፤ የኮንስትራክሽን 301 እና ሌሎች 244 ጉዳዮች) አቤቱታዎች በፅሁፍ ቀርበው 806 (ከመሬት አስተዳደር 455፤ ከመንግስት ቤቶች አስተዳደር 10 እና ከግንባታ ኘሮጀክቶች አስተዳደር 161 እና ሌሎች 180) በፅሁፍ ምላሽ የተሰጣቸው ሲሆን ከነዚህም ውስጥ 285 ጉዳዮች ለፍትህና እና ለፀረ ሙስና ተቋማት በፅሁፍ ሙያዊ ማብራሪያ ተሰጥቷል፡፡ ለአብነትም በባህር ዳር ከተማ ከ8 እስከ 22 ዓመት በላይ ሳይፈቱ የቆዩ 4 የመሬት ይገባኛል ጥያቄዎችን በዚህ በጀት ዓመት በውሳኔ መፍታት ተችሏል፡፡
- በቢሮው ውሳኔ የሚሰጥባቸው የመሬት ጥያቄዎችን በተመለከተ 279 የምደባ ጥያቄዎች ለቢሮው ቀርበው 139 ፕሮጀክቶች (133 በቦርድ እና 6 በቢሮው) ውሳኔ አግኝተዋል፡፡ 21 የሚሆኑ አዲስ እና የማስፋፊያ የአምልኮ ቦታ ጥያቄዎች የቀረቡ ሲሆን ሁሉም እንዲያገኙ ውሳኔ ተሰጥቷቸዋል፡፡ ለቢሮው ከደረሱ 80 የአገልግሎት ዘርፍ ማስፋፊያ ጥያቄዎች መካከል 54 ውሳኔ ተሰጥቶባቸዋል፡፡
- በተቋሙ የልማትና መልካም አስተዳደር አጀንዳዎች ላይ ህብረተሰቡ በቀጥታ እንዲሳተፍ ከማድረግ አኳያ የ2015 በጀት ዓመት የልማትና መልካም አስተዳደር እቅድ ትውውቅ መድረኮች 399,692 በላይ ህዝብ በቀጥታ እንዲሳተፍ ተደርጓል፡፡ በከተሞች በተፈጠሩ 637 የ2015 በጀት ዓመት የ6 ወር እቅድ አፈፃፀም ግምገማ መድረኮች 223,843 የከተማ ነዋሪዎች ተሳትፈዋል፡፡ በመድረኮችም የሌብነትና የአገልግሎት አሰጣጥ ችግር ያለባቸው 12 ወንድ አመራሮች እና 25 ወንድ ባለሙያዎች ላይ ጥቆማ የተነሳባቸው ሲሆን ከመድረክ በኋላም በ6 አመራሮች እና በ8 ባለሙያ ላይ ህጋዊና አስተዳደራዊ እርምጃ ተወስዷል፡፡

- ✚ ይሁን እንጅ ችግሩን ለማቃለል ከዚህ በላይ የተገለፁት ሰፋፊ ጥረቶች እየተደረጉ ቢሆንም አሁንም ከአገልግሎት አስጣጥ ጋር ተያይዞ የሚስተዋሉ በርካታ ችግሮች መኖራቸው ግንዛቤ መውሰድ ይጠይቃል። በየደረጃው እየተሰጠ የሚገኘው አገልግሎት በባለሙያው ሙሉ ሰዓቱን ተጠቅሞ አለመስራት እና ከደላላ ነፃ የሆነ አገልግሎት አለመስጠት የሚጠቀሱ ጉልህ ችግሮች ናቸው።
- ✚ በበጀት ዓመቱ ትኩረት ከተሰጣቸው የመልካም አስተዳደር ማሻሻያ ተግባራት መካከል ሌላው በተቋሙ የሚስተዋለውን የሌብነት ተግባር መከላከል ነው። በመሆኑም በተቋሙ የስነ-ምግባርና የሙስና ወንጀሎችን ከመከላከል አንፃር ለ413 ወንድ ለ247 ሴት በድምሩ ለ660 አመራሮችና ባለሙያዎች በስነ-ምግባርና በሙስና ወንጀሎች ዙሪያ የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠና ተሰጥቷል። ወንድ 7 እና ሴት 3 በድምሩ 10 (የመጀመሪያ ምዝገባ 4 እድሳት 6) የቢሮው አመራሮችና ባለሙያዎች ሀብታቸውን እንዲያስመዘግቡ ተደርጓል።
- ✚ ደሴ 111 ግለሰቦች፣ ኮምቦልቻ 18 ግለሰቦች በመኖሪያ ቤት ህብርት ስራ ማህበር ተደራጅተው ያለአግባብ ድጋሚ ቦታ ሊወስዱ ሲሉ ተደርሶባቸው ታግደዋል። ወረታ ከተማ ላይ በአለም ባንክ የኩብል እስቶን ንጣፍ መንገድ ግንባታ ፕሮጀክት በተጭበረበረ ማስረጃ ጨረታ አሸንፎ ወደ ስራ የገባ ተቋራጭ ታግዶ ለሁለተኛው አሸናፊ ስራው ተሰጥቷል
- ✚ በአጠቃላይ በየደረጃው ባለ መዋቅር በ15 አመራሮችና በ186 ባለሙያዎች በድምሩ 201 አካላት ላይ አስተዳደራዊና ህጋዊ እርምጃ ተወስዷል።
- ✚ ይሁን እንጅ በከተሞች የሚታየውን ሌብነት ለማረም ሰፊ ጥረት ቢደረግም አሁን ካለው ተጨባጭ እውነት አንፃር ችግሩን ተሻግረናል ማለት አይቻልም። አገልግሎት ፈላጊውም ያለምልጃ ጉዳዩ እንደማይፈፀምለት አምኖ ጉቦ በመክፈል የሌባው ተባባሪ የሆነበት እና ይህን ችግር ባለመፍታቱ መንግስትን የሚወቅስበት እና የሚያማርርበት ሁኔታ ተፈጥሯል። በሌላ በኩል የከተማ ነዋሪውም ሁሉንም ነገር መንግስት ሊሰራለት እንደሚገባ አድርጎ የመመልከትና መንግስትን በማስጨነቅ ያላግባብ የመጠቀም ዝንባሌ ይስተዋላል።
- ✚ የህግ እና የአስራ መመሪያ ማሻሻያ ስራዎች አኳያ የሚታየው ዋናው ጉዳይ ተቋሙ የሚመራባቸው የህግ ማዕቀፎች አግባብነትና ችግር ፈችነት ነው።
- ✚ ከዚህም አኳያ ብዙ ሊያሰሩ የሚችሉ የህግ ማዕቀፎች ያሉ ቢሆንም ተቋሙ የሚመራባቸው አብዛኛው አስራሮችና መመሪያዎች የህግ ክፍተት ያለባቸው፣ አግባብነትና ችግር ፈችነት የጎደላቸው፣ ቢሮክራሲ ማራዘም የተጠናወታቸው፣ እንዲሁም ከወቅቱ ጋር የማይሄዱ በመሆናቸው እያደገ የመጣውን የህዝብ የልማትና መልካም አስተዳደር ጥያቄ የማይመልሱ ናቸው።
- ✚ በመሆኑም በበጀት ዓመቱ በተቋሙ ተዘጋጅተው በወረዱ የማስፈፀሚያ ስትራቴጂዎች፣ ደንቦች እና የአስራ መመሪያዎች ላይ የክፍተት ትንተና እና የፋይዳ ግምገማ ጥናቶችን በማድረግ 10 ነባር የህግ ማዕቀፎችን ለማሻሻልና 2 አዲስ የህግ ማዕቀፎችን ለማዘጋጀት እቅድ የተያዘ ሲሆን በተቋሙ ተዘጋጅተው ወርደው በትግበራ ላይ ያሉና መሻሻል ያለባቸው የህግ ማዕቀፎች ማለትም፡-
 - ✓ ፀድቀው የወጡ ህጎች
 - በከተሞች ውስጥ የተሟላ ሰነድ የሌላቸውና ሰነድ አልባ ይዞታዎችን ህጋዊ የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ /ካርታ ለመስጠት ተሻሽሎ የወጣ የአፈፃፀም መመሪያ ቁጥር 4/2015 ተጠናቆ ወደታች ወርዷል።
 - የከተማ ቦታን በሊዝ ስለመፍቀድ የወጣ መመሪያ ቁጥር 1/2005 የአንቀፅ ማሻሻያ ጸድቆ ወደ ስራ ገብቷል።
 - ✓ መስተዳደር ምክር ቤት ለመጽደቅ ወረፋ ላይ ያሉ
 - የገቢ አርዕስትና ታሪፍ መወሰኛ ደንብ ቁጥር 135/2008 ማሻሻያ፤
 - የጣና ኃይቅ ደህንነትን ለመጠበቅ የደጅን ቀጠና ለመወሰን ረቂቅ ደንብ፤
 - ለህዝብ ጥቅም መሬት ሲለቀቅ ስለሚከፈል ካሳ እና የልማት ተነሿዎችን መልሶ ለማቋቋም የወጣ የአፈፃፀም መመሪያ ቁጥር 44/2013 ላይ የአንቀጽ ማሻሻያ ረቂቅ መመሪያ፤
 - የሊዝ መነሻ እና የቦታ ኪራይ ዋጋ ማሻሻያ የአፈፃፀም መመሪያ ቁጥር 7/2006፤
 - የማካካሻና የትክ ቤት የባለቤትነት ሙብት ለመፍጠር የተዘጋጀ አዲስ መመሪያ፤
 - ✓ ለኢንቨስተመንት ቦርድ የቀረበ
 - የሪል ስቴት ልማት አስተዳደር መመሪያ፤
 - ✓ በዝግጅት ላይ ያሉ

- የአገልግሎት ዘርፍ የማስፋፊያ ቦታ አሰጣጥ መመሪያ፤
- የመንግስት ቤቶች አስተዳደር ተሻሽሎ የወጣ የአፈፃፀም መመሪያ፤
- የቤት ልማት ስትራቴጂ ሰነድ፤
- የጥቃቅንና አነስተኛ የኮንስትራክሽን ኩባንያዎች የምዝገባና የብቃት ማረጋገጫ መመሪያ

✚ በመሆኑም አነዚህን በዝግጅት ሂደት ላይ ያሉ የማሻሻያና አዲስ ሰነዶች በፍጥነት በማጠናቀቅ አስፀድቆ ወደ ተግባር ለመግባት እየተሰራ ይገኛል፡፡

✚ ተቋማዊ አሰራርን ማዘመን (E- Service) አኳያ በተቋሙ የሚታየውን ብልሹ አሰራርና ሌብነት ለመታገል እንዲሁም ፈጣንና ቀልጣፋ አገልግሎት ለመስጠት ተቋማዊ አሰራሮችን ማሻሻልና ማዘመን አስፈላጊ ነው፡፡ በመሆኑም በሚኒስቴር መ/ቤቱ በኩል ቤት መረጃ አደረጃጀትና አስተዳደር ሶፍትዌር ለምቶ በከተሞች 3,497 የመንግስት ቤቶችን ወደ system software ማስገባት ተችሏል፡፡ በቢሮ ደረጃ በባህር ዳር ዩኒቨርሲቲ አማካኝነት የኮንስትራክሽን ፈቃድ አሰጣጥ ሶፍትዌር ልማት 80% ተጠናቋል፡፡ የመሬት መረጃና አገልግሎት አሰጣጥ ሶፍትዌር ማንዋል ዝግጅት ተጠናቆ ወደ ስራ ለማስገባት የበጀት መጠኑ ተለይቶ ውል ለመውሰድ በዝግጅት ላይ ይገኛል፡፡

✚ የመረጃ ስርዓቱን ከማዘመን አኳያ (ለአብነትም ባህርዳር፣ ደሴ፣ ኬሚሴ፣ ዳንግላ) በተናጠል የጀማመሩ ከተሞች አሉ፡፡

✚ ሌላው ቢሮክራሲውን የሚያሳጥሩ አንላይን አገልግሎት በቢሮ፣ የከንቲባ ችሎት ደሴና ከሜሴ እንዲሁም ባለጉዳዮችን በጋራ ማወያይት ጎንደር ከተማ መልካም ጅምሮች ናቸው፡፡

✚ ቅንጅታዊ አሰራርን ከማጠናከር አንፃር ከገንዘብ ቢሮ ጋር በበጀትና ፋይናንስ ጉዳዮች፣ ከገቢዎች ቢሮ ጋር በከተማ አገልግሎት ገቢ አሰባሰብ ዙሪያ፣ ከመሬት ቢሮ ጋር በመሬት አቅርቦትና ዝግጅት፣ በልማት ተሽከሮች የካሳ አከፋፈል፣ በገጠር አገልግሎት መስጫ ማዕከላት የከተማነት እውቅና አሰጣጥ ዙሪያ፣ ከፖሊስ፣ ከፍ/ቤት፣ ከፍትህና ከፀረ-ሙስና ጋር በተለያዩ መመሪያዎች /ሰነዶች ዝግጅት፣ በህግ ማማከርና በህገ-ወጥ መሬት ወረራና ግንባታን በመከላከል ረገድ፣ በተቋሙ የሚታዩ ብልሹ አሰራሮችን ከማስተካከልና ሌብነትን ከመታገል አንፃር፣ ከህ/ስ/ማህበራት ማደራጃ ጋር በመኖሪያ ቤት ህ/ስ/ማህበራት አደረጃጀትና አሰራር ዙሪያ፣ ከስራና ስልጠና ቢሮ ጋር በስራ እድል ፈጠራ ዙሪያ፣ ከውጭ ኦዲተር ቢሮ ጋር በፋይናንሽያልና ከዋኔ ኦዲት ዙሪያ፣ ከፕላንና ልማት ቢሮ ጋር በከተሞች አስተዳደር ወሰን፣ በከተማ እውቅናና ደረጃ ሽግግር፣ ከሲቪል ስርቪስ ኮሚሽን ጋር በመዋቅራዊ አደረጃጀት ዙሪያ በቅንጅት እየተሰራ ይገኛል፡፡

✚ በጦርነት የተጎዱ ከተሞችን መልሶ ግንባታ ስራዎችን በተመለከተ በ2015 በጀት ዓመት ለወልቃይት ጠገዴ ሴቲት ሁመራ ዞን 1 ሞተር ሳይክል በልዩ ሁኔታ ድጋፍ የተደረገ ሲሆን በወራሪው ኃይል ለ3ኛ ጊዜ ወረራ ተፈፅሞባቸው ነፃ በወጡ የሰሜን ወሎ ዞን ከተሞች ማለትም ለቆቦ፣ ለዕራያ፣ ለሙጃ፣ ለሮቢት፣ ለጎበየ እና ለአላማጣ ከተሞች በቢሮው በኩል 11 ኮምፒውተር፣ 93 ወንበር፣ 6 ጠረጴዛ፣ 8 ፕሪንትር፣ 1 ሰርቨር፣ 1 ካሜራ፣ 8 ካልኩሌተር፣ 14 ዲሊንክ 18 ፓንቸር፣ 11 ዕርሳስ መቅረጫ እና 58 መጋረጃ ድጋፍ ተደርጓል፡፡

✚ በአማራ ክልል በጦርነት የተጎዱ አካባቢዎች መልሶ ማቋቋምና ግንባታ ፈንድ ጽ/ቤት የመልሶ ግንባታ ስራዎች ጋር በተያያዘ የተከናወኑ ዋና ዋና ተግባራትን በተመለከተ፡-

- ወረራ በተካሄደባቸው ከተሞች ጉዳት የደረሰባቸው 18,315 መኖሪያ ቤቶችን ጥገና እና 15,934 ቤቶችን የመልሶ ግንባታ ስራ ለመስራት ታቅዶ የ87 ቤቶችን ጥገና እና የ497 ቤቶችን ግንባታ ማከናወን ተችሏል፡፡

- ይህም ሰ/ሸዋ 493 ቤቶች ግንባታ እና ለ56 ቤቶች ጥገና፣ ደ/ጎንደር 23 ቤቶች ጥገና እና ዋግኸምራ 8 ቤቶችን ጥገና የተደረገ ሲሆን ወልድያ ከተማ ላይ በጦርነቱ የወደሙ 4 ቤቶችን የመልሶ ግንባታ ስራ መስራት ተችሏል፡፡
- ወረራ በተካሄደባቸው 30 ከተሞች የመኖሪያ ቤቶችን መረጃ በዘመናዊ የመረጃ አያያዝ ሶፍትዌር ለማደራጀት ኮምፒውተሮች ድጋፍ እንዲደረግ እና የበየመረብ ዝርጋታ ስራዎች እንዲከናወኑ ታቅዶ 2 (6.25%) ከተሞች ላይ (ኮምቦልቻ እና ወልዲያ) ኢንተርኔት አቅርቦት እንዲሟላ ማድረግ ተችሏል፡፡
- በክልሉ በጦርነት ለተጎዱ 45 ት/ቤቶች ግንባታ የአካበቢ እና ማህበረሰብ ተፅዕኖ ግምገማ ሰነድ እንዲዘጋጅላቸው ተደርጓል፡፡
- የ9 የጤና ተቋማት ጥገና፣ የ22 የትምህርት ተቋማት ግንባታ፣ የ10 የስራና ስልጠና ፕሮጀክቶች ግንባታን እንዲያከናውኑ በተመረጡ የመንግስት የልማት ድርጅቶች እና በአሰራው አካል ከግንባታ ጋር ተያይዞ በነጠላ ዋጋ አሞላል ላይ አለመግባባት ተፈጥሮ የነበረ ሲሆን በማደራደር ውለታ ተይዞላቸዋል፡፡
- ለ17 የወጣቶችና ስፖርት ቢሮ ፕሮጀክቶች፣ ለ54 የእንስሳት ሃብት ልማት ፕሮጀክቶች እና 1 የግብርና ቢሮ ፕሮጀት የስራ ዝርዝር ዝግጅት፣ የነጠላ ዋጋ መሙላት እና ከተቋራጭ ጋር የዋጋ ድርድር ለማድረግ ሙያዊ ትብብር ተጠይቆ የነበረ ሲሆን ለ10 የወጣቶችና ስፖርት ፕሮጀክቶች፣ ለ15 የእንስሳት ሃብት ልማት ፕሮጀክቶች ሙያዊ ድጋፍ ተደርጎ ለሁሉም ፕሮጀክቶች የግንባታ ውለታ ተፈፅሟል፡፡
- ከተቋራጮች ጋር ውለታ ፕሮጀክቶች የግንባታ ክትትል የሚያደርጉ የክልል የቴክኒክ ቡድን ተደራጅቶ ወደ ስራ እንዲገባ የማስተባበር ስራ እና የዞን ተቆጣጣሪ ባለሙያዎች የመመደብ ስራ ተሰርቷል፡፡
- የእንስሳት ሃብት ልማት በካፒታል በጀት ሊያስገነባ ያሰባቸውን 2 ፕሮጀክቶች የምህንድስና ዋጋ ግምት እንዲሰራላቸው ሙያዊ ትብብር ጠይቀው ድጋፍ ተደርጎላቸዋል፡፡
- በአጠቃላይ አሁን ላይ እየተገነቡ ያሉ 71 የመልሶ ማቋቋም ግንባታዎች ከቢሮው እስከ ታችኛው መዋቅር የማማከር ስራ እየተሰራ ይገኛል፡፡

1.5.8.2. የአባይት ተግባራት አፈፃፀም

የከተሞች መልካም አስተዳደር አቅም ግንባታ ስራዎች

- ✚ በ84 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮችና 7 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች) ስታንዳርዱን የጠበቀ ማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አቅርቦት በቀጣይነት እንዲሻሻል ለማድረግ ታቅዶ በ84 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች እና 7 መሪ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) (100%) እንዲተገበሩ ተደርጓል፡፡
- ✚ ከመሪ ማዘጋጃ ቤቶች ምዕ/ጎጃም ግሽአባይ፣ ምስ/ጎጃም የጁቤ፣ ደ/ወሎ ተንታ፣ ማዕ/ጎንደር ምክሰኝት፣ ደ/ጎንደር ከምር ድንጋይ፣ ሰ/ወሎ ዞን ኮን ከተማ እና ሰ/ሸዋ ባልጭ መሪ ማዘጋጃ ቤቶች ተግባራዊ ያደረጉ ናቸው፡፡
- ✚ የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርዱ በሚተገበርባቸው 84 ከተሞችም የዜጎች ቻርተር እንዲዘጋጅና እንዲተገበር ለማድረግ ታቅዶ በ81 (96.42%) ከተሞች ተግባራዊ ማድረግ ተችሏል፡፡
- ✚ ቁልፍ የምዘና መለኪያዎችን (Key Performance Indicators) በማዘጋጀት በ52 ከተማ አስተዳደሮች የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ አፈፃፀም ምዘና በማካሄድ ታቅዶ በዞን ደረጃ በ58 ከ/አስተዳደሮችና በ6 መሪ ማዘጋጃቤቶች በድምሩ 64 ከተሞች ላይ ምዘና ተካሂዷል፡፡
- ✚ በ84 ከተሞች የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርዶች አተገባበር ክትትልና ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ በዞን መምሪያ እና በቢሮው ለ84 ከተሞች የመስክ ድጋፍና ክትትል ተደርጓል፡፡
- ✚ የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርድ በሚተገበርባቸው 77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ7 መሪ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች የተገልጋዩ ዕርካታ 55 በመቶ መድረሱን በጥናት ለማረጋገጥ በእቅድ ተይዞ በዞን ደረጃ በ56 ከተሞች እና በቢሮ ደረጃ ናሙና በተመረጡ 8 ከተሞች በድምሩ 64 ከተሞች ላይ በ3 ዘርፎች (መሬት ልማትና ማኔጅመንት፣ ግንባታ ፈቃድ አሰጣጥ እና የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና

አሰባሰብ) አገልግሎት አሰጣጥ የተገልጋይ ርካታ ጥናት የተጠና ሲሆን አማካይ የእርካታ ደረጃው 58.37% መድረሱን ጥናቱ ያመለክታል።

በከተሞች በህብረተሰብና በመንግስት በጋራ በሚከናወኑ የአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ ህብረተሰቡ በገንዘብ 15%፣ በቁሳቁስ 15%፣ በጉልበት 20% በድምሩ 50% (2.2 ቢሊዮን ብር) አስተዋጽኦ እንዲኖረው ለማድረግ ታቅዶ በጥሬ ገንዘብ 651,692,591 ብር፣ በጉልበት 658,106,100 ብር፣ በቁሳቁስ 415,859,830 ብር በድምሩ 1,725,658,521 ብር የሚገመት ገንዘብ ለልማት ስራዎች አስተዋጾ ተደርጓል። ለነዚህ የልማት ስራዎች በመንግስት በኩልም 2,070,132,808 ብር ወጪ ተደርጓል። በጠቅላላው (የመንግስት + የህዝብ ተሳትፎ) 3,795,791,329 ብር ለልማት ስራ የዋለ ሲሆን በዚህም የህብረተሰብ ተሳትፎ ድርሻን በአማካይ 45.46% ማድረስ ተችሏል።

የልማት ሀብት መፍጠር ስራችን አፈጻጸም

ሠንጠረዥ 1.3 በህብረተሰብ ተሳትፎ የዞኖች አፈፃፀም በደረጃ

ተ.ቁ	ዞን	የህብረተሰብ ተሳትፎ መጠን				የመንግስት ወጪ በብር	ጠቅላላ የአካባቢ ስራዎች በብር	የህ/ሰብ ተሳትፎ በ%
		በገንዘብ	በጉልበት	በቁሳቁስ	ጠ/ድምር			
1	ደ/ብርሃን	16,823,202	16,240,942	9,824,948	42,889,092	1,728,824	44,617,916	96.13
2	ኮምበልቻ	9,012,291	42,802,230	13,482,162	65,296,683	3,348,997	68,645,680	95.12
3	ደሴ	46,418,699	21,844,952	7,380,524	75,644,175	7,655,635	83,299,810	90.81
4	ደ/ወሎ	87,155,313	96,666,275	73,427,832	257,249,420	39,492,700	296,742,120	86.69
5	ሰ/ሸዋ	69,960,125	69,800,140	54,000,000	193,760,265	102,160,300	295,920,565	65.48
6	ሰ/ወሎ	23,966,840	28,813,080	16,214,657	68,994,577	48,589,522	117,584,099	58.68
7	ወልዴያ	3,542,000	20,270,000	6,542,000	30,354,000	22,876,596	53,230,596	57.02
8	ባ/ዳር	62,016,713	22,898,392	16,712,156	101,627,261	78,471,624	180,098,885	56.43
9	ምስ/ ጐጃም	64,773,863	30,894,624	23,383,863	119,052,350	106,636,994	225,689,344	52.75
10	ምዕ/ጐጃም	120,660,544	95,024,308	82,262,360	297,947,212	290,551,299	588,498,511	50.63
11	ዋግ ኸምራ	42,825	6,018,409	117,957	6,179,191	6,179,191	12,358,382	50.00
12	ደ/ጎንደር	60,854,757	42,209,033	39,426,234	142,490,024	202,807,504	345,297,528	41.27
13	ማዕ/ጐንደር	15,595,928	16,636,091	8,492,367	40,724,386	94,758,032	135,482,418	30.06
14	አዊ	275,468	46,252,922	20,670,431	67,198,821	197,164,314	264,363,135	25.42
15	ደ/ማርቆስ	18,832,829	16,903,748	13,075,867	48,812,444	262,272,700	311,085,144	15.69
16	ጐንደር	26,410,005	35,045,192	24,261,489	85,716,686	485,124,687	570,841,373	15.02
17	ደ/ታቦር	10,632,150	3,334,763	2,846,119	16,813,032	120,313,889	137,126,921	12.26
18	ሰ/ጎንደር	2,150,000	5,280,782	1,104,368	8,535,150		8,535,150	
19	ምዕ/ጐንደር	7,680,351	26,161,486	1,245,503	35,087,340		35,087,340	
20	ኦሮሞ	4,888,688	15,008,731	1,388,993	21,286,412		21,286,412	
	ጠ/ድምር	651,692,591	658,106,100	415,859,830	1,725,658,521	2,070,132,808	3,795,791,329	45.46

የከተማነት እውቅና አሰጣጥ ሥርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 25 የገጠር አገልግሎት መስጫ ማዕከላት የከተማነት እውቅና እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ ለ2 (8%) የገጠር ማዕከላት ከተማነት እውቅና በመስጠት የከተሞች ቁጥር አሁን ካለበት 681 ወደ 683 እንዲያድግ ተደርጓል።

የከተማ ፈርጅ ለውጥ ሥርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 38 ከተሞች (ከፈርጅ አምስት ወደ ፈርጅ አራት 10 ከተሞች፣ ከፈርጅ አራት ወደ ፈርጅ ሶስት 8 ከተሞች፣ ከፈርጅ ሶስት ወደ ፈርጅ ሁለት 10 ከተሞች፣ ከፈርጅ ሁለት ወደ ፈርጅ አንድ 10 ከተሞች) የፈርጅ ለውጥ እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ 21 (55.26%) ከተሞች (ከፈርጅ አምስት ወደ ፈርጅ አራት 9 ከተሞች፣ ከፈርጅ አራት ወደ ፈርጅ ሶስት 12 ከተሞች) የደረጃ ሽግግር ተደርጓል።

የከተማ አገልግሎት ገቢ አሰባሰብና አጠቃቀምን በተመለከተ በ604 ከተሞች 1.639 ቢሊዮን ብር እንዲሁም ከገቢዎች ጋር በመቀናጀት በ77 ከተማ አስተዳደሮች 4.468 ቢሊዮን ብር በድምሩ 6.107 ቢሊዮን ብር ለመሰብሰብ ታቅዶ ከመሪ መዘጋጃ

ቤቶችና ታዳጊ ከተሞች 1.188 (72.51%) ቢሊዮን ብር እና ከከተማ አስተዳደሮች 4.383 (98.10%) ቢሊዮን ብር በድምሩ 5.571 (91.22%) ቢሊዮን ብር መሰብሰብ ተችሏል፡፡

ከዚህም በተጨማሪ ወልቃይት ጠገዴ ስቲት ሁመራ ዞን ከቢሮው ዕቅድ ያልወረደላቸው ቢሆንም በዞኑ በሚገኙ መሪ ማዘጋጃቤ፣ ንዑስ ማዘጋጃቤ እና ታዳጊ ከተሞች መሰብሰብ ካለባቸው የአገልግሎት ገቢ አርዕስቶች ውስጥ ብር 44,060,500 ለመሰብሰብ ታቅዶ ብር 38,029,893.82 (86.38%) መሰብሰብ ተችሏል፡፡

በክልሉ በሚገኙ ከተማ አስተዳደሮች፣ መሪ፣ ንዑስና ታዳጊ ከተሞች መሰብሰብ ካለባቸው 57 የገቢ አርዕስቶች ውስጥ በአማካይ በ40 የገቢ አርዕስቶች ተደራሽ እንዲሆኑ ለማድረግ ታቅዶ በአብዛኛው ከተሞች በአማካይ 38 (95%) የገቢ አርዕስቶች ላይ የአገልግሎት ገቢ እየተሰበሰበ ይገኛል፡፡

ሠንጠረዥ 1.4:- የመሪ፣ የንዑስና የታዳጊ ከተሞች ገቢ አሰባሰብ የዞኖች አፈፃፀም በደረጃ

ተ.ቁ	የዞኖች ስም	ፈርጅ ሶስት		ፈርጅ አራት		ፈርጅ አምስት		ጠቅላላ		ከዓመቱ አፈጻጸም
		ዕቅድ	ክንዉን	ዕቅድ	ክንዉን	ዕቅድ	ክንዉን	ዕቅድ	ክንዉን	
1	ምስ/ጎጃም	84,000,000	164,304,017	35,000,000	22,648,375	46,000,000	17,333,147	165,000,000	204,285,539	123.81
2	ደ/ወሎ	105,000,000	128,797,827	66,500,000	51,753,147	54,000,000	28,832,870	225,500,000	209,383,845	92.85
3	ሰ/ሸዋ	133,000,000	116,413,366	38,500,000	38,417,859	31,000,000	14,448,775	202,500,000	169,280,000	83.60
4	ሰ/ወሎ	70,000,000	50,708,136	17,500,000	19,186,084	34,000,000	26,947,570	121,500,000	96,841,790	79.71
5	ደ/ጎንደር	77,000,000	67,614,498	31,500,000	16,537,212	38,000,000	24,120,336	146,500,000	108,272,046	73.91
6	ምዕ/ጎጃም	98,000,000	85,864,837	35,000,000	16,130,224	49,000,000	17,664,045	182,000,000	119,659,106	65.75
7	ማዕ/ጎንደር	126,000,000	100,787,043	28,000,000	6,601,195	34,000,000	11,679,098	188,000,000	119,067,336	63.33
8	አዊ	21,000,000	12,244,363	35,000,000	25,992,536	39,000,000	15,725,098	95,000,000	53,961,997	56.80
9	ምዕ/ጎንደር	77,000,000	42,028,664	21,000,000	8,136,385	9,000,000	4,192,559	107,000,000	54,357,607	50.80
10	ኦሮሞ	14,000,000	4,893,840	21,000,000	18,049,279	15,000,000	2,156,356	50,000,000	25,099,475	50.20
11	ሰ/ጎንደር	35,000,000	14,361,003			16,000,000	2,070,218	51,000,000	16,431,221	32.22
12	ዋግ ኸምራ	77,000,000	5,305,140	14,000,000	3,337,061	14,000,000	3,168,593	105,000,000	11,810,794	11.25
	ድምር	917,000,000	793,322,734	343,000,000	226,789,357	379,000,000	168,338,665	1,639,000,000	1,188,450,756	72.51

ሠንጠረዥ 1.5 የከተማ አስተዳደሮች ገቢ አሰባሰብ አፈጻጸም በዞን ደረጃ

ተ.ቁ	የዞንና የከተማ ስም	የአመቱ እቅድ	ክንዉን	አፈጻጸም በ%	ደረጃ
1	ወልቃ/ጠ/ሰ/ ሁመራ ዞን	18,000,000	29,819,669	165.66	1ኛ
2	ምሥ/ጎጃም	130,193,951	210,855,321	161.95	2ኛ
3	ደ/ማርቆስ	200,855,470	249,339,304	124.14	3ኛ
4	ሰ/ ሸዋ	130,762,414	159,143,004	121.70	4ኛ
5	ደ/ታቦር	95,379,450	114,932,671	120.50	5ኛ
6	ሰ/ወሎ	112,532,798	134,654,333	119.66	6ኛ
7	ዋግ ኸምራ	28,498,254	33,488,913	117.51	7ኛ
8	ደ/ ጎንደር	149,716,956	168,072,572	112.26	7ኛ
9	ደ/ወሎ	111,941,303	119,323,590	106.59	9ኛ
10	ማዕ/ጎንደር	35,847,140	38,159,085	106.45	10ኛ
11	ምዕ/ ጎጃም	269,053,819	273,259,144	101.56	11ኛ
12	ወልዲያ	95,687,965	94,097,330	98.34	12ኛ
13	አዊ	239,787,662	234,422,725	97.76	13ኛ
14	ምዕ/ ጎንደር	51,885,157	50,459,973	97.25	14ኛ
15	ጎንደር	524,409,820	501,461,222	95.62	15ኛ

16	ባህርዳር	1,102,977,484	1,028,150,725	93.22	16ኛ
17	ደሴ	422,226,917	392,210,695	92.89	17ኛ
18	ሰ/ጎንደር	55,957,651	51,799,781	92.57	18ኛ
19	ኦሮሚያ	99,791,757	86,620,997	86.80	19ኛ
20	ደ/ብርሃን	366,925,175	271,885,450	74.10	20ኛ
21	ኮምቦልቻ	225,568,857	141,136,613	62.57	21ኛ
	ድምር	4,468,000,000	4,383,293,116	98.10	

✚ የከተሞችን ፋይናንስ አጠቃቀም ውጤታማነት ለማሳደግና ብክነትን ለመከላከል 155 የማዘጋጃ ቤት ከተሞች (ንዑስ መዘጋጃ 52፣ መ/መዘጋጃ 103) የፋይናንስ አጠቃቀማቸውን አዲት እንዲያስደርጉ ታቅዶ 183 ከተሞች አዲት ያደረጉ ሲሆን አፈጻጸሙም ከ100% በላይ ነው፡፡

✚ በተደረገው አዲትም ብር 3,778,428.00 በጉድለት የተገኘ ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 1,915,839.00 ተመላሽ የተደረገ ሲሆን ቀሪ ብር 1,915,839.00 ነው፡፡

✚ ከባለፉት ዓመታት በአዲት የተገኘና የተንከባለለ ብር 8,249,392.00 የገንዘብ ጉድለት 100% ተመላሽ ለማድረግ ታቅዶ ብር 3,508,864.00 የተመለሰ ሲሆን ቀሪው ብር 4,740,528.00 ያልተመለሰ ነው፡፡

✚ ከተሞች የፋይናንስ ብክነትን ለመከላከል ከአጋር አካላት ጋር በመቀናጀት የፋይናንስ አጠቃቀም አዲት በማድረግ በኩል ከጊዜ መሻሻል ያሳየ ሲሆን የአዲት ተደራሽነት ከባለፈው ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነፃፀር በ4 እጥፍ አድጓል፡፡

የከተማ ጥላን ዝግጅትና አፈጻጸም ሥራዎች

✚ የክልላዊ ልማት ጥላን (Regional Spatial Development Plan) እና የከተሞች ትስስር ጥላን (City Cluster Developmet Plan) ዝግጅት በዚህ በጀት ዓመት 100% እንዲጠናቀቅ በሚመከተው አካል ከትትልና ድጋፍ እየተደረገ ያለ ሲሆን ስራውን የሚሰራው UN Habitate ባዘጋጀው ወርክ ሾፕ ላይ ሁለት ጊዜ መሳተፍ ተችሏል፡፡ በአማካሪ ድርጅቱ የተዘጋጀውን የኢንስፔክሽን ሪፖርት በመገምገም ግብዓት ተሰጥቷል፡፡

✚ የጥላን ዝግጅት ሂደቱ አሁን ያለበትን ሁኔታ በተመለከተ የኢንስፔክሽን ሪፖርት 100% ተጠናቋል፡፡ የነባራዊ ሁኔታ ጥናት 90% ተጠናቋል፡፡ ይህም ከአጠቃላይ ስራው 48% ድርሻ ይኖረዋል፡፡ በውሉ መሰረት የፕሮጀክቱ እድሜ 18 ወር ሲሆን ለ6 ወር የተራዘመ በመሆኑ አጠቃላይ ስራው በቀጣዩ በጀት ዓመት እስከ ታህሳስ 30/2016 ዓ/ም የሚጠናቀቅ ይሆናል፡፡

✚ ለ95 ከተሞች መሠረታዊ ካርታ (ቅየሳ)፣ ለ80 ከተሞች መሰረታዊ የከተማ ጥላን፣ ለ15 ከተሞች መዋቅራዊ ጥላንና 20 የሠፈር ልማት ጥላን ለመስራት ታቅዶ የ95 (100%) ከተሞች መሠረታዊ ካርታ፣ ለ80 (100%) መሠረታዊ ጥላን፣ ለ15 (100%) ከተሞች መዋቅራዊ ጥላንና 20 (100%) የሠፈር ልማት ጥላን ተዘጋጅቷል፡፡

✚ ሌላው የጥላን ምደባ ለውጥና ጥሰት በሚታይባቸው 10 ከተሞች የጥላን አፈጻጸም አዲት በማድረግ ለከተሞቹ ግብረ-መልስ ለመስጠት ታቅዶ ለ14 (ከ100% በላይ) የጥላን አፈጻጸም አዲት ተደርጓል፡፡

የከተማ መሬት ልማትና ማኔጅመንት ሥራዎች

✚ የመሬት ሀብት ቆጠራና ምዝገባን በተመለከተ በ32 የUIIDP ፕሮግራም ተጠቃሚ ከተሞች የመሬት ሀብት ቆጠራና ምዝገባ ሥርዓት በመዘርጋት በከተሞች የጥላን ወሰን ክልል ውስጥ የሚገኝ 250,000 ሄ/ር ቦታዎችን በአገልግሎት አይነት በመቁጠርና በመመዝገብ ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ለማድረግ ታቅዶ በ208 ከተሞች 115,755.59 ሄ/ር (46.3%) ቁራሽ መሬት መቁጠርና መመዝገብ ተችሏል፡፡

✚ በ379 ታዳጊ ከተሞች 72,800 ይዞታዎች በመመሪያ ቁጥር 3/13 መሰረት ተጣርተው የከተማ ቦታ የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ/ካርታ እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ በ225 ከተሞች ለ41,965 (57.64%) ሰነድ አልባ ይዞታዎች የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ ተሰጥቷል፡፡

ሰንጠረዥ 1.6:- የሰነድ አልባ ይዘታዎች መረጃ አሰባሰብ የዞን መምሪያዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	የመምሪያው ስም	የይዘታ ማረጋገጫ ካርታ/ሰነድ የሰጡ ከተሞች በቁጥር			የይዘታ ማረጋገጫ ካርታ/ሰነድ የተሰጣቸው ብዛት			ደረጃ
		እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም	እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም	
1	ደ/ወሎ	54	63	116.67	1,135	7,888	694.98	1ኛ
2	አዊ	39	9	23.08	8,353	12,595	150.78	2ኛ
3	ሰ/ሸዋ	31	33	106.45	6,909	5,846	84.61	3ኛ
4	ኦሮሞ	15	7	46.67	3,582	1,599	44.64	4ኛ
5	ሰ/ወሎ	34	7	21	7,577	3,300	43.55	5ኛ
6	ምዕ/ጎንደር	9	15	166.67	2,579	1,033	40.05	6ኛ
7	ደ/ጎንደር	38	31	81.58	8,296	3,214	38.74	7ኛ
8	ሰ/ጎንደር	16	9	56.25	4,075	1,255	30.80	8ኛ
9	ዋግ	14	1	7.14	3,476	1,003	28.86	9ኛ
10	ማዕ/ጎንደር	34	20	58.82	7,361	1,709	23.22	10ኛ
11	ምዕ/ጎጃም	49	9	18.37	10,252	1,357	13.24	11ኛ
12	ምስ/ጎጃም	46	21	45.65	9,205	1,166	12.67	12ኛ
	ድምር	379	225	59.37	72,800	41,965	57.64	

✚ በ302 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 126 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 99 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) አስተዳደር ወሰን ውስጥ የሚገኙ 97,345 ህገ-ወጥ ይዘታና ግንባታዎችን በተላከው ፎርማት መሰረት በመለዩት መረጃው ተደራጅቶ እንዲያዝ እና እንዲያፈርስ (ሥርዓት እንዲይዙ) ለማድረግ ታቅዶ በ319 ከተሞች 101,193 ህገወጥ ይዘታዎች ተደራጅተው የተያዙ ሲሆን ከነዚህም ውስጥ 23,018 (18.01%) ህገ-ወጥ ግንባታዎች እንዲወገዱ በማድረግ 141.961 ሄ/ር መሬት ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ተደርጓል፡፡

ሠንጠረዥ 1.7:- ህገ-ወጥ ግንባታዎችን ስርዓት ማስያዝ የዞን መምሪያዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዞኑ/የከተማው ስም	ህገወጥ ግንባታን የለዩ ከተሞች በቁጥር			የተደራጀ ህገወጥ መረጃ በቁጥር			የፈረሰ ህገ-ወጥ ግንባታ	ወደ መሬት ባንክ የገባ መሬት በሄ/ር	አፈጻጸም በመቶኛ	ደረጃ
		እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም	እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም				
1	ባ/ዳር	4	1	25	4,583	2,100	45.82	2,364	7	112.57	1ኛ
2	ደ/ታቦር	1	1	100	4,583	2,481	54.13	2,481		100	2ኛ
3	ሰ/ሸዋ	39	38	97.44	7,791	4,549	58.39	3,921	9.9072	86.19	3ኛ
4	ደ/ብርሃን	1	1	100	4,583	2,105	45.93	1,648	6.28	78.29	4ኛ
5	ዋግ	11	2	18.18	1,835	1254	68.34	851	5	67.86	5ኛ
6	ደሴ	1	1	100	4,583	482	10.52	277		57.47	6ኛ
7	ጎንደር	1	1	100	4,583	990	21.60	546	0.65	55.15	7ኛ
8	ሰ/ጎንደር	7	7	100	1,375	960	69.82	400	5.45	41.67	8ኛ
9	ደ/ወሎ	44	46	104.55	11,366	13,083	115.11	5,082	30.7	38.84	9ኛ
10	ኦሮሞ	12	7	58.33	2,566	731	28.49	269	2.82	36.80	10ኛ
11	ኮምቦልቻ	1	1	100	4,583	644	14.05	205	1	31.83	11ኛ
12	ማዕ/ጎንደር	32	31	96.88	4,400	4,464	101.45	874	6.48	19.58	12ኛ
13	ወልድያ	1	1	100	4,583	107	2.33	19	0.3	17.76	13ኛ
14	አዊ	20	16	80	4,308	4,580	106.31	522	9.9139	11.40	14ኛ
15	ምዕ/ጎንደር	14	8	57.14	2,291	476	20.78	50	8.44	10.50	15ኛ
16	ደ/ማርቆስ	1	1	100	4,583	2,220	48.44	205	10	9.23	16ኛ
17	ደ/ጎንደር	28	33	117.86	6,416	10,283	160.27	862	8.22	8.38	17ኛ
18	ምዕ/ጎጃም	33	48	145.45	5,775	13,641	236.21	1,133	5.15	8.31	18ኛ
19	ሰ/ወሎ	21	17	80.95	6,875	11,115	161.67	672	8.81	6.05	19ኛ
20	ምስ/ጎጃም	30	58	193.33	5,683	24,928	438.64	637	15.84	2.56	20ኛ
	ድምር	302	319	102.98	97,345	101,193	103.95	23,018	141.961	22.75	

- ✚ በ77 ከተሞች የመሬት ዝግጅት እና ማስተላለፍ አሰራራቸው በመሬት ባንክ የአሰራር ሥርዓት እንዲመራ በማድረግ 4,000 ሄ/ር መሬት ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ለማድረግ ታቅዶ 4,027 ሄ/ር (ከ100% በላይ) መሬት ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ተደርጓል፡፡
- ✚ ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል 500 ሄ/ር መሬት ለጨረታ ለማዘጋጀት ታቅዶ 459 (91.79%) ሄ/ር መሬት ማዘጋጀት ተችሏል፡፡ 2,800 ሄ/ር መሬት ከህብረት ስራ ማህበራት ውጭ ለምደባ ለማዘጋጀት ታቅዶ 4,253 ሄ/ር (ከ100% በላይ) እና ለህብረት ስራ ማህበራት 2,200 ሄ/ር መሬት ለማዘጋጀት ታቅዶ 3,672 ሄ/ር (ከ100% በላይ) ማዘጋጀት ተችሏል፡፡
- ✚ ከተዘጋጀው መሬት ውስጥም ለተለያዩ አገልግሎት የሚውል 200 ሄ/ር ቦታ በጨረታ ለማስተላለፍ ታቅዶ 121.612 ሄ/ር (60.81%) መሬት ለተጠቃሚዎች ተላልፏል፡፡ ከማህበራት ውጪ በምደባ 2,000 ሄ/ር መሬት ለማስተላለፍ ታቅዶ 1,453.61 ሄ/ር (72.68%) መሬት ለተጠቃሚዎች ተላልፏል፡፡

ሠንጠረዥ 1.8 ለጨረታና ለምደባ የተዘጋጀ ቦታ በሄ/ር የዞን መምሪያዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዞኑ/ከተማው ስም	በጨረታ ዝግጅት			በምደባ ዝግጅት (ከህ/ስ/ማ ውጭ)			በምደባ ዝግጅት (ለህብረት ሥራ ማህበራት)			ድምር		
		ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም
1	አዊ	20	16	82.35	90	242	269.40	67	208	310.81	177	467	263.94
2	ምዕ/ጎጃም	80	43	53.20	352	728	206.88	278	674	242.56	710	1,445	203.53
3	ምስ/ጎጃም	80	72	90	354	233	65.82	279	660	236.48	713	965	135.32
4	ደ/ጎንደር	80	29	36.23	291	112	38.55	230	593	258.06	601	734	122.21
5	ደ/ወሎ	80	91	114.05	279	279	100	220	309	140.41	579	679	117.30
6	ሰ/ሸዋ	80	88	110.36	422	383	90.84	333	359	107.77	835	830	99.46
7	ደ/ብርሃን	5	8	166	500	930	186	458			963	938	97.44
8	ኮምቦልቻ	5	2	40	200	351	175.50	200			405	353	87.16
9	ሰ/ወሎ	65	20	30.63	140	110	78.27	110	140	127.27	315	269	85.55
10	ደ/ታቦር	3	3	100	50	77	154.50	50			103	80	77.91
11	ደ/ማርቆስ	5	5	100	500	293	58.60	500	280	56.00	1,005	578	57.51
12	ምዕ/ጐንደር	10	10	100.40	100	70	70.44	79	22	27.62	189	102	54.13
13	ኦሮሞ	15	4	23.73	58	4	6.66	45	41	90.93	118	48	40.97
14	ሰ/ጐንደር	10	6	62.39	96	10	10.21	76	56	73.84	182	72	39.62
15	ማዕ/ጎንደር	80	18	22.13	376	149	39.63	297	122	40.99	753	288	38.30
16	ጎንደር	15	12	80.67	500	194	38.80	500	174	34.80	1,015	380	37.45
17	ደሴ	5	7	136	100	11	10.74	100	24	24.13	205	42	20.33
18	ዋግ	10	14	140	80	3	3.75	63	10	15.87	153	27	17.65
19	ባ/ዳር	15	9	61	500	72	14.44	458			973	81	8.36
20	ወልድያ	3	2	53	50	0	0.92	50			103	2	1.99
	ድምር	500	459	91.79	2,800	4,253	151.88	2,200	3,672	166.90	5,500	8,383	152.42

ሰንጠረዥ 1.9 በጨረታ እና በምደባ የተላለፈ ቦታ በሄ/ር የዞን መምሪያዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዞኑ/ከተማው ስም	በጨረታ			በምደባ (ከህብረት ስ/ማ ውጭ)			ድምር (ጨረታ + ምደባ)			ደረጃ
		ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	ዕቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	
1	ኮምቦልቻ	2			50	94	188.00	52	94	180.77	1ኛ
2	ደ/ታቦር	2	1.58	79.00	10	14.3	143.00	12	15.88	132.33	2ኛ
3	አዊ	10	6.1472	61.47	200	243.22	121.61	210	249.3672	118.75	3ኛ
4	ምስ/ጎጃም	20	16.296	81.48	80	102.06	127.58	100	118.356	118.36	4ኛ
5	ደ/ወሎ	13	15.34	118.00	150	159	106.00	163	174.34	106.96	5ኛ
6	ምዕ/ጎጃም	20	10.03	50.15	246	272.69	110.85	266	282.72	106.29	6ኛ
7	ደ/ብርሃን	5	5.54	110.80	150	148	98.67	155	153.54	99.06	7ኛ
8	ደ/ማርቆስ	5	2.51	50.20	100	96.44	96.44	105	98.95	94.24	8ኛ
9	ምዕ/ጎንደር	10	6.24	62.40	39	39.5	101.28	49	45.74	93.35	9ኛ
10	ደ/ጎንደር	20	13.184	65.92	104	57.25	55.05	124	70.434	56.80	10ኛ
11	ሰ/ሸዋ	20	13.453	67.27	195	99.95	51.26	215	113.403	52.75	11ኛ
12	ደሴ	5	3.1	62.00	20	9.9885	49.94	25	13.0885	52.35	12ኛ
13	ኦሮሞ	5	2.94	58.80	20	6.105	30.53	25	9.045	36.18	13ኛ

14	ማዕ/ጎንደር	20	5.24	26.20	41	13.9	33.90	61	19.14	31.38	14ኛ
15	ባ/ዳር	10	4.5	45.00	200	53.18	26.59	210	57.68	27.47	15ኛ
16	ሰ/ወሎ	10	3.76	37.60	98	24.6	25.10	108	28.36	26.26	16ኛ
17	ጎንደር	10	8.77	87.70	200	15.85	7.93	210	24.62	11.72	17ኛ
18	ሰ/ጎንደር	6	2.85	47.50	67	1.715	2.56	73	4.565	6.25	18ኛ
19	ዋግኸምራ	5	0.132	2.64	20	1.411	7.06	25	1.543	6.17	19ኛ
20	ወልድያ	2			10	0.45	4.50	12	0.45	3.75	20ኛ
	ድምር	200	121.612	60.81	2,000	1,453.61	72.68	2200	1,575.22	71.60	

📌 ሌላው 11,800 መኖሪያ ቤት ህብረት ስራ ማህበራት 1,800 ሄ/ር ቦታ ለማስተላለፍ ታቅዶ በ3,029 የቤት ስራ ማህበር ለተደራጀ ወንድ 46,397 ሴት 17,487 በድምሩ 63,884 ተጠቃሚዎች 1,817.99 ሄ/ር መሬት ማስተላለፍ የተቻለ ሲሆን አፈጻጸሙም 101 % ነው።

ሰንጠረዥ 1.10 ለቤት ህብረት ሥራ ማህበራት የተላለፈ ቦታ የዞን መምሪያዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዞኑ/ከተማው ስም	የማህበር ብዛት			ቦታ ያገኙ			የተሰጠ መሬት በሄ/ር		
		እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም	ወንድ	ሴት	ድምር	እቅድ	ክንውን	አፈጻጸም
1	አዊ	29	159	548.28	2,318	927	3,245	29	126.731	437
2	ምስ/ጎጃም	95	444	467.37	5,405	2,680	8,085	95	280.715	295.49
3	ሰ/ሸዋ	74	295	398.65	3,186	2,434	5,620	74	216.952	293.18
4	ደ/ወሎ	95	289	304.21	4,567	2,196	6,763	95	266.5	280.53
5	ደ/ማርቆስ	79	497	629.11	10,010		10,010	79	170.71	216.09
6	ምዕ/ጎጃም	95	235	247.37	5,064	2,018	7,082	95	200.44	210.99
7	ደ/ብርሃን	210	453	215.71	7,032	3,250	10,282	210	315.3	150.14
8	ደ/ጎንደር	95	160	168.42	1,551	1,001	2,552	95	97.44	102.57
9	ምዕ/ጎንደር	29	42	144.83	755	104	859	29	16.79	57.90
10	ደሴ	42	97	230.95	1,020	660	1,680	42	23.28	55.43
11	ማዕ/ጎንደር	95	107	112.63	1,440	762	2,202	95	50.39	53.04
12	ሰ/ወሎ	95	120	126.32	1,933	946	2,879	95	25.98	27.35
13	ኦሮሞ	27	60	222.22	966	473	1,439	27	5.61	20.78
14	ጎንደር	210	16	7.62	264	36	300	210	16	7.62
15	ዋግኸምራ	29	55	189.66	886	433	886	29		
16	ደብረታቦር	26						26	2.5	9.62
17	ሰ/ጎንደር	29						29	1.71	5.90
18	ኮምቦልቻ	210						210	0.945	0.45
19	ባ/ዳር	210						210		
20	ወልድያ	26						26		
	ድምር	1,800	3,029	168.28	46,397	17,487	63,884	1,800	1,817.99	101

📌 በ77 ከተማ አስተዳደሮች በጨረታ እና በምደባ ቦታ ለተለያዩ አገልግሎት ተወስደው በውላቸው መሰረት ጥቅም ላይ ያልዋሉ (ወደ ልማት ያልገቡ) 400 ቦታዎችን በመንጠቅ 25 ሄ/ር መሬት ወደ መሬት ባንክ ገቢ ለማድረግ ታቅዶ በ140 ከተሞች ወደ ልማት ያልገቡ 367 ቦታዎችን በመለየትና በመንጠቅ 50.85 (ከ100% በላይ) ሄ/ር ያለማ መሬት ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ተደርጓል።

📌 ይሁን እንጂ ከላይ የተጠቀሱ ዋና ዋና ተግባራት የተከናወኑ ሲሆንም የህዝብና የመንግስት የሆነውን ውስን የመሬት ሀብት በተገኘው አጋጣሚ ሁሉ አላግባብ ይዞ (ህገ-ወጥ ግንባታና መሬት ወረራ በማካሄድ) በአቋራጭ ለመበልፀፍ የሚደረገው እንቅስቃሴ የዘርፉ ዋና ተግዳሮት ነው።

የቤቶች ልማትና አስተዳደር ስራዎች

📌 በከተሞች እድገትና በተለያዩ ገፊ ምክያቶች ከገጠር ወደ ከተሞች የሚደረግ ፍልሰትን ተከትሎ የመኖሪያ ቤት አቅርቦት ልዩ ትኩረት ማግኘት ያለበት ተግባር ነው።

📌 በመሆኑም በተለያዩ የቤት ልማት ስትራቴጂዎች ማለትም በሪል ስቴት 3,610 ቤቶች ለመገንባት ታቅዶ 166 (4.6%) ቤቶች፣ በመኖሪያ ቤት ህብረት ሥራ ማህበራት 38,261 ቤቶች ለመገንባት ታቅዶ 29,555 (77.25%) ቤቶች፣ በግለሰቦች 25,500 ቤቶች

ለመገንባት ታቅዶ 27,725 (108.73%) ቤቶች፤ ዝቅተኛ ገቢ ላላቸው 6,060 የኪራይ ቤቶች ለመገንባት ታቅዶ 1,668 (27.52%) የኪራይ ቤቶች በጠቅላላው 81,067 ቤቶችን ለመገንባት ታቅዶ 59,114 (72.92%) ቤቶችን መገንባት ተችሏል፡፡

✚ ከደረጃ ቢታች የሆኑ ቤቶች የማሻሻያ ልማት (ጥገና) ለማካሄድ የሚያስችል 17.7 ሚሊየን ብር በከተሞች እንዲበጀት በማድረግ 3,540 ቤቶች ደረጃቸው እንዲሻሻል ለማድረግ ታቅዶ 33,514,620.00 ብር በመበጀት ለ2,096 (59.2%) ቤቶች እድሳት እና ጥገና በማድረግ ደረጃቸው እንዲሻሻል ተደርጓል፡፡

✚ የመንግስት ቤቶች መካከል ካርታ ያልወጣላቸው 14,364 የመንግስት ቤቶችን በመለየት የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ እንዲኖራቸው ለማድረግ ታቅዶ 21,349 ቤቶች ካርታ የተሰራላቸው ሲሆን አፈፃፀሙም ከእቅዱ ጋር ሲነፃፀር ከ100% በላይ ነው፡፡

✚ የ56,292 መኖሪያ ቤቶችን መረጃ ለሶፍትዌሩ ግብዓት በሚሆን መንገድ በማድረጃት 28,151 ቤቶች ወደ ዘመናዊ የመረጃ ቋት (ሶፍትዌር) እንዲገቡ ለማድረግ ታቅዶ የ46,934 (83.38%) ቤቶችን መረጃ በማድረጃት ከዚህም ውስጥ በድምሩ 3,497 (12.42%) ቤቶችን ማስገባት ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 1.11 ለሶፍትዌሩ ግብዓት የሚሆን የቤት መረጃ አደረጃጀት የዘጠኝና የከተሞች አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዞን/ከተማ ስም	የተፈረጁ ቤቶች ብዛት በቁጥር			ለሶፍትዌሩ ግብዓት በሚሆን መንገድ የተደራጀ የቤት መረጃ ብዛት በቁጥር			ወደ ሶፍትዌሩ የገቡ የቤት ብዛት በቁጥር		
		እቅድ	ከንውን	አፈጻጸም	እቅድ	ከንውን	አፈጻጸም	እቅድ	ከንውን	አፈጻጸም
1	ምዕ/ጎንደር	43	50	116.28	43	62	144.19	22	41	186.36
2	አዊ	1,233	1,411	114.44	1,233	1,789	145.09	617	764	123.82
3	ወልድያ	1,300	1,364	104.92	1,300	1,418	109.08	650	740	113.85
4	ባህርዳር	3,619	507	14.01	3,619	1,587	43.85	1,810	649	35.86
5	ደ/ጎንደር	2,118	2,318	109.44	2,118	2,318	109.44	1,059	287	27.10
6	ሰ/ጎንደር	790	886	112.15	790	886	112.15	395	103	26.08
7	ኮምበልቻ	1,236	1,185	95.87	1,236	1,236	100	618	156	25.24
8	ደ/ወሎ	2,720	2,676	98.38	2,720	3,231	118.79	1,360	233	17.13
9	ጎንደር	11,407	10,528	92.29	11,407	8,032	70.41	5,704	301	5.28
10	ደሴ	9,798	9,301	94.93	9,798	9,344	95.37	4,899	147	3
11	ምዕ/ጎጃም	2,839			2,839	2,894	101.94	1,420	40	2.82
12	ደ/ብርሃን	2,975	1,900	63.87	2,975	2,546	85.58	1,488	36	2.42
13	ምስ/ጎጃም	2,122	805	37.94	2,122	3,296	155.33	1,061		
14	ደ.በረታቦር	580	520	89.66	580	535	92.24	290		
15	ማዕ/ጎንደር	3,203	2,438	76.12	3,203	3,134	97.85	1,602		
16	ደ/ማርቆስ	1,637			1,637	1,646	100.55	819		
17	ዋግኸምራ	115			115	102	88.7	58		
18	አሮሚያ	588			588	367	62.41	294		
19	ሰ/ሸዋ	6,326	350	5.53	6,326	2,158	34.11	3,163		
20	ሰ/ወሎ	1,643			1,643	353	21.49	822		
	ድምር	56,292	36,239	64.38	56,292	46,934	83.38	28,151	3,497	12.42

የከተማ መሰረተ- ልማት ስራዎች

✚ ከተሞች የልማት ማዕከልነታቸውን በብቃት እንዲወጡ ለማስቻል የክልሉ መንግስት ከፍተኛ በጀት መድቦ ዘርፈ-ብዙ የመሰረተ- ልማት አውታሮችን የማስፋፋት ሥራዎችን እያከናወነ ይገኛል፡፡

✚ ሌላው UIIDP ፕሮግራም ከአለም ባንክ፣ ከከተሞች፣ ከክልሉ መንግስት እና ከህብረተሰቡ ተሳትፎ በሚገኝ ገንዘብ የሚከናወን ነው፡፡

✚ በመሆኑም የ32 UIIDP ፕሮግራም ተጠቃሚ ከተሞች የ2015 በጀት ዓመት የCIP እቅድ በወቅቱና በጥራት በማቀድ እንዲፀድቅ ተደርጓል፡፡

✚ የ32 UIIDP ፕሮግራም ተጠቃሚ ከተሞች የ2015 በጀት ዓመት የCIP እቅድ በወቅቱና በጥራት በማቀድ እንዲፀድቅ የተደረገ ሲሆን በ32 UIIDP ተጠቃሚ ከተሞች በ2015 በጀት ዓመት 680 ግንባታ ፕሮጀክቶችን (102 ከባለፈው ዓመት የተሻገሩና 578 አዲስ) እና 354 የመሰረተ ልማት ጥገና ፕሮጀክቶችን ለማከናወን ታቅዷል፡፡

✚ በ32 UIIDP ከተሞች፣ በ45 ፈርጅ ሁለት (አነስተኛ ከተሞች) እና በ126 ፈርጅ ሶስት (መሪ መዘጋጃ ቤት) ከተሞች የሚገነቡ 1,500 ፕሮጀክቶች ወደ ግንባታ ከመገባቱ በፊት የማህበራዊና አካባቢያዊ ደህንነት የጥናት ሰነድ በማዘጋጀት የግንባታ ይሁንታ ፈቃድ እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ በ32 UIIDP ከተሞች የአካባቢ ጥበቃ ይሁንታ ፈቃድ ማግኘት ከሚገባቸው 537 ፕሮጀክቶች ውስጥ እስካሁን 524 (97.57%) ያህሉ ይሁንታ ፈቃድ አግኝተዋል፡፡

ሰንጠረዥ 1.12 በUIIDP ፕሮግራም የሚሰሩ የመሰረተ ልማት ፕሮጀክቶች አፈፃፀም

የፕሮጀክቶች አፈፃፀም ሁኔታ	በየከተሞች የፕሮጀክቶች ብዛት			
	ከ2013 እና ከ2014 በጀት ዓመት የዞሩ	በ2015 በጀት ዓመት በአዲስ የታቀዱ	የጥገና ፕሮጀክቶች	የፕሮጀክቶች ድምር
የተጠናቀቁ ፕሮጀክቶች ብዛት	69	508	305	882
ከ50% - 80% አፈፃፀም ያላቸው	27	32	29	88
ከ50% በታች አፈፃፀም ያላቸው	6	38	20	64
ድምር	102	578	354	1034

✚ በ11 ከተሞች የመልሶ ማስፈር እቅድ የሚያስፈልጋቸው 18 ፕሮጀክቶች የተለዩ ሲሆን 16 ፕሮጀክቶች የመልሶ ማስፈር ዕቅድ ተዘጋጅተዋቸው እና ዕቅዱ በየደረጃው በሚገኝ የአካባቢ ጥበቃ ተቋም ፀድቆ ለግለሰቦች ካሳና ትክ በታ እንዲሰጥ ተደርጓል፡፡

ሰንጠረዥ 1.13 በUIIDP ፕሮግራም ለፕሮጀክቶች የተያዘ የካፒታል በጀት ዓፈፃፀም

በጀት ዓይነት	በ2015 በጀት ዓመት የካፒታል በጀት መጠን	ሰራ ላይ የዋለ	አፈፃፀም
UIIDP በጀት	2,637,633,061.08	1,586,356,287.58	60.14
Non UIIDP በጀት	1,655,735,049.89	1,085,812,933.05	65.58
CIP	4,293,368,110.97	2,672,169,220.63	62.24
የጥገና በጀት	467,953,641.41	301,416,919.22	64.41
ድምር	4,761,321,752.38	2,973,586,139.85	62.45

✚ በ380 ከተሞች የአካባቢ እና ማህበራዊ ተፅዕኖ ግምገማ የሚያስፈልጋቸው 848 ከUIIDP ፕሮግራም ውጭ የተያዙ የመሰረተ ልማት ግንባታ ፕሮጀክቶች የተለዩ ሲሆን ከነዚህም ውስጥ ለ842 ፕሮጀክቶች ሰነድ በማዘጋጀትና ለተቆጣጣሪ መስሪያ ቤት በማቅረብ 803 (95.36%) ፕሮጀክቶች የግንባታ ይሁንታ ፈቃድ /ምስክር ወረቀት/ እንዲያገኙ ማድረግ ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 1.14 ከUIIDP ከፕሮግራሙ ውጭ የተሰሩ የመሰረተ ልማት ፕሮጀክቶች አፈፃፀም

የፕሮጀክቶች አፈፃፀም ሁኔታ	በየከተሞች የፕሮጀክቶች ብዛት				የፕሮጀክቶች ድምር	ለፕሮጀክቶች የተያዘ የካፒታል መጠን
	ከተማ አስተዳደር	መሪ ማዘጋጃ	ንዑስ ማዘጋጃ	ታዳጊ ከተማ		
የተጠናቀቁ ፕሮጀክቶች ብዛት	253	275	62	74	664	723,898,168.66
ከ50% - 80% አፈፃፀም ያላቸው	49	48	15	19	131	184,578,566.3
ከ50% በታች አፈፃፀም ያላቸው	19	31	3	2	55	69,958,554.42
ድምር	321	354	80	95	850	978,435,289.38

✚ የክልሉ መንግስት ለ126 መሪ መዘጋጃ ቤቶች (126 ሚሊየን) እንዲሁም ወረዳዎች ለመሪ መዘጋጃ ቤቶቻቸው አንድ ሚሊየን የመሰረተ ልማት የድጎማ በጀት መበጀታቸውን እና ከማህበረሰብ ተሳትፎ የሚሰበሰብ ብር ከትትል እንዲደረግ ለማድረግ ታቅዶ እስከ አሁን በተደረገው ክትትል ከወረዳ ብር 102,745,597.00፣ ከማህበረሰቡ 68,459,641.51 የተሰበሰበ እና ከውስጥ ገቢ

55,921,488.33 ብር በድምሩ 353,126,726.83 ብር ለመሰረተ ልማት ግንባታ የሚውል ገቢ የተሰበሰበ ሲሆን ከዚህም ውስጥ 220,779,159.42 ብር ወጪ በማድረግ ስራ ላይ እንዲውል ተደርጓል፡፡

በዚህም 9.76 ኪ.ሜ ጌጠኛ መንገድ፣ 202.48 ኪ.ሜ ጠጠር መንገድ፣ 25.48 ተፋሰስ ግንባታ እና 4 ክልሸርት የተጠናቀቀ ሲሆን 0.224 ኪሜ ካናል፣ 1 መለስተኛ ድልድይ፣ 3 የመብራት መስመር ዝርጋታ፣ 10.4 ኪ.ሜ መንገድ ከፈታ፣ 1 ውሃ መስመር ጥገና፣ 0.6 መብራት መስመር ጥገና እና 5.5 ኪ.ሜ ጠጠር መንገድ ጥገና በግንባታ ላይ ያሉ ናቸው፡፡ በዚህም ለ11,155 ወንድ ለ8,096 ሴት በድ/ምሩ ለ19,251 ወጣቶች የስራ ዕድል ተፈጥሯል፡፡

በተፈጠረ ሀብት የተሰራ መሰረተ ልማት

ሰንጠረዥ 1.15 በሀዘጋጅ ፕሮግራምና ከፕሮግራሙ ውጭ የተሰሩ መሰረተ ልማቶች

ተ.ቁ	የመሰረተ ልማት አይነቶች	መለኪያ	እቅድ	ክንውን			አፈፃፀም
				በሀዘጋጅ ፕሮግራም ቦታቶች 32 ከተሞች	ከፕሮግራሙ ውጭ ባሉ ሌሎች ከተሞች	ድምር	
1	የተገነባ የጌጠኛ ድንጋይ (Cobblestone)	በኪ/ሜ	200	51.99	36.83	88.82	44.41
2	የተገነባ ጠጠር መንገድ	በኪ/ሜ	790	100.87	599.489	700.36	88.65
3	የተገነባ ጥርጊያ መንገድ	በኪ/ሜ	962	59.68	1,065.15	1,124.83	116.93
4	የተገነባ የአስፓልት መንገድ	በኪ/ሜ	45	10.92	22.39	33.31	74.02
5	የተገነባ ጎርፍ ማስወገጃና መከላከያ ግንብ	በኪ/ሜ	345	55.27	106.67	161.94	46.94
6	የተገነባ ከፍተኛና መለስተኛ ድልድይ	በቁጥር	13	11	30	41	315.38
7	የተገነባ ስላብ ክልሸርት	በቁጥር	489	88	348	436	89.16
8	የተዘረጋ የመንገድ መብራት መስመር	በኪ/ሜ	1,587	91.66	706.43	798.09	50.29
9	የተዘረጋ የውሃ መስመር	በኪ/ሜ	1,368	33.83	800.91	834.74	61.02
10	የተገነባ የውሃ ቦኖ	በቁጥር	402	-	232	232	57.71
11	የተገነባ ደረጃውን የጠበቀ ሽፍ	በክፍል ቁጥር	1,815	48	1,477	1,525	84.02
12	የተገነባ የህዝብ መፀዳጃ ቤት	በቁጥር	401	14	274	288	71.82
13	የተገነባ የገባያ ማዕከል	በቁጥር	10	1	7	8	80
14	ደረጃውን የጠበቀ የወጣት ማዕከል	በቁጥር	2	16	6	22	1100
15	የተጠነ የጌጠኛ ድንጋይ መንገድ	በኪ.ሜ	20	9.58	3.41	12.99	64.95
16	የተጠነ የጠጠር መንገድ	በኪ.ሜ	610	86.69	478.56	565.25	92.66
17	የተጠነ የአስፋልት መንገድ	በኪ/ሜ	40	0.51	4.48	4.99	12.48

የከተሞች ጽዳት፣ አረንጓዴ ልማትና ውበት ሥራዎች

ከደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስርዓት ማሻሻያ ሥራዎች አንዱ በከተማ ፅዳትና ውበት ስራዎች ዙሪያ የተለያዩ የንቅናቄ ሰነዶችን በማዘጋጀትና የከተማውን ህዝብ በማወያየት በአብዛኛው ከተሞች የጽዳት ቀን ተወስኖ ነዋሪው ሰፈሩንና አካባቢውን እንዲያጸዳ በማድረግ በፅዳት ስራ እንዲሳተፍ ማድረግ ነው፡፡

ከዚህም አንፃር በ660 ከተሞች ለወንድ 413,000 እና ለሴት 413,000 በድምሩ 826,000 ነዋሪዎች ግንዛቤ በመፍጠር በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራ ላይ ለማሳተፍ ታቅዶ በ341 ከተሞች ለወንድ 512,061 እና ለሴት 495,602 በድምሩ 1,007,663 (ከ100% በላይ) ግንዛቤ የተፈጠረ ሲሆን ወንድ 461,671 እና ሴት 460,351 በድምሩ 922,022 (ከ100% በላይ) የህብረተሰብ ክፍል በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራ ላይ ወርሃዊና ሳምንታዊ የፅዳት ቀን ወስኖ ተሳትፏል፡፡

ከደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ጋር በተያያዘ የግሉን ዘርፍ በማሳተፍ በ79 ከተሞች 199 ነባር ማህበራትን በማጠናከር እና ማህበራት የሌላቸው 68 ከተሞችን በመለየትና 134 አዲስ ማህበራት በማደራጀትና ወደ ስራ በማስገባት በከተሞች ከሚመነጩ ደረቅ ቆሻሻ 800,000 ሜትር ኪዩብ (60 በመቶ) የሚሆነው በተገቢው ቦታ እንዲወገድ ለማድረግ ታቅዶ በ96 ከተሞች በ234 ነባር ማህበራት የተደራጀ ወንድ 1,895 እና ለሴት 4,129 በድምሩ 6,024 ነባር አባላትን በማጠናከር እና ማህበራት በሌላቸው 59

ከተሞች 100 አዲስ ማህበራትን በማድረጃት ወንድ 687 ሴት 830 በድምሩ 1,517 ዜጎችን በማሳተፍ 1,052,668 (ከ100% በላይ) ሜ/ኪዩብ ደረቅ ቆሻሻ ማስወገድ ተችሏል።

✚ በ79 ከተሞች 594 አዲስ እና 2,305 ነባር የመንገድ ላይ ደረቅ ቆሻሻ ማስቀመጫ ቅርጫቶች ተቀምጠው ተገቢውን አገልግሎት እንዲሰጡ ለማድረግ ታቅዶ በ95 ከተሞች 799 አዲስ (ከ100% በላይ) እና 1,993 (86.46%) ነባር የደረቅ ቆሻሻ ማስቀመጫ ቅርጫቶች ተቀምጠው አገልግሎት እንዲሰጡ ተደርጓል።

ሰንጠረዥ 1.16 የደረቅ ቆሻሻ ደስት ቢን ያዘጋጁና የተገበሩ ዞኖችና ከተሞች

ተ.ቁ	የዞኑ /ከተማው ስም	የደረቅ ቆሻሻ ደስት ቢን የተገበሩ ከተሞች ብዛት			በአዲስ የተቀመጡ ደስት ቢኖች ብዛት በቁጥር			አገልግሎት እየሰጡ ያሉ ነባር ደስት ቢኖች ብዛት		
		እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም	እቅድ	ክንውን	አፈፃፀም
1	ምዕ/ጎጃም	9	10	111.11	48	61	127.08	218	218	100
2	ምስ/ጎጃም	6	8	133.33	54	42	77.78	153	153	100
3	ሰ/ጎንደር	1	9	900	12	31	258.33	95	5	5.26
4	ማዕ/ጎንደር	3	2	66.67	24	76	316.67	150	150	100
5	ምዕ/ጎንደር	2	3	150	18	7	38.89	160	133	83.13
6	ደ/ጎንደር	6	2	33.33	48	20	41.67	50	50	100
7	ሰ/ወሎ	6	4	66.67	42	56	133.33	56	52	92.86
8	ደ/ወሎ	6	16	266.67	44	118	268.18	224	230	102.68
9	ሰ/ሸዋ	7	22	314.29	54	255	472.22	433	347	80.14
10	አዊ	5	4	80	40	10	25	32	32	100
11	አሮሚያ	3	2	66.67	24	18	75	56	56	100
12	ዋግ ከምራ	1	1	100	12					
13	ባ/ዳር	6	1	16.67	36	10	27.78	200	209	104.50
14	ጎንደር	4	1	25	36	0		235	165	70.21
15	ደሴ	3	2	66.67	30	75	250	40	35	87.50
16	ደ/ማርቆስ	3	3	100	24	0		80	80	100
17	ደ/ብርሃን	4	1	25	24	5	20.83	63	43	68.25
18	ኮምበልቻ	3	1	33.33	24	15	62.50	40	15	37.50
19	ደ/ታቦር	1	3	300				20	20	100
20	ወልዲያ									
	ድምር	79	95	120.25	594	799	134.51	2,305	1,993	86.46

✚ በ84 ከተሞች የሞዴል መንደር መመልመያ መስፈርትን መሰረት በማድረግ በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ሞዴል የሆኑ 168 ሞዴል መንደሮችን ለመፍጠር ታቅዶ የሞዴል መንደር መምረጫ መስፈርት በማዘጋጀት በ116 (ከ100% በላይ) ከተሞች 176 (100% በላይ) ሞዴል መንደሮችን መፍጠር ተችሏል።

✚ የፋይናንስ ስርዓት ያላቸው 64 ነባር ከተሞች እንዲጠናከሩ እና 30 አዲስ ከተሞች (ከውሃ ቢልና ከሌሎች አማራጮች ጋር ማስተሳሰር) ቀጣይነት ያለው የተመቻቸ የፋይናንስ ስርዓት እንዲኖራቸው ለማድረግ ታቅዶ 61 (95.31%) ነባር ከተሞችን የማጠናከር ስራ የተሰራ ሲሆን 40 (ከ100% በላይ) ከተሞች ደግሞ በአዲስ የደረቅ ቆሻሻ ፋይናንስ ስርዓት እንዲዘረጉ ማድረግ ተችሏል።

✚ በከተማ ውበትና አረንጓዴ ልማት ስራዎች በሁሉም ከተሞች 1800,000 (50% ሴቶች) የከተማ ነዋሪዎች በአረንጓዴ ልማት፣ በችግኝ ተከላ እና እንክብካቤ ዙሪያ ግንዛቤ በመፍጠር በችግኝ ተከላ እና እንክብካቤ በቀጥታ እንዲሳተፍ ለማድረግ ታቅዶ ወንድ 570,931 ሴት 499,739 በድምሩ 1,070,670 (ከ100% በላይ) የህብረተሰብ ክፍሎች ግንዛቤ በመፍጠር 743,728 ወንድ እና 602,496 ሴት በድምሩ 1,346,224 (ከ100% በላይ) የህብረተሰብ ክፍሎችን በአረንጓዴ ልማት ስራ (በችግኝ ተከላ እና እንክብካቤ) በቀጥታ ማሳተፍ ተችሏል።

📊 በ500 ከተሞች በክረምት ወራት በህብረተሰብ ተሳትፎ ገቢናቂ በመፍጠር 22.25 ሚሊዮን የተለያዩ የውበት ችግኞችን በመትከል በ1,510 ሄ/ር አረንጓዴ ቦታዎችን በአዲስ ለማልማት ታቅዶ በ412 (82.4%) ከተሞች 20,031,494 (90.03%) የውበት ችግኞችን በመትከል 2,416 (ከ100% በላይ) ሄ/ር አረንጓዴ ቦታ ማልማት ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 1.17 የዞኖች እና ከተሞች ችግኝ ተከላ እቅድ አፈጻጸም በደረጃ

ተ.ቁ	የዞን/ከተማ ስም	በችግኝ ተከላው			የችግኝ ተከላ እቅድ አፈጻጸም			የለማ አረንጓዴ ቦታ በሄ/ር		
		መሳተፍ ያለባቸው	የተሳተፉ ከተሞች	አፈጻጸም	እቅድ	ከንውኑ	አፈጻጸም	እቅድ	ከንውኑ	አፈጻጸም
1	ምዕ/ጎጃም	55	23	41.82	2,000,000	2,430,784	121.54	140	145	103.57
2	ምስ/ጎጃም	55	26	47.27	2,300,000	1,801,135	78.31	145	556	383.45
3	አዊ/ብ/ዞን	30	16	53.33	800,000	307,202	38.40	80	30	37.50
4	ደ/ጎንደር	55	55	100	2,350,000	1,212,720	51.61	150	101	67.33
5	ሰ/ጎንደር	20	20	100	700,000	325,598	46.51	60	32	53.33
6	ማላ/ጎንደር	45	6	13.33	2,500,000	843,446	33.74	140	140	100
7	ምዕ/ጎንደር	20	8	40	600,000	565,066	94.18	40	63	157.50
8	ሰ/ወሎ	44	44	100	1,850,000	1,153,923	62.37	90	151	167.78
9	ደ/ወሎ	55	75	136.36	2,500,000	4,552,946	182.12	130	204	156.92
10	አርሞ	20	27	135	900,000	750,655	83.41	60	55	91.67
11	ዋግ/ኸምራ	15	18	120	500,000	324,556	64.91	40	46	115
12	ሰ/ሽዋ	55	58	105.45	2,500,000	2,002,977	80.12	160	236	147.50
13	ጎንደር	6	6	100	600,000	429,161	71.53	60	52	86.67
14	ባ/ዳር	6	6	100	600,000	1,055,684	175.95	70	234	334.29
15	ደሴ	5	5	100	500,000	1,026,915	205.38	60	171	285
16	ደ/ብርሀን	5	5	100	200,000	212,450	106.23	20	30	150
17	ደ/ማርቆስ	4	4	100	300,000	812,202	270.73	15	81	540
18	ኮምቦልቻ	4	4	100	250,000	166,824	66.73	30	45	150
19	ወልዲያ	3	3	100	150,000	20,250	13.50	10	44	440
20	ደብረታቦር	3	3	100	150,000	37,000	24.67	10		
	ድምር	505	412	81.58	22,250,000	20,031,494	90.03	1,510	2416	160

📊 4,240 ሄ/ር ነባር አረንጓዴ ቦታዎች እንዳይጠፉና ጉዳት እንዳይደርስባቸው ለመንከባከብ ታቅዶ 4,155 ሄ/ር (98%) እንክብካቤ እየተደረገ ይገኛል፡፡

📊 የአለም ባንክ ፕሮጀክት ተግባራዊ በተደረገባቸው 32 ከተሞች 36 አዲስ አገልግሎት የሚሰጡ የመዝናኛ ፓርኮች በስታንዳርድ ዲዛይን እንዲለሙ እና ለ175 ነባር የመዝናኛ ፓርኮች እንክብካቤ ለማድረግ ታቅዶ 40 (ከ100% በላይ) አዲስ የመዝናኛ ፓርኮች የለሙ ሲሆን ለ171 (97.71%) ነባር የመዝናኛ ፓርኮችን እንክብካቤ ማድረግ ተችሏል፡፡

📊 ለ163 ነባር ችግኝ ጣቢያዎች እንክብካቤ ለማድረግ እና 41 አዲስ ችግኝ ጣቢያ ለማልማት ታቅዶ 157 (96.91%) እንክብካቤ የተደረገ ሲሆን 41 (100%) አዲስ ችግኝ ጣቢያዎች ለምትሰጡ፡፡

ሰንጠረዥ 1.18 የዞኖችና ከተሞች አዲስ እና ነባር ፓርክ ልማት አፈጻጸም

ተ.ቁ	የዞን/ከተማ ስም	እንክብካቤ አረንጓዴ ቦታ በሄክታር			ነባር ፓርክ በቁጥር			አዲስ ፓርክ ልማት		
		እቅድ	ከንውኑ	አፈጻጸም	እቅድ	ከንውኑ	አፈጻጸም	እቅድ	ከንውኑ	አፈጻጸም
1	ምዕ/ጎጃም	299.69	299.69	100	13	13	100	4	4	100
2	ምስ/ጎጃም	547.6	547.644	100	27	32	118.52	3	8	266.67
3	አዊ/ብ/ዞን	64	57.3	90	4	4	100	3	3	100
4	ደ/ጎንደር	369	369	100	7	6	85.71	3	2	66.67
5	ሰ/ጎንደር	12	12	100	1	3	300	1	1	100
6	ማዕ/ጎንደር	258.7	258.7	100	7			1		
7	ምዕ/ጎንደር	39	30	77	19	19	100.0	2	3	150

8	ሰ/ወሎ	18.8	18.8	100	10	8	80	4	1	25
9	ደ/ወሎ	299.7	301.3	101	4	4	100	2	3	150
10	ኦሮሞ/ብ/ዞን	84	84	100	3	3	100	2	1	50
11	ዋግኸምራ	54	54	100	4	4	100	1	4	400
12	ሰ/ሸዋ	541	541	100	10	11	110	2	4	200
13	ጎንደር	120	120	100	8	8	100	1		
14	ባ/ዳር	580	575	99	24	24	100	1	3	300
15	ደሴ	251	208	83	9	9	100	1		
16	ደ/ብርሃን	620	620	100	1	1	100	1	1	100
17	ደ/ማርቆስ	31	25	81	3	2	66.67	1	1	100
18	ኮምቦልቻ	15.6	15.6	100	8	8	100	2		
19	ወልዲያ	5	5	100	11	11	100	1	1	100
20	ደብረታቦር	30	30	100	2	1	50			
	ድምር	4,240	4,172	98.39	175	171	97.71	36	40	111.11

በ229 ከተሞች በጥላን የተመለከቱ 1000 አረንጓዴ ቦታዎችን በመለየት የይዘታ ማረጋገጫ ካርታ ለመስጠት ታቅዶ በ228 ከተሞች 2,026 አረንጓዴ ቦታዎችን በመለየት ለ1,349 (70.22%) የይዘታ ማረጋገጫ ካርታ መስጠት ተችሏል፡፡

በ59 ከተሞችና ከ/ከተሞች የመንገድ ዳርቻ፣ አካፋይና አደባባይ እንዲሁም የውሃ አካላትና ዳርቻ ቦታዎች ውበት በሚያገናኙ ሙሉ በሙሉ በስታንዳርድ ዲዛይን እንዲለሙ ለማድረግ ታቅዶ በ94 ከተሞች (ምዕ/ጐጃም 9፣ ማዕ/ጎንደር 7፣ ደ/ወሎ 10፣ ሰ/ወሎ 8፣ ምዕ/ጐጃም 2፣ ሰ/ጐንደር 4፣ ኦሮሞ 2፣ ደ/ጎንደር 4፣ ሰ/ሸዋ 15፣ ዋግኸምራ 2፣ ምዕ/ጐንደር 5፣ ደ/ታቦር 3፣ ጎንደር 6፣ ደ/ብርሃን 5፣ ደሴ 5፣ ኮምቦልቻ 1 እና ባህርዳር 6 ከ/ከተሞች) ለማልማት ተችሏል፡፡

የከተማ ምግብ ዋስትና ፕሮግራም ስራዎች

በከተሞች በዝቅተኛ የኑሮ ደረጃ የሚገኙና ለምግብ እጥረት ተጋላጭ የሆኑ ዜጎችን የምግብ ዋስትና ለማረጋገጥ እንዲቻል የኢ.ፌ.ዴ.ሪ መንግስት የከተሞች የምግብ ዋስትና ስትራቴጂ ቀርጾ ተግባራዊ እያደረገ ይገኛል፡፡

ፕሮግራሙ በዋናነት ከድህነት ወለል ቦታዎች የሚገኙ እና ለተለያዩ ማህበራዊ ችግሮች ተጠቂ የሆኑ የህብረተሰብ ክፍሎችን ማለትም እጅግ አነስተኛ ገቢ ያላቸው ቤተሰቦችን፣ የጎዳና ተዳዳሪዎችን፣ ሴተኛ አዳሪዎችን፣ መስራት አይቻሉ ወደ ስራ ያልገቡ ስራ ፈላጊ ዜጎችን፣ አካል ጉዳተኞችን፣ የአደንዛዥ ዕጽ ተጠቃሚዎች፣ ጠዋሪና ደጋፊ የሌላቸው አረጋውያን እና ህጻናትን ተጠቃሚ የሚያደርግ ነው፡፡

በመሆኑም በ2015 በጀት ዓመት በ17 ከተሞች በ1ኛው ዙር ምልመላ 34,870 ዜጎች የምግብ ዋስትና ፕሮጀክት ተጠቃሚ የሆኑ ሲሆን በ2015 ዓ/ም 48,882 ተጠቃሚዎች በ2ኛ እና 3ኛ ዙር የምልመላ እና ልየታ ስራ ለመስራት ታቅዶ 40,727 (83.31%) ተጠቃሚዎች ተለይተዋል፡፡

በተጨማሪ የፋይናንስ ድጋፍ የሚሰጥ 8,163 የአካባቢ ልማት ተጠቃሚዎች ልየታና ምልመላ ስራ ለመስራት ታቅዶ 6,378 (78.13%) ተጠቃሚዎች ተለይተዋል፡፡

ሰንጠረዥ 1.19 በ1ኛ፣ 2ኛ፣ 3ኛ ዙር እና በተጨማሪ ፋይናንስ የከተማ ልማታዊ ሴፍቲኔት ተጠቃሚዎች

ተ.ቁ	የከተማ ስም	የመጀመሪያ ዙር የከተሞች አካባቢ ልማት ተጠቃሚዎች			የ2ኛና 3ኛ ዙር የአካባቢ ልማት ተጠቃሚዎች			የተጨማሪ ፋይናንስ ተጠቃሚዎች			ጠቅላላ ድምር			ስራ ሃይል		
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር
1	ጎንደር	1,660	2,742	4,402	5,066	8,142	13,208	427	1,588	2,015	7,153	12,472	19,625	1,084	4,639	5,723
2	ባህርዳር	1,247	2,058	3,305	4,065	5,850	9,915	286	816	1,102	5,598	8,724	14,322	765	3,634	4,399
3	ደ/ብርሃን	570	817	1,387	1,665	2,496	4,161	141	309	450	2,376	3,622	5,998	500	1,294	1,794
4	ደ/ማርቆስ	497	832	1,329	1,315	2,672	3,987	199	338	537	2,011	3,842	5,853	530	1,267	1,797
5	ደሴ	2,193	2,574	4,767				415	493	908	2,608	3,067	5,675	799	943	1,742

6	ኮምቦልቻ	557	690	1,247	1,310	2,432	3,742	205	382	587	2,072	3,504	5,576	668	929	1,597
7	ደ/ታቦር	480	762	1,182	1,468	2,087	3,555	145	230	375	2,093	3,079	5,112	672	1,016	1,688
8	ወልዲያ	965	1,071	1,766	734	1,425	2,159	147	257	404	1,846	2,753	4,329	274	1,028	1,302
11	ሞጣ	828	1,399	2,227							828	1,399	2,227	200	550	750
10	ፍ/ሰላም	883	1,321	2,204							883	1,321	2,204	211	470	681
12	ሰቆጣ	746	1,155	1,901							746	1,155	1,901	149	413	562
11	እንጂባራ	683	1,109	1,792							683	1,109	1,792	155	412	567
13	ደባርቅ	678	1,094	1,772							678	1,094	1,772	107	386	493
14	ከሚሴ	704	948	1,652							704	948	1,652	167	286	453
15	ላሊይበላ	686	791	1,477							686	791	1,477	169	241	410
16	ሸዋሮቢት	647	848	1,495							647	848	1,495	164	347	511
17	ገንዳውሃ	399	564	965							399	564	965	39	250	289
	ድምር	14,423	20,775	34,870	15,623	25,104	40,727	1,965	4,413	6,378	32,011	50,292	81,975	6,653	18,105	24,758

🏠 በምግብ ዋስትና ፕሮጀክት ምንነት፣ የተጠቃሚዎች ምልመላ፣ ቅሬታ አቀራረብ፣ የተጠቃሚዎች መብትና ግዴታ፣ ወዘተ ላይ ለ336,000 ተጠቃሚዎች፣ ሕ/ሰብ፣ ባለድርሻ አካላት፣ አመራር እና ባለሙያ ወዘተ የግንዛቤ ማስጨበጫ ሥራ ለመስራት ታቅዶ ለ350,035 ለከተማና ለቀበሌ አመራር፣ ለባድርሻ አካላትና ለሕብረተሰቡ ግንዛቤ ማስጨበጥ ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 1.20 በምግብ ዋስትና ፕሮግራም ዙሪያ የተፈጠረ ግንዛቤ የከተሞች አፈፃፀም

ተ.ቁ	ከተማ	ለከተማ አስተዳደር አመራር			ለከፍለ ከተማና ቀበሌ አመራር			ለባለድርሻ አካላት			ለከተማው ነዋሪ ህብረተሰብ			ጠቅላላ ድምር
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	
1	ጎንደር	12	3	15	33	16	49	36	36	72	10,480	12,363	22,843	22,979
2	ባህርዳር	134	53	187	42	36	78	114	91	205	11,582	13,978	25,560	26,030
3	ደ/ብርሃን	22	11	33	21	10	31	21	23	44	7,854	3,411	11,265	11,373
4	ደ/ማርቆስ	79	34	113	21	21	42	104	132	236	67,298	106,727	174,025	174,416
5	ደ/ታቦር	28	8	36	33	9	42	20	15	35	3,300	5,271	8,571	8,684
6	ኮምቦልቻ	15	3	18	26	11	37	17	15	32	31,300	44,670	75,970	76,057
7	ወልዲያ	18	4	22	12	4	16	10	10	20	6,182	4,963	11,145	11,203
8	ደሴ	46	6	52	53	13	66	102	98	200	7,760	11,215	18,975	19,293
	ድምር	354	122	476	241	120	361	424	420	844	145,756	202,598	348,354	350,035

🏠 የአካባቢ ልማት ስራዎች፡-

- በጠቅላላው በ17 ከተሞች የመስራት አቅም ያላቸው እና ከድህነት ወለል በታች የሚገኙ 27,200 ሰሪ ህይወቶችን በአካባቢ ልማት ስራዎች በማሳተፍ 83,752 የቤተሰብ አባላትን ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ በመጀመሪያው ዙር በተካተቱ 17 ከተሞች እና በ2ኛ እና 3ኛ ዙር እንዲሁም በተጨማሪ ፋይናንስ በተካተቱ 8 ከተሞች 24,758 (91.02%) (ወንድ 6,653 ሴት 18,105) ሰሪ ህይወቶችን በአካባቢ ልማት ስራዎች በማሳተፍ 81,975 (97.87%) (ወንድ 32,011 ሴት 50,292) ዜጎችን ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡

🏠 የዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ሥራዎች፡-

- በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም የሚታቀፉ 27,200 ዜጎች እንዲለዩ ለማድረግ ታቅዶ 25,643 (94.28%) ሰሪ ህይወቶች በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም እንዲታቀፉ ተደርጓል፡፡
- በዘላቂ የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ለማግኘት የተለዩ ተጠቃሚዎች 77,709,312 ብር እንዲቆጥቡ ለማድረግ ታቅዶ 73,136,310 ብር (94.11%) እንዲቆጥቡ ተደርጓል፡፡ በቁጠባ ዙሪያ የሴቶች ተሳትፎ 50 በመቶ እንዲሆን ታቅዶ እስከዚህ ወር አፈጻጸም 59.79% ነው፡፡

- በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም የሚታቀፉ 27,200 ዜጎች የድጋፍና ምክር አገልግሎት እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ ወንድ 2,890 ሴት 7,852 ድምር 10,742 ተጠቃሚዎች የምክርና ድጋፍ አገልግሎት ያገኙ ሲሆን አፈጻጸሙ (39.49%) ነው።
- በመጀመሪያው ምዕራፍ 3ኛ ዙር 1,858 ተጠቃሚዎች ወርሃዊ የምክርና ድጋፍ እና ስልጠና አገልግሎት እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ ወንድ 606 ሴት 887 ድምር 1,493 (80.4%) ተጠቃሚዎች የምክርና ድጋፍ አገልግሎት እንዲያገኙ ተደርጓል።
- የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ተጠቃሚዎች በተጨማሪ ገቢ ማስገኛ ስራዎች ተሰማርተው በዘላቂነት ኑሯቸውን እንዲደጉሙ ከማድረግ አኳያ 10,720 የቤተሰብ ተጠሪዎችን በከተማ በግብርና እና በሌሎች ስራዎች በማሳተፍ ብር 47,016,398.00 እንዲያገኙ ተደርጓል።
- ሌላው በሁሉም ከተሞች መረዳጃ እና እቅብ አደረጃጀት የተፈጠረ ሲሆን በዚህ አደረጃጀት እስካሁን ብር 9,018,500.00 ገንዘብ በመስብሰብ መቆጠብና ለችግራቸው የመጠቀም ባህል ዳብሯል።

የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ሬጉላቶሪና አቅም ግንባታ ስራዎች

በክልሉ የሚንቀሳቀሱ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው ተዋናዮችን በግብዓት፣ በአደረጃጀት እና በክህሎት በመደገፍ ተወዳዳሪ እንዲሆኑ ከማድረግ አኳያ

- ተወዳዳሪ ስራ ተቋራጮችን እና አማካሪዎችን ከመፍጠር አንፃር 4,186 (አዲስ 2,000፣ እድሳት 2,013፣ እድገት 173) ሥራ ተቋራጮችን ብቃት በማረጋገጥ ለመመዝገብ ታቅዶ ለ1,688 (40.32%) ሥራ ተቋራጮች (አዲስ 502፣ እድሳት 1,127፣ እድገት 59) ምዝገባ ተደርጓል።
- ለ403 (አዲስ 100፣ እድሳት 300 እድገት 3) አማካሪዎች ብቃት በማረጋገጥ ምዝገባ ለማድረግ ታቅዶ 217 (52.92%) አማካሪዎች (አዲስ 62፣ እድሳት 99፣ እድገት 56) ምዝገባ ተደርጓል።
- ሌላው ለ3,000 ኮንስትራክሽን ባለሙያዎች የሙያ ፍቃድ ምዝገባ ለማድረግ ታቅዶ ለ3,979 (ከ100% በላይ) ባለሙያዎች ምዝገባ ተደርጓል።
- ለ300 ሥራ ተቋራጮች እና ለ100 አማካሪዎች በመስክ ድጋፍና ኢንስፔክሽን ለማድረግ ታቅዶ ለ215 (71.66%) ሥራ ተቋራጮች እና ለ128 (ከ100% በላይ) አማካሪዎች የመስክ ድጋፍና ኢንስፔክሽን ተደርጓል።

በክልሉ የሚከናወኑ ሁሉም ግንባታዎች ከቅድመ ግንባታ እስከ ድህረ ግንባታ ድረስ በህንፃ አዋጁ ኮድና ስታንዳርዶች መሰረት እንዲከናወኑ ከማድረግ አኳያ

- የህንጻ አዋጅ አደረጃጀት የተፈጠረባቸው 206 ከተሞች፣ ክፍለ ከተሞች እና መሪ ማዘጋጃ ቤቶች ለ54,350 ፕሮጀክቶች የፕላን ስምምነትና የግንባታ ፈቃድ በመስጠት ለ41,120 ፕሮጀክቶች የግንባታ ወቅት ቁጥጥር ለማድረግ አዋጁን መሰረት አድርገው እንዲተገበሩ ለማድረግ ታቅዶ ለ70,901 (ከ100% በላይ) የፕላን ስምምነት እና ለ59,321 (ከ100% በላይ) ፕሮጀክቶች የግንባታ ፈቃድ የተሰጠ ሲሆን ለ51,112 (ከ100% በላይ) ግንባታዎች ቁጥጥር ማድረግ ተችሏል።
- በነዚህ ከተሞች ተገንብተው ለተጠናቀቁ 60 ግንባታዎች የመጠቀሚያ ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ ለ126 (ከ100% በላይ) ግንባታዎች የመጠቀሚያ ፈቃድ መስጠት ተችሏል።
- የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ፖሊሲ ማስፈጸሚያ፣ የህግና አሠራር ሥርዓት ከማበልፀግ አኳያ የህንጻ አዋጅ አደረጃጀት በተቋቋመባቸው በ206 ከተሞች፣ ክ/ከተሞችና መሪ ማዘጋጃ ቤቶች በተፈጠረው አደረጃጀት መሰረት የሰው ሃይል አሟልተው ወደ ስራ እንዲገቡ ከትትልና ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ በ280 (ከ100% በላይ) ከተሞች ከትትልና ድጋፍ ተደርጓል።

በክልሉ የሚከናወኑ የመንግስት ግንባታዎች በተያዘላቸው ጊዜ፣ ወጪ እና ጥራት እንዲከናወኑ ቁጥጥር ከማድረግ አኳያ

- በክልሉ በመንግስት በጀት ለሚሰሩ 50 ሕንፃዎች የውለታና የዲዛይን ዝግጅት ወቅት ሙያዊ ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ ለ118 ከ100% በላይ) ፕሮጀክቶች ድጋፍ ተደርጓል፡፡
- በክልሉ ኮንስትራክሽን ፕሮጀክቶች የሚያስፈልገውን ወቅታዊ የግንባታ ዋጋ በየሩብ ዓመቱ 52 የዋጋ ጥናት ሰነድ ተጠንቶ ለሚመለከታቸው ከፍሎች እንዲደርስ ለማድረግ ታቅዶ 48 ጊዜ ተጠንቷል፡፡
- በሌሎች የመንግስት ሴክተር መ/ቤቶች የተዘጋጁ 80 የጨረታ ዶክመንቶችን በግንባታ በህጉ መሰረት መሆኑን በምርመራ ለማረጋገጥ ታቅዶ 228 (ከ100% በላይ)፣ 150 የጊዜ ማራዘሚያ ጥያቄዎችን መርምሮ ለማፅደቅ ታቅዶ 155 (103%)፣ 60 የአማካሪ ክፍያ መርምሮ ለማፅደቅ ታቅዶ 79 (ከ100% በላይ)፣ በመንግስት ተቋማት ለሚከናወኑ 100 የግንባታ ፕሮጀክቶች ተጨማሪ ስራ (variation) ለመመርመር ታቅዶ ለ95 (95%) ምርመራ ማድረግ ተችሏል፡፡
- የመንግስት ሴክተር መስሪያ ቤቶች ለሚያስገነቡት ግንባታ የዲዛይን ዝግጅት እና አማካሪ ለመቅጠር የሚያስችል 35 ዝክረ ተግባር ለማዘጋጀት ታቅዶ 48 (ከ100% በላይ) ተዘጋጅቷል፡፡
- በመንግስት በጀት ለሚገነቡ 60 ግንባታዎች ጊዜያዊ እና የመጨረሻ ርክክብ በሚደረግበት ወቅት ሙያዊ ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ ለ71 (ከ100% በላይ) የመንግስት ግንባታዎች የመጨረሻ ርክክብ ወቅት ሙያ ድጋፍ ማድረግ ተችሏል፡፡
- በመንግስት በጀት በሚገነቡ 500 ግንባታዎች ከጊዜ፣ ከበጀትና ከጥራት አኳያ በመስክ በመገኘት ቁጥጥር ለማድረግ ታቅዶ 404 የቁጥጥር ስራ የተሰራ ሲሆን አፈፃፀሙም 81% ተከናውኗል፡፡
- በቤቶች ልማት ባለቤትነት ለሚገነባው 200 የአመራር መኖሪያ ቤት ግንባታ አስፈላጊውን ክትትልና ቁጥጥር ለማድረግ ተሞክሯል፡፡
- የባህር ዳር ስቴዲዮም የዓለም አቀፍ ስታንዳርድን ያሟላ ሆኖ እንዲገነባ ለማድረግ በተቋራጩ በኩል የተጠየቀውን 3 ቢሊየን የገንዘብ መጠን በአግባቡ የነጠላ ዋጋ በማጥናት እና አላስፈላጊ ስራዎች እንዲወጡ ማድረግ 1.2 ቢሊየን ብር እንዲቀንስ ማድረግ ተችሏል፡፡
- በክልሉ ውስጥ በግንባታ ዋጋ ንረት ምክንያት ተጓተው የነበሩ ከ700 በላይ ፕሮጀክቶች የዋጋ ንረት ማካካሻ (Price Escalation) ጥናት በማጥናትና በሚመለከታቸው አካላት በማስወሰን ወደ ስራ እንዲገቡ ማድረግ ተችሏል፡፡
- የአማራ ልማት ማህበር (አልማ) የዋንዛየ ሎጅ እና የጢስ አባሊማ የመጠጥ ውሃ ፋብሪካ ዲዛይን በቢሮው በኩል ተመርምሮ እንዲሠጠው ጥያቄ አቅርቦ በህንፃ አዋጅ፣ ደንብና መመሪያው መሰረት የጥላን መገምገሚያ ክፍያ የሚፈፀም ቢሆንም አልማ በክልሉ ማህበራዊ ልማት ችግርን ለመፍታት የተቋቋመ መሆኑ ክፍያ ሳይፈፀም ዲዛይኑ ተመርምሮ ተሰጥቷል፡፡
- በክልሉ የሚገነቡ ሜጋ ፕሮጀክቶችን በተመለከተ የስሚንቶ ፍላጎታቸው በቢሮችን በኩል እየተረጋገጠ እንዲሄድ በተሰጠው አቅጣጫ መሰረት ከ200 ሚሊዮን በላይ ውለታ የተያዙትን የመንግስት ፕሮጀክቶች የስራ መጠን እና አመታዊ እና ወርሃዊ የስሚንቶ ፍላጎት የመለየት ስራ ተሰርቷል፡፡
- በዚህም ለ18 ፕሮጀክቶች የስራ ዝርዝር ከስሚንቶ ፍላጎታቸው ጋር የተጣጣመ መሆኑን በማረጋገጥ ለ2015 በጀት ዓመት የሚያስፈልጋቸውን 417,841 ኩንታል የስሚንቶ ፍላጎት ተረጋግጦ ለንግድ ቢሮ ተልኳል፡፡

የስራ ዕድል ፈጠራ ስራዎች

 በከተማ ጥላን ዝግጅ፣ በቤት ልማት፣ በመሰረተ ልማት፣ በኮንስትራክሽን፣ በደረቅ ቆሻሻ እና በአረንጓዴ ልማት ስታዎች ለ282,981 ዞንች (151,771 ወንድ እና 131,210 ሴት) ከዚህም ውስጥ 70% ለወጣቶች በጊዜያዊነትና በቆሚነት የስራ እድል ለመፍጠር ታቅዶ 279,602 (99%) ዜጎች (ለ166,638 ወንዶችና ለ112,964 ሴቶች) ቋሚና ጊዜያዊ የስራ እድል መፍጠር ተችሏል፡፡

✚ በመሰረተ ልማት ስራዎች ከተፈጠረው የስራ እድል ውስጥ የወጣቶች ድርሻ 70,073 (75.84%) ሲሆን በኮንስትራክሽን ዘርፍ ከተፈተረው ስራ እድል ውስጥ የወጣቶች ድርሻ 64,983 ነው፡፡

ሰንጠረዥ 1.21 ለዜጎች በጊዜያዊነትና በቆሚነት የተፈጠሩ የስራ እድሎች

ተ.ቁ	የስራ ዕድል መፍጠሪያ ዘርፍ	የአመቱ እቅድ			የአመቱ ክንውን			አፈፃፀም
		ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	
1	በከተሞች ስኬቶች፣ ፕላን ዝግጅትና ክለሳ ስራዎች	269	268	537	1,687	656	2,343	436
2	በከተሞች በሚሰሩ የተለያዩ የመንግስትና የግል ግንባታዎች	61,680	41,120	102,800	64,983	45,801	110,784	108
3	በከተሞች በሚሰሩ የመሰረተ ልማት ስራዎች (ወጣቶች = 92,400)	66,000	66,000	132,000	60,863	43,755	104,618	79
4	ቤቶች ልማት	20,000	20,000	40,000	33,774	18,501	52,275	131
5	በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ	722	722	1,444	687	830	1,517	105
6	ኮምፖስት በማምረት	100	100	200				
7	በከተማ ግብርና፣ በተፋሰስ ልማትና በተለያዩ የአረንጓዴ ልማት ስራዎች	3,000	3,000	6,000	4,644	3,421	8,065	134
	ጠቅላላ ድምር	151,771	131,210	282,981	166,638	112,964	279,602	99

1.6. መልካም አጋጣሚ እና ስጋቶች

1.6.1. መልካም አጋጣሚ

- ✚ ተቋማትን ውስጥ ይታይ የነበረው የመረጃ አደረጃጀት፣ የማቀድ፣ በዕቅዱ መሰረት የመከታተል ግብረ-መልስ የመስጠት በአጠቃላይ ተፋዞ የነበረው የመናበብና የትስስር ችግሩ መፈታት መጀመሩ ለቀጣይ እቅዳችን መልካም አጋጣሚ ሆኖ የሚወሰድ ነው፡፡
- ✚ በበርካታ አፈጻጸሞች በአጭር ጊዜ በችግር ውስጥ ሆነን በመናበብ እና በመደማማጥ ያስመዘገብነው ውጤት ለቀጣይ ስራችን ትምህርት ሊሰጥ የሚችል መልካም አጋጣሚ ፈጥሯል፡፡
- ✚ የክልላችን ህዝብ እና በየደረጃው ያለው አመራር የክልላችን ከተሞች የህዝቡን የመከተም ፍላጎት እንደማይመጥኑ መግባባት የደረሰ መሆኑ፤
- ✚ የመልካም አስተዳደር እና አገልግሎት አሰጣጣችን የህዝቡን አይደለም የእያንዳንዳችን ፍላጎት የማያረካ መስተካከል ካልቻለ በስተቀር የሰላም ጠንቅ ሊሆን እንደሚችል መግባባት የቻልን መሆኑ፡፡
- ✚ በወሳኝነት በተወሰኑ የከተማ አገልግሎቶች ዙሪያ ከባለሙያ እስከ አመራሩ ድረስ የስነ መግባር ችግር ያለበት ተግባር እየተፈጸመ እንደሆነ መግባባት ከመድረስ አልፎ በተጨማሪም ተግባር የተገኙ የስነመግባር ችግር ያለባቸውን ሰዎች እርምጃ መወሰድ ተጀምሯል፡፡
- ✚ የመሰረተ ልማት ማስፋፋት ስራችን ለከተማ ልማት ወሳኝና ከተሞቻችን ውብና እውነተኛ የመልማትና የለውጥ ምልክት መሆናቸውን ማረጋገጥ የሚችል ተግባር እንደሆነ መግባባት በመድረስ ለመሰረተ ልማት ስራችን ወሳኝ የሆነውን የሀብት ማሰባሰብ ተግባር የትኩረትና የርብርብ ማዕከል ማድረግ መጀመሩ እና በህዝብ ተሳትፎ፣ በገቢ አሰባሰብ እንዲሁም በእርዳታ የሚገኙ ገንዘቦችን ውጤታማ በሆነ መንገድ መጠቀም መጀመራችን ለቀጣይ እቅድ አፈጻጸም መልካም አጋጣሚ ሆኖ ሊወሰድ የሚችል ነው፡፡
- ✚ በበጀት አመቱ በተደረገው የለውጥ እንቅስቃሴ በአመራሩም በህዝቡም ዘንድ ለውጥ ሊመጣ የሚችል ተስፋ መጨበጥ እና ከጎናችን የሚያሰልፍ አመለካከት መጨበጥ መጀመሩ እንደ መልካም አጋጣሚ ሊወሰድ የሚችል እና ልንጠቀምበት የሚገባ ነው፡፡
- ✚ በየደረጃው ያለው አመራር ተከታታይ ድጋፍ የሚጠይቅና ለመስራት የተነሳሳ መሆኑ እንደመልካም አጋጣሚ ሊወሰድ የሚገባው ነው፡፡

1.6.2. ስጋቶች

- በወቅታዊ ሁኔታው ምክንያት የፈለግነውን የማስፈጸሚያ በጀት ያለማግኘት፤ በኑሮ ውድነቱ ምክንያት የህዝቡ የልማት በገንዘብ ተሳትፎ የጠበቅነውን ያህል ያለመሆን ስጋት ሊሆኑበት ይችላል፡፡
- ክልላዊ ፖለቲካዊ ሁኔታው ያለመረጋጋት፤ በየደረጃው ያለው አመራር በዘመቻ ስራ መጠመድ እና መደበኛ ስራው ለባለሙያ በመተው ተገቢ አመራር የማጣት ስጋት ይኖራል፤
- በ2016 በጀት ዓመት የአለም ባንክ በጀት አለመኖሩ እና መደበኛ በጀት የሚመለከተው አካል በወቅቱ ያለመልቀቅና ፕሮጀክቶች በፈለግነው ጊዜና ወቅት ጀምረን ያለመጨረስ እድሉ ሰፊ ነው፡፡

1.7. መነሻ ሁኔታው ለዕቅዳችን ያለው ፋይዳ /እንድምታ/

በአጠቃላይ ቢሯችን በተዋረድ መዋቅሩ ያለበትን የአፈጻጸም ደረጃና ቁመና በአግባቡ ተረድተን፤ የህዝቡና በህዝቡ ውስጥ ያሉ ክፍሎችን ያሉበትና ለዕቅዳችን መፈጸም ባላቸው ፋይዳ ተረድተን እና ገምግሞን ያስቀመጥን ስለሆነ የግምገማችን አንድምታ ስንመለከት

- የሚታዩ ጥንካሬዎችን እና መልካም አጋጣሚዎችን ቀምረን እና በዕቅዳችን አካተን የምንጠቀምበት አቅጣጫ አስቀምጦን መጠቀም ከቻልን 2016 ዓ.ም ዕቅዳችን ለመፈጸም የሚያስችል ምቹ ሁኔታ ላይ የምንገኝ መሆኑን ያመለክታል፡፡
- በሌላ መንገድ ደግሞ ቀላል ግምት ሊሰጣቸው የማይገባ ድክመት እና ስጋቶች የሚስተዋልበት ሁኔታ አይተናል፡፡ ስለሆነም ድክመትና ስጋቶችን ቀድሞ ማየታችን በዕቅዳችን አካተን ለመፍታት ምቹ ቢሆንም አንዳንድ ስጋቶች በቢሮው አቅም ብቻ ሊፈቱ ስለማይችሉ ችግሩን ውስብስብ ስለሚያደርገው ከወዲሁ በሁሉም የአመራር ደረጃ አስፈላጊውን ዝግጅት ማድረገና በተገኘው አጋጣሚና በታቀደ መንገድ ርብርብ ማድረግ እንደሚገባ መነሻ ሁኔታችን ያስገነዝበናል፡፡
- በጥቅሉ የከተማ ልማት ተግባሮቻችን ማጠንጠኛ የህዝብን የመልማት፤ የተፋጠነ እና የተሳለጠ አገልግሎት የማግኘት ፍላጎት የሚመልሱ ካልሆነ ያሰብነው ውብ ጽዱፍ አለም አቀፍ ተወዳዳሪ ከተሞች የመፍጠር ርዕያችን ሊሰካ ስለማይችል አገልግሎት አሰጣጣችን ማሻሻል የሁሉም ነገር ማጠንጠኛ ማእከላችን እንደሆነ መነሻ ሁኔታችን ያመለክታል፡፡
- ስለሆነም በመታወቂያ አሰጣጥ፤ በመሬት ማጎጅመን፤ በሰመ ንብረት ዝውውር፤ በህንጻ ዲዛይን ማጽደቅ፤ የሚስተዋለውን ብልሹ አሰራር የማስተካከል ስራችን ጊዜ የማይሰጥ መሆኑን ያመለክታል፡፡

1.8. የ10 ዓመት መሪ የልማት እቅድ የትኩረት መስኮች

የከተማ ልማት ዘርፍ በርካታ ጉዳዮችን የሚያጠቃልል ሲሆን ከላይ የተጠቀሱትን የትኩረት አቅጣጫዎች መሠረት በማድረግ የአሥር ዓመት ዕቅዱ የሚከተሉትን ዘርፎች ዋና የትኩረት መስክ አድርጎ ይሠራል፡፡

1. ዘመናዊ የከተማ ፕላን እና መሬት አስተዳደር

- ልማትን ለማፍጠንና ፍትሐዊነትን ለማረጋገጥ የሚያስችል የመሬት አቅርቦት ሥርዓት መዘርጋት፤
- የመልሶ ማልማትና የማስፋፊያ አካባቢ ሥራችን የልማት ቦታ ነባር ተጠቃሚዎችን አካታች ባደረገ ሁኔታ ተፈጻሚ ማድረግ፤
- የከተማ መሬት ምዝገባና ካዳስተር ስርዓት ማጠናከር፤
- በመሬት ላይ ያለውን ህገወጥን መከላከልና ማስተካከል፤
- ከደረጃ ቦታች የሆኑ አካባቢዎችን በመልሶ ማልማትና ማደስ ማስተካከል፤
- የንብረት ግመታ (Property Valuation) ስርዓት እንዲዘምን ማድረግ፤
- ሚዛኑን የጠበቀና ያልተማከለ የክትመት ስርዓት የሚያጠናክር ፕላንና ትግበራ በሁሉም ደረጃ እንዲኖር ማድረግ፤
- የከተሞች ፕላንና ትግበራ ለአረንጓዴና ለህዝብ ቦታዎች፤ ለቆሻሻ አያያዝ ትኩረት እንዲሰጡ ማድረግ፤
- የከተሞች ፕላን ለአይበገሬ ልማት ማለትም ታዳሽ ምንጭና ቁጠባን ማዕከል ያደረገ የወሃ፤ የሃይል፤ የግንባታ ግብዓት ወዘተ. የሚያበራታታ እንዲሁም ከአዲጋ የራቀ፤ አዲጋን የመከላከልና የመቁቁም አሰራርን የሚደግፍና የሚመራ እንዲሆን ማስቻል፤

- ከተሞችን ልማትን የሚያፋጥን ዕንቅስቃሴ (Mobility) እንዲኖራቸው በሚያስችል ጥላን መምራት፤

2. ተደራሽ የቤት ልማትና አስተዳደር

- የሁሉንም ባለድርሻዎች አቅም በቤት ልማትና አቅርቦት መጠቀም፤
- የቤት አቅርቦትን ከባለቤትነት በተጓዳኝ የኪራይ አማራጭንም መደገፍ፤
- የቤት ፋይናንስ አቅርቦት አማራጮችን ማስፋት፤
- በቤት ልማት የግል ዘርፉ ሚና ማጎልበት፤
- የሪልስቴት ግብይት ስርዓት ማሻሻል፤
- የመንግስት/ቀበሌ የኪራይ ቤት አስተዳደር ስርዓት ማሻሻል፤
- የጋራ መኖሪያ ቤቶች አስተዳደር ስርዓት ማጠናከር፤
- የከተማ ቤቶች በዘመናዊ መረጃ ቋት ማደራጀት፤
- ከቤቶች አስተዳደር ጋር የተያያዙ አስራሮችንና አደረጃጀቶችን ማሻሻል፤

3. የተቀናጀ ምርታማና ዘላቂ የከተማ መሠረተ ልማት

- የሁሉም መሰረተ-ልማቶች ግንባታና መሰረታዊ ጥገና በጥላን፤ በዲዛይንና በድርጊት መርሃግብር እንዲቀናጁ ማድረግ፤
- በከተማ ተፈላጊ የሆኑ የመንገድ፣ የሃይል፣ የውሃና ፍሳሽ፣ የከተማ አገልግሎቶች አቅርቦት መሰረተ-ልማቶችን በበቂ መጠን እንዲቀርቡ ማስቻል፤
- በከተሞች መሠረተ-ልማት አቅርቦት የግል ዘርፉን ሚና ማጎልበት፤
- የከተማ መሰረተ-ልማት ፋይናንስ አቅርቦት አማራጮችን ማስፋት፤

4. የከተሞች መልካም አስተዳደርና ፋይናንስ

- የከተማ አካባቢ አስተዳደር ባላቸው ዕምቅ አቅም መሰረት ሚናቸውን መለየት፤ ማስተሳሰርና እንዲደጋገፉ ማድረግ፤
- ከተሞች ሚናቸውን የሚመጥን ያልተማከለና መልካም አስተዳደር የሚያስፍን ዘመናዊ አደረጃጀት፤ የፋይናንስ አቅም እና የአመራርና ባለሙያ ስምሪት እንዲኖራቸው ማድረግ፤
- የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎቶች ደረጃ ወጥቶላቸው፤ በቴክኖሎጂ የተደገፉ፤ ቀልጣፋ፤ ውጤታማ፤ግልጽ ተደራሽና ስሉጥ (Smart) አቅርቦት እንዲኖራቸው ማድረግ፤
- የከትመት ፍጥነታችን 5.4 በመቶ እንደሚሆን በዚህ ምጣኔም የይዞታ ቁጥርም እንዲሁም ከገጠር ማዕከላት ወደ ከተማነት የሚደረገው ሽግግር ከፍተኛ እንደሚሆን እና ከተማነት የቀጣዩ የዕድገት ማዕከል እንደሚሆን ታሳቢ አድጎ መስራት፤
- ከተሞች ዘላቂና የስልጣን ባለቤትነት የሚያጎናጽፍ የልማት ፋይናንስና የአስተዳደር ስርዓት እንዲኖራቸው ማድረግ፤
- ዘርፉን የመምራትና የማስፈጸም አቅም ለመገንባት የፈጻሚነት ክህሎት ደረጃ ተቋማዊ እንዲሆኑና የምርምርና ልህቀት ማዕከሎችን ማደራጀት፤
- ዘመናዊ የከተሞች የፋይናንስ አመራር ስርዓት (የበጀት፣ የሃብት አስተዳደር፣ የሂሳብ አያያዝ፣ የኦዲት) መዘርጋት፤
- የከተሞች የገቢ ምንጭ ለማስፋትና ለማሳደግ የሚረዳ ዘመናዊ ስርዓት መዘርጋት፤
- የከተሞች የመበደር አቅም ደረጃ የመለየት፣ አቅም ግንባታና ዕውቅና የማረጋገጥ ስርዓት መዘርጋት፤

5. የከተማ ጽዳትና አረንጓዴ ልማት

- ለአረንጓዴ፣ ለህዝብ ቦታዎችና ማህበራዊ ልማት ተገቢውን ለይቶ ማልማትና መንከባከብ፤
- አረንጓዴ ልማትን ከተፋሰስና ከቆሻሻ አስተዳደር ስርዓት ጋር አስተሳስሮ መምራት፤
- አረንጓዴና ህዝብ ቦታዎች ልማትን ከገቢ ማስገኛና ሥራ ፈጠራ ማድረግ፤

- የግል ዘርፉና ማህበረሰቡ የልማቱና አስተዳደሩ ባለቤት እንዲሆን ማድረግ፤
- የተቀናጀ የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስርዓትን ተግባራዊ ማድረግ፤
- የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድን ለህ/ሰቡ ተደራሽ በማድረግ የወጪ መጋራት መርህን ተግባራዊ በማድረግ በዘርፉ የስራ እድል እንዲፈጠር ማድረግ፤

6. የከተማ ሴፍቲኔትና ምግብ ዋስትና

- በከተሞች የምግብ ዋስትና ሥርዓትን ማስፋት
- በድህነት የሚኖሩ የመስራት አቅም ያላቸውን ዜጎችን በማህበረሰብ አቀፍ ሥራዎች ማሳተፍ
- በድህነት የሚኖሩ የመሥራት አቅም የሌላቸውን ዜጎች በማህበራዊ ሴፍቲኔት መደገፍ፤
- በድህነት የሚኖሩ ዜጎችን ወደ ዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ሥርዓት ማስገባት

7. ዘመናዊ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ግንባታ

- የፖሊሲ ማስፈጸም፤ የህግና አሰራር ስርዓትን ማበልፀግ፤
- የሥራ ተቋራጮችና የአማካሪዎች ቡባንያዎች የማልማት ስራ፤
- እስከታችኛው የከተማ እርከን የሚደርስ ከግንባታ ጋር ተያይዞ በአገሪቱ የወጡ ኮደቶችና ስታንዳርዶች በስራ ላይ መዋላቸውን የሚያረጋግጥ መዋቅር የመዘርጋትና የማጠናከር ስራ፤
- የኮንስትራክሽን ግባዕት ጥራት ቁጥጥር ስራ፤
- የኮንስትራክሽን ቴክኖሎጂዎችን መፈለግ ማላመድና ማስረፅ፤
- በዘርፉ ያለውን የሰው ኃይል የመመዝገብ ብቃቱ እንዲረጋገጥ የማድረግና በሚታዩ ክፍተቶች ላይ የአቅም ግንባታ ስራዎች እንዲሰሩ ተግባሩን በበላይነት የማስተባበር ስራ፤
- በዘርፉ የሚገኙ ተዋናዮች መቃባዊ ዲስክሊን እንዲጠብቁ የመደገፍ፤ የመከታተልና የመቆጣጠር ስራዎችን መስራት፤

8. ዘመናዊ የመረጃ ሥርዓት እና ኢንስቲትዩሽን ግንባታ

- በከተሞች ዘመናዊ ቴክኖሎጂን በመጠቀም ሁሉን አቀፍ የመረጃ ሥርዓት መዘርጋትና የተቋሙን አገልግሎት አሰጣጥ ማዘመን (ኢ-ሰርቪስ ማስፈን)፤
- ዘመናዊ የከተማ መሬት አስተዳደርና የካዲስተር ስርዓት መዘርጋት፤
- ዘመናዊ የከተማ ቤት አስተዳደር ስርዓት መዘርጋት፤
- ዘመናዊ የኮንስትራክሽን አስተዳደርና ምዝገባ ስርዓት መዘርጋት፤
- የከተማ ልማትና የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ልማትን በጥናት ለመደገፍ 2 የጥናት ተቋማትን መቋቋም፤
- ለተቋማት ብቃትና ለአመራር ቁርጠኝነት ልዩ ትኩረት መሰጠት፤
- የከተሞች የደንበኛ ሰነዶች 100% ወደ ዲጂታል መረጃ እንዲቀየሩ ማድረግ፤

ክፍል ሁለት

2.1 የአቅዱ ጥቅል ዓላማ

ከአገራችንና ከክልሉ የከተማ ልማት ስትራቴጂ፤ ፖሊሲና ኘርግራሞች የሚቀዳ ከ10 ዓመት ዕቅዳችን የሚነሳ ያለፈ አንድ አመት አፈፃፀም እንደ መነሻ በመውሰድ የክልላችን ከተሞች የመልማትና የማደግ ፍላጎትን በአዲስ አስተሳሰብ የሚያሻግር ተግባራትን በዝርዝር በማቀድ ከተሞች የልማት፤ የፖለቲካና ዘመናዊ የግብይትና የአገልግሎት ማዕከል እንዲሆኑ በማድረግ ጽዱና ለመኖሪያ ተስማሚ እና በጥላን የሚመሩ ከተሞችን የመፈጠር፤ እንዲሁም የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው በቁጥሩም ሆነ በጥራት ተወዳዳሪና ከዘመናዊ ቴክኖሎጂ ጋር የተላመደና ያደገ አስተሳሰብ ባለቤት ሊያደርግ የሚችል ተግባራት ማከናወን፡፡

2.2 የ2016 በጀት ዓመት ዕቅድ ዝርዝር ግቦችና ተግባራት

በዚህ ክፍል የተቀመጠው የ2016 በጀት ዓመት የቁልፍ ተግባራት (የማስፈጸም አቅም ግንባታ ስራዎች) እና የአባይት ተግባራት ዕቅድ ግቦች እንዲሁም እነዚህን ግቦች ለማሳካት የሚከናወኑ ዝርዝር ተግባራትና ከዚህ እንደሚከተለው ቀርቦዋል፡፡

2.1.1. የማስፈጸም አቅም ግንባታ (የቁልፍ ተግባር) ዕቅድ (ክብደት 40%)

ግብ1:- በየደረጃው ያለውን እምቅ አቅም ግምት ውስጥ ያስገባ እቅድ በማቀድ በመነሻ ሁኔታውና በሚከናወኑ ተግባራት ላይ ከ15,262 ፈፃሚና አስፈፃሚ፣ ከ12,932 ከባለድርሻ አካላት እንዲሁም ከ399,692 ከተማ ነዋሪ ጋር በቂ መግባባት መፍጠር፣

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ በየደረጃው ጥራት ያለው እና የአካባቢን አቅም መሰረት ያደረገ የ2016 በጀት ዓመት የልማትና የመልካም አስተዳደር (የፈዚካል ስራዎች) ዕቅድ እንዲዘጋጅ ይደረጋል፡፡
- ✚ በየደረጃው የ2015 በጀት ዓመት ዕቅድ አፈፃፀም ግምገማ እና የ2016 የልማትና የመልካም አስተዳደር ዕቅድ አረንጓዴኛ መድረክ በማዘጋጀት 15,262 (9,920 ወንድና 5,342 ሴት) አመራሮችንና ፈፃሚዎችን፣ 12,932 (8,084 ወንድና 4,848 ሴት) ከሚሆኑ የሴክተሩ የህዝብ ከንፍና አጋር አካላት እንዲሁም 399,692 የከተማ ነዋሪዎችን በማሳተፍ የጋራ መግባባት ላይ ይደረሳል፡፡
- ✚ በየደረጃው በየሩብ ዓመቱ የሠራተኛ የምክክር መድረክ (የቁልፍና አባይት ተግባራት አፈጻጸም ግምገማ መድረክ) በማዘጋጀት 15,262 (9,920 ወንድና 5,342 ሴት) አመራሮች እና ፈፃሚዎች እንዲሳተፉ ይደረጋል፡፡

ግብ 2:- የከተማ ልማትና መልካም አስተዳደር ስራዎቻችን በላቀ ደረጃ ለማስፈጸም በተቋሙ አዋጆች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ማንዋሎች ላይ በየደረጃው ለሚገኙ 7,730 (35% ሴቶች) አመራሮች፣ ባለሙያዎችና አጋር አካላት ስልጠና መስጠት፣

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ በአመራሩና በፈፃሚው ዘንድ የሚታዩ የአመለካከት፣ የክህሎት፣ የአሠራርና አደረጃጀት እንዲሁም የግብዓት ማነቆዎችን በመፈተሽና የተቋሙን የስልጠና ፍላጎት መሠረት በማድረግ የስልጠና ፍላጎት ሰነድ ይዘጋጃል፡፡
- ✚ ፍላጎትን መሰረት ያደረገ የስልጠና ርዕሶች ይመረጣሉ፡፡
- ✚ የሚመለከተውና እንዲሰለጥን የተለየው ሰው በወቅቱ ተመልምሎ ይሰለጥናል፡፡

✚ ሰንጠረዥ 2.1 የስልጠና ተሳታፊዎች እቅድ

ስልጠናው ርዕስ	ስልጠናውን የሚሰጠው ዳይሬክቶር	የስልጠና እቅድ			ምርመራ
		ወንድ	ሴት	ድምር	
የማዘጋጀቢታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶችና በማስፈጸሚያ ሰነዶች	የከተሞች አቅም ግንባታ ዳይሬክቶሬት	325	175	500	(ከቢሮው 30 ከዞኖ 470) የሚመጡ ባለሙያዎች እና አመራሮች
በቁራ፣ በእ/ሳት አደጋ፣ በዘላቂ ማረፊያ አገልግሎት ስታንዳርዶች	የከተሞች አቅም ግንባታ ዳይሬክቶሬት	316	170	486	በቁራ አገልግሎት ስታንዳርዶች ለ304 ባለሙያዎች፣ በእሣት አደጋ ለ102 ባለሙያዎች፣ የዘላቂ ማረፊያ ለ80 ባለሙያዎች
በማዘጋጀቢታዊ አገልግሎት ሙያዎች እና የከተሞች የሰው ኃይል ልማት ስራ	የከተሞች አቅም ግንባታ ዳይሬክቶሬት	16	9	25	የሴክተሩ አመራሮች፣ ባለሙያና ባለድርሻ አካላት
በህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ የአሰራር ማዕቀፎች	የከተሞች አቅም ግንባታ ዳይሬክቶሬት	130	70	200	የከተማ ባለሙያና አመራር

ስልጠናው ርዕስ	ስልጠናውን የሚሰጠው ዳይሬክቶር	የስልጠና እቅድ			ምርመራ
		ወንድ	ሴት	ድምር	
በማዘጋጃቤት አገልግሎት ገቢ አሰባሰብና አወሳሰን	የከተሞች አቅም ግንባታ ዳይሬክቶሬት	325	175	500	የማዘጋጃ ቤት ፋይናንስ ባለሙያዎች (በከተሞችና በዞኖች የሚሰጥ ስልጠና ነው)
በከተማ ፕላን ዝግጅትና አፈፃፀም ማንዋሎች ዙሪያ	ፕላን ኢንስትትዩት	65	35	100	የፕላን ባለሙያዎች
በሰርቪዘር ማገገፍ፣ GISና ተዛማጅ ሶፍትዌሮች የቴክኒክ ስልጠና	ፕላን ኢንስትትዩት	52	28	80	የፕላን ባለሙያዎች
በመሬት ልማትና አስተዳደር ስራዎች	መሬት ልማት ዳይሬክቶሬት ከፌዴራል ጋር በመተባበር	1,020	550	1,570	ከዞኖችና ከከተሞች ለተውጣጡ
በቤት ልማትና አስተዳደር ስራዎች	ቤቶች ልማት	196	105	302	ከዞኖችና ከከተሞች ለተውጣጡ
በመሠረተ ልማት መረጃ አያያዝ እና በፕሮጀክት ኮንትራት አስተዳደር ዙሪያ	መሰረተ ልማት ዳይሬክቶሬት	256	138	394	ለባለሙያዎች
በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት ዙሪያ	የደረቅ ቆሻሻ አገልግሎት አስተዳደር እና አረንጓዴ ልማትና ውበት ዳይሬክቶሬት	390	210	600	ፈጻሚዎች እና አመራሮች
በከተማ ምግብ ዋስትና እና ሴፍቲ ኔት ፕሮግራም ዙሪያ	የከተሞች ምግብ ዋስትና እና ሴፍቲ ኔት ዳይሬክቶሬት	985	1,300	2,285	ፈጻሚዎች እና አመራሮች
የኮንስትራክሽን ዘርፍ አቅም ግንባታ ስልጠና	የኮንስትራክሽን ኩባንያዎች ማሸነፊዎች ባለሙያዎች ምዝገባና ብቃት ማረጋገጫ ዳይሬክቶሬት	382	206	588	ኮንተክተር አማካሪ እና ባለሙያዎች
በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ፖሊሲ፣ በህንጻ አዋጅ፣ ኮዶችና ስታንዳርዶች ላይ	የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ፊጉሌሽን አቅም ግንባታ ዳይሬክቶሬት	260	140	400	በየደረጃው ያሉ የህንፃ ሹም ባለሙያዎች
	ድምር	4,523	3,206	7,730	

N.B. በኢ.ፌ.ዴ.ሪ ከተማና መሰረተ ልማት ሚኒስቴር በኩል ከሚሰጡ ስልጠናዎች ውጭ ያሉ በክልሉና በተዋረድ ተቋማት የሚሰጡ ከላይ የታዩት ስልጠናዎች ሁሉም ከታህሳስ 30/2016 ዓ.ም በፊት መጠናቀቅ አለባቸው፡፡

ግብ 3:- ከሲቪል ሰርቪስ ጋር በመቀናጀት የተቋማትን መዋቅር የዳሰሳ ጥናት በማድረግ ሊያስራ የሚችል መፍትሄ መስጠት እና ተዘጋጅተው የወረዱ የሲቪል ሰርቪስ የለውጥ ተግባራትን ተግባራዊ ማድረግ፤

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- 🚧 የተቋሙን መዋቅራዊ አደረጃጀት በተመለከተ የተደራጀው ኮሚቴ ተግባሩን በአጭር ጊዜ አጥንቶ እንዲያቀርብ እና በችግሮቹ መፍትሄው ዙሪያ ከሲቪል ሰርቪስ ቢሮ አመራሮች ጋር ውይይት ይደረጋል፡፡
- 🚧 የባለሙያዎችን የጥቅማጥቅም (የደረጃና የኬሪየር) ጥያቄዎች ከሚመለከታቸው ጋር ውይይት በማድረግ ለመፍታት ጥረት ይደረጋል፡፡
- 🚧 የሰው ሀይል ዳይሬክቶሬት የተቋሙን የሰው ሀይል መረጃን አጠናክሮ እንዲያዝ እና የሰው ሀይሉን አቅም እና አመለካከት ከፍተኛ በመለየት ከፍተኛ የሚሞላ ስራ እንዲሰራ ይደረጋል፡፡

- በተሻሻለው የመንግስት ተቋማት የለውጥ አመራር አደረጃጀትና አሰራር መመሪያ መሰረት በየደረጃው ራሱን የቻለ የለውጥ ማስፈጸሚያ ዕቅድ በማዘጋጀት እና ለፈፃሚ አካላት በማውረድ ወደ ተግባር ይገባል፡፡
- የሰራተኛውን ውጤት ተኮር እቅድ እንዲያዝና ሰራተኛው በተግባር ደረጃው እንዲለይ እና የከፍተኛ ልዩነት ስራ በመስራት ከፍተኛ የሚሞላ ተግባር በሁሉም መዋቅራችን ደረጃ የሚሰራ ይሆናል፡፡
- ሲቪል ሰርቪስ በላከው የተሻሻለ የመንግስት ሰራተኞች የስራ አፈፃፀም ምዘና መመሪያ መሰረት በቢሮው እና በተዋረድ ተቋማት የሚገኙ 15,444 የመንግስት ሰራተኞች የ6 ወር የስራ አፈፃፀም ውል እንዲይዙና የምዘና ውጤት እንዲሞላላቸው ይደረጋል፡፡
- በዕውቅናና ሽልማት መመሪያ መሠረት በውጤት ተኮር ምዘና የተሻለ የስራ አፈፃፀም ውጤት ላስመዘገቡት 300 አመራሮችና ፈጻሚዎች (35% ሴቶች) ዕውቅናና ሽልማት እንዲሰጥ ይደረጋል፡፡
- በተቋሙ ብቃት ያላቸው እና በስራቸው ታታሪና ሀላፊነት ሊሸከሙ የሚችሉ 50 (35% ሴቶች) ተኪ-አመራሮች እንዲፈጠሩ ይደረጋል፡፡

ግብ 4:- በተቋሙ የሚታዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን ለይቶ በመፍታት እንዲሁም በዘርፉ የሚሰጠውን አገልግሎት ቀልጣፋና ውጤታማ በማድረግ የተገልጋዮች እርካታ በአማካይ 60% እንዲደርስ ማድረግ፤

የተለዩ ችግሮች:-

- የሌብነት ችግር (በስመ ንብረት ዝውውር፣ በመሬት ማስተላለፍ፣ በግንባታ ቁጥጥር እና በግንባታ ፈቃድ፣ በግንባታ አገልግሎት ግዥ፣ በመደበኛ ግዥ... ወዘተ)፤
- የአገልግሎት ተደራሽነት ችግር እና ቅን መስተንግዶ ችግር (በስታንዳርድ አለመስራት፣ በቦታው አለመገኘት፣ ባለጉዳይን ማንገላታትና መደለያ መጠየቅ)፤
- አሰራር ጠብቆ ገቢን አለመሰብሰብ (የኦዲት ጉድለት፣ ደረሰኝ ማጥፋት፣ መረጃን ማጥፋት)
- የከተማ ፕላን ዝግጅትና ክለሳ የተደራሽነትና የጥራት ችግር፤
- ለተደራጁ ማህበራት የመኖሪያ ቤት መስሪያ ቦታ አቅርቦት ችግር፤
- የመልማትና የማደግ ጥያቄን የሚፈታ አሰራር የተከተለ አመራር አለመረጋገጥ፤

የመልካም አስተዳደር ችግሮች በስፋት የሚሰተዋልባቸው ዘርፎች:-

- መሬትና መሬት ነክ አስተዳደር ተግባራት፤
- የህንጻ ሹም ተግባራት/ፕላን ስምምነት፣ ግንባታ ፈቃድ፣ ስመንብረት ዝውውር/
- ፕላንና ፕላን አፈጻጸም
- የፋይናንስ ነክ ተግባራት
- የኮንስትራክሽን ግዥዎች
- የመንግስት ቤቶች አስተዳደር ወዘተ....

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በተቋሙ የተለዩ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን የመፍቻ እቅድ በማዘጋጀት ደረጃ በደረጃ ለመፍታት ጥረት ይደረጋል፡፡
- የክልል አመራር የሚሳተፍበት ከመዋቅራችን እና ከህዝብ ተወካዮች ጋር ቢያንስ በተመረጡ ከተሞች ደረጃ የውይይት መድረክ ይፈጠራል፡፡
- በመድረኩ የሚገኙ ግኝቶች ተቀምጠው ወደ ተግባር ይቀየራሉ፡፡
- በተቋሙ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ ባሉ ሁሉም የስራ ክፍሎች የሚሰጠው አገልግሎት በዜጎች ቻርተር መሰረት እንዲሆን ከትትልና ድጋፍ ይደረጋል፡፡

- ✚ ስታንዳርድ ተዘጋጅቶ የወረደላቸውን የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎቶች በተዘጋጀው ስታንዳርድ መሰረት እንዲፈፀሙ ከትትልና ድጋፍ ይደረጋል፡፡
- ✚ ህዝብን ያሳተፈና ግልጽኝነት የተሞላበት የአሰራር ስርዓት መዘረጋት፣ ለምሳሌ፡-
 - ቢያንስ በየሩብ ዓመቱ 1 ጊዜ ህዝብ አስተያየት የሚሰጥበት መደረክ (የህዝብ መድረክ) ማዘጋጀት፤
 - ተገልጋዩ በተናጠል አስተያየት የሚሰጥበት ሳጥን እና መዝገብ ማዘጋጀት፤
 - የተሰጡ አስተያየቶችን እንዴት እንደተስተካከሉ የማይስተካከሉ ከሆነ ለምን የሚሉ ምላሾች በሩብ አመት መድረክ በሪፖርት ቀርበው ውይይት ይደረግባቸዋል፡፡
- ✚ በየደረጃው በሀብት ምዝገባ፣ በስነ-ምግባር እና በሙስና ወንጀሎች ዙሪያ ግንዛቤ በመፍጠር የሚመለከታቸው አመራሮችና ባለሙያዎች ሀብታቸውን እንዲያስመዘግቡ ይደረጋል፡፡
- ✚ በየደረጃው የሊዝ አፈፃፀም አዲት፣ የፕላን አፈፃፀም አዲት፣ የፋይናንሻልና የከዋኔ አዲት በማድረግ እና የአዲት ግኝቶችን መረጃ በማሰባሰብ እንዲስተካከሉ ይደረጋል፡፡
- ✚ በተቋሙ ከሙስና እና ብልሹ አሰራር ጋር ተያይዞ የሚቀርቡ ጥቆማዎችን በማጣራት የስነ ምግባር ጉድለት ሲያጋጥም አስተዳደራዊና ህጋዊ ርምጃ እንዲወሰድ ከትትል ይደረጋል እርምጃ ይወሰዳል፡፡
 - ሲቪል ሰርቪስ አሰራሩን ተከተሎ የእርምጃ እርምጃ ይወሰዳል፡፡
 - ፖለቲካ ተሻሚ አመራሩን በተመለከተ በየደረጃው ለሚገኙ ድረጅት ጽ/ቤቶች ዝርዝር የተፈጠሩ ችግሮች ይቀርባሉ አሰራሩን ጠብቆ እርምጃ ይወሰዳል፡፡
 - ባለሙያም ሆነ አመራሩ ተመክሮ እና ታርሞ የማይስተካከል ከሆነ ለህግ ይቀርባል፡፡
- ✚ በስነምግባር እና አገልግሎት አሰጣጥ በህዝብ ዘንድ ክብርና ምስጋና የሚሰጣቸው ሰራተኞች ቢያንስ በአንድ ከተማ ከ1-2 አመራር ወይም ባለሙያ ተለይተው በህዝብ ተተችተው እውቅና እና ሺልማት ይሰጣል፡፡
 - ከህዝብ አንደራሴ ፊት ቀርቦ ምስጋና ይቸራል፡፡
 - የምስጉን አገልጋዮች ኒሻን /መዳሊያ በሁሉም ከተሞች ይዘጋጃል፡፡
 - በሪጅክ ፖሊታን ከተሞች የህዝብ አገልግሎት አሰጣጥ እና እርካታ ደረጃ ውድድር ይደረጋል፡፡
 - ባለፈው ዓመት የተጀመረውን ሞዴል ከተሞችን መርጦ መደገፍ ተጠናክሮ ይቀጥላል፡፡
 - ዞኖች አንድ ከተማ፣ ሪጅክ ፖሊታን ከ/ከተማ፣ ክልል አንድ ከተማ ላይቶ በመደገፍ የህዝብ እርካታን 80 ፐርሰንት ለማድረስ ይሰራል፡፡

ግብ 5:- በተቋሙ ተዘጋጅተው በወረዱ የአሰራር መመሪያዎች ላይ የከፍተኛ ትንተና እና የፋይዳ ግምገማ ጥናቶችን በማድረግ እንዲሁም የማሻሻያ ሃሳቦችን በማቅረብ 5 ነባር የህግ ማዕቀፎች እንዲሻሻሉ እና አስፈላጊ የሆኑ 2 አዲስ የህግ ማዕቀፎችም እንዲዘጋጁ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ በተቋሙ ተዘጋጅተው በወረዱ አዋጆች፣ ደንቦች፣ የአሰራር መመሪያዎች ላይ የከፍተኛ ትንተና እና የፋይዳ ግምገማ በማድረግ የማሻሻያ ሃሳቦችን የያዘ 1 የጥናት ሰነድ ይዘጋጃል፡፡
- ✚ በተቋሙ ተዘጋጅተው ወርደው በትግበራ ላይ ያሉና መሻሻል ያለባቸው 5 ነባር የህግ ማዕቀፎች ተሻሽለው እንዲተገበሩ ይደረጋል፡፡ እነሱም፡-
 - በአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት የአገልግሎት ዘርፍ ማስፋፊያ ቦታ ለመፍቀድ የወጣ ክልል መስተዳድር ም/ቤት መመሪያ ቁጥር 34/2012፤
 - የእምነት ተቋማት የእምልኮ እና የመቃብር ቦታ አሰጣጥ ክልል መስተዳደር ምክር ቤት መመሪያ ቁጥር 15/2006፤
 - የከተማ ቤት እና ይዞታ ስም-ንብረት ዝውውር ለማስፈፀም ተሻሽሎ የወጣ አፈፃፀም መመሪያ ቁጥር 3/2011፤

- በአማራ ክልል ከተሞች ቀበሌና ከተማ አገልግሎት ጽ/ቤት (መመሪያ) ለሚያስተዳድሯቸው የመንግስት ቤቶች ተሻሽሎ የወጣ የአፈፃፀም መመሪያ ቁጥር 1/2009፤

- የከተማ ቦታን በሊዝ ስለመፍቀድ የወጣ መመሪያ ቁጥር 1/2005፤

✚ በተቋሙ አስፈላጊ የሆኑ 2 አዲስ የህግ ማዕቀፎችን በማዘጋጀት እንዲተገበሩ ይደረጋል፡፡ እነሱም፡-

- የማካካሻና የትክ ቤት መመሪያ፤
- የጥቃቅን እና አነስተኛ የኮንስትራክሽን ኩባንያዎች የምዝገባና የብቃት ማረጋገጫ መመሪያ፤

✚ በየደረጃው ባሉ ፍ/ቤቶች የሚነሱ ክርክሮችን እንዲሁም የዲስፕሊን ጉዳዮችን የመከታተልና የመከራከር ስራ ይሰራል፡፡

ግብ 6:- በቴክኖሎጂ የታገዘ የአሰራር ስርዓት (ኢ-ሰርቪስ) በመዘርጋት የዘርፉን አገልግሎት አሰጣጥ ቀልጣፋ፤ ውጤታማና ተጠያቂነት እንዲኖረው ማድረግ እና ድጅታላይዝድ ማድረግ

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ በዘመናዊ መንገድ በሶፍትዌየር አገልግሎት የምናሳልጥባቸው ተግባራት መለየትና ማንዋል ማዘጋጀት፤
- ✚ ከዩኒቨርሲቲዎች እና ከሶፍትዌር አልሚ ተቋማት ጋር በመተባበር የመሬት እና የኮንስትራክሽን ዘርፍ ስራዎችን ለማዘመን 2 ሶፍትዌሮች እንዲለሙ ይደረጋል፡፡
- ✚ በዚህ በጀት ዓመት በክልሉ የሚገኙ ሁሉንም የመንግስት ቤቶች መረጃ ወደ ቤቶች መረጃ አደረጃጀትና አስተዳደር ሶፍትዌር ማስገባት እንዲቻል አስፈላጊው ክትትልና ድጋፍ ይደረጋል፡፡
- ✚ የአገልግሎት መስጫ ቢሮዎችን ማደስ መገንባት እና ለተገልጋዩና ለአገልጋዩ ምቹ የስራ አካባቢ መፍጠር፤
- ✚ ሁሉም ከተሞች ህዝቡንና ባለሀብቱን በማስተባበር የከተማ ማገነት መለያ በዋና ዋና መግቢያና መውጫ መንገዶች እንኳን ደህና መጣችሁ እና መልካም ጉዞ ከስም ጋር (ሬክላም) በማዘጋጀት እንዲተክሉ ይደረጋል፡፡

2.1.2. የአባይት ተግባራት ዋና ዋና ግቦችና ተግባራት (ክብደት 50%)

ግብ 1:- በ89 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮችና 12 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች) ስታንዳርዱን የጠበቀ ማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አቅርቦት በቀጣይነት እንዲሻሻል በማድረግ የተገልጋዩ የዕርካታ መጠን ወደ 60% እንዲደርስ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ በ77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ12 መሪ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች (በዞን 1 መሪ ማዘጋጃ ቤት) የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶች ቀጣይነት ባለው መልኩ እንዲተገበሩ እና የአገልግሎት አሰጣጡ እንዲሻሻል ይደረጋል፡፡
- ✚ የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ አፈፃፀም ምዘና ለማካሄድ የሚያስችሉ ቁልፍ የምዘና መለኪያዎችን (Key Performance Indicators) በማዘጋጀት በ70 ከተማ አስተዳደሮች ምዘና በማካሄድ ለከተሞቹ ግብረ መልስ ይሰጣል፡፡
- ✚ የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርድ በሚተገበርባቸው 89 ከተሞች የዜጎች ቻርተር እንዲዘጋጅ ይደረጋል፡፡
- ✚ በሁሉም ሪጂዮፖሊታን ከተማ አስተዳደሮች በተመረጡ ዘርፎች /መሬትና ኮንስትራክሽን/ የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ በቴክኖሎጂ በመታገዝ እንዲዘምን ይደረጋል፡፡
- ✚ በክልል ደረጃ 2 ከተሞችን (ወረታና መራዊ ከተማ አስተዳደሮች) ልዩ ክትትልና ድጋፍ በማድረግ በማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርድ ትግበራ ሞዴል እንዲሆኑ እና የተሞክሮ ማዕከል እንዲሆኑ ይደረጋል፡፡
- ✚ በ89 ከተሞች የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርዶች አተገባበር፤ የአሰራር ግልጽነት፤ የመረጃ ግልጽነትና ተደራሽነት፤ በአጠቃላይ የአገልግሎት አቅርቦት መሻሻል ክትትልና ድጋፍ በማድረግ ለከተሞቹ ግብረ መልስ ይሰጣል፡፡
- ✚ የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ስታንዳርድ በሚተገበርባቸው 77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ12 መሪ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች የተገልጋዩ ዕርካታ 60 በመቶ መድረሱ በጥናት ይረጋገጣል፡፡

ግብ 2:- በ45 ከተማ አስተዳደሮች ደረጃውን የጠበቀ የቁራ አገልልሎት፣ በ5 ከተማ አስተዳደሮች የእሣት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር እንዲሁም በ77 ከተማ አስተዳደሮች የዘላቂ ማረፊያ፣ የገበያ ቦታና የንግድ ቤቶች እና የመንገድ መብራት አገልግሎት እንዲሰጥ ይደረጋል።

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ የቁራ ግንባታ ባለባቸው 45 ከተማ አስተዳደሮች ደረጃውን የጠበቀ የቁራ አገልልሎት እንዲሰጥ ይደረጋል።
- ✚ የእሣት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር አገልግሎት በሚገኝባቸው 5 (ባህርዳር፣ ጎንደር፣ ደሴ፣ ኮምቦልቻ፣ ደ/ብርሃንና ደ/ማርቆስ) ከተማ አስተዳደሮች የእሣት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር አገልግሎት በአግባቡ ስለመሰጠቱ ከትትልና ድጋፍ ይደረጋል።
- ✚ በ77 ከተማ አስተዳደሮች የዘላቂ ማረፊያ፣ የገበያ ቦታና የንግድ ቤቶች እንዲሁም የመንገድ መብራት አገልግሎት እንዲሰጥ ይደረጋል።
- ✚ በ3 /ደ/ብርሃን፣ ጎንደርና ደሴ/ ሪጂዮፖሊታን ከተማ አስተዳደሮች በገበያ ቦታና በንግድ ቤቶች እንዲሁም በመንገድ መብራት አገልግሎት አሰጣጥ ላይ የዳሰሳ ጥናት ይካሄዳል።
- ✚ በቁራ፣ በእሣት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር፣ በዘመናዊ ዘላቂ ማረፊያ፣ በገበያ ቦታና በንግድ ቤቶች እንዲሁም በመንገድ መብራት አገልግሎት ስራዎች ዙሪያ በተሞከሩት የሚወሰድ አሰራር ተለይቶ በ77 ከተማ አስተዳደሮች እንዲስፋፋ ይደረጋል።

ግብ 3:- የሙያ ስታንዳርድ፣ ሥርዓተ ትምህርትና የምዘና መሳሪያ በተዘጋጀላቸው 6 የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎቶችና ሌሎች ሙያዎች በመዋቅሩ ውስጥ ለሚገኙ 4,000 ፈፃሚዎች /ሰልጣኞች በተለያዩ የሙያ ደረጃዎች በማሰልጠን ብቃታቸው በምዘና ተረጋግጦ ወደ ስራ እንዲሰማሩ ይደረጋል።

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ የሙያ ስታንዳርድ፣ ሥርዓተ-ትምህርትና የምዘና መሳሪያ በተዘጋጀላቸው 6 የማዘጋጃቤታዊ አገልግሎቶች በ10 ከተማ አስተዳደሮች 12 አዳዲስ የምዘና ጣቢያዎች እንዲደራጁና ስራ እንዲጀምሩ ይደረጋል።
- ✚ የሙያ ስታንዳርድ፣ ሥርዓተ-ትምህርትና የምዘና መሳሪያ በተዘጋጀላቸው 6 የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት ሙያዎች ላይ 25 መዛኞችን እና 50 (35% ሴቶች) የኢንዱስትሪ ሰልጣኞች እንዲዘጋጁ ይደረጋል።
- ✚ በ16 ከተማ አስተዳደሮች በማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት መስኮች አገልግሎት ለመስጠት የተሰማሩ 4,000 (70% ሴቶች) አመራሮችንና ባለሙያዎችን በአሴት ማኔጅመንት፣ በቤቶች ማስተላለፍ፣ በቁራ፣ በእሣት አደጋ፣ በህብረተሰብ ተሳትፎ፣ በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አሰባሰብ፣ በአረንጓዴ ልማት በማሰልጠን ብቃታቸው በምዘና ተረጋግጦ እውቅና እየተሰጠ ወደ ስራ እንዲሰማሩ ይደረጋል።

ግብ 4:- በከተሞች ህብረተሰቡ ሊሳተፍባቸው በሚገቡ የማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ልማት ስራዎች ላይ ህዝቡ በገንዘብ፣ በጉልበትና በአይነት 2.611 ቢሊዮን ብር እንዲያዋጣ በማድረግ የህዝቡ ተሳትፎ ምጣኔ በአማካይ 50% እንዲሆን ይደረጋል።

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ የህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ ስራዎችን ወደ ላቀ ደረጃ ለማሸጋገር የሚያግዝ 1 የአሰራር ማዕቀፍ ተዘጋጅቶ በከተሞች እንዲተገበር ይደረጋል።
- ✚ በ683 ከተሞች በህብረተሰቡና በመንግስት በጋራ በሚከናወኑ የአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ ህዝቡ 15% በገንዘብ፣ 20% በጉልበት፣ 15% በቁሳቁስ በድምሩ 50% አስተዋጽኦ እንዲኖረው ይደረጋል።
- ✚ በከተሞች በሚከናወኑ የማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ልማት ስራዎች ላይ የሴቶች እና የወጣቶች ተሳትፎ 50% እንዲደርስ ይደረጋል።

በህዝብ ተሳትፎና ንቅናቄ ስራዎች ዙሪያ 1 የተሻለ አፈፃፀም ተለይቶ በ12ቱ ዞኖችና እና በ8ቱ ሪጂዮፖሊታን ከተሞች እንዲቀመርና እንዲሰፋፋ ይደረጋል፡፡

ሰንጠረዥ 2.2 ጠቅላላ ክልሉ የህብረተሰብ ተሳትፎ መጠን እቅድ

ዞን/ከተማ	ፈርጅ 1	ፈርጅ 2	ፈርጅ 3 /መሪ ማዘጋጃ/	ፈርጅ 4 /ንዑስ ማዘጋጃ/	ፈርጅ 5 /ታዳጊ ከተማ/	በግንዘብ (15%)	በግልበት (20%)	በቅድመ (15%)	ድምር (50%)
ባህር ዳር			2	1		32,310,000.00	43,080,000.00	32,310,000.00	107,700,000.00
ጐንደር						28,800,000.00	38,400,000.00	28,800,000.00	96,000,000.00
ደሴ						28,800,000.00	38,400,000.00	28,800,000.00	96,000,000.00
ደ/ማርቆስ						25,200,000.00	33,600,000.00	25,200,000.00	84,000,000.00
ደ/ብርሃን				1	1	25,854,000.00	34,472,000.00	25,854,000.00	86,180,000.00
ኮምበልቻ						25,200,000.00	33,600,000.00	25,200,000.00	84,000,000.00
ደ/ታቦር						23,760,000.00	31,680,000.00	23,760,000.00	79,200,000.00
ወልዲያ						23,760,000.00	31,680,000.00	23,760,000.00	79,200,000.00
ምስ/ጐንደር		8	12	10	46	65,724,000.00	87,632,000.00	65,724,000.00	219,080,000.00
ምዕ/ጐንደር	1	7	17	10	47	78,468,000.00	104,624,000.00	78,468,000.00	261,560,000.00
አዊ	1	6	7	8	37	56,508,000.00	75,344,000.00	56,508,000.00	188,360,000.00
ምዕ/ጐንደር	1	2	5	6	10	30,600,000.00	40,800,000.00	30,600,000.00	102,000,000.00
ደ/ጎንደር		7	13	10	36	50,670,000.00	67,560,000.00	50,670,000.00	168,900,000.00
ማዕ/ጐንደር		4	20	10	32	47,340,000.00	63,120,000.00	47,340,000.00	157,800,000.00
ሰ/ሸዋ		9	20	9	31	65,520,000.00	87,360,000.00	65,520,000.00	218,400,000.00
ደ/ወሎ		9	19	17	53	70,560,000.00	94,080,000.00	70,560,000.00	235,200,000.00
ሰ/ጎንደር	1	1	5		16	18,336,000.00	24,448,000.00	18,336,000.00	61,120,000.00
ሰ/ወሎ	1	5	10	5	34	41,514,000.00	55,352,000.00	41,514,000.00	138,380,000.00
ዋግ	1	1	5	4	14	19,944,000.00	26,592,000.00	19,944,000.00	66,480,000.00
ኦሮሞ	1	3	3	5	15	24,690,000.00	32,920,000.00	24,690,000.00	82,300,000.00
ጠቅላላ ድምር	7	62	138	96	372	783,558,000.00	1,044,744,000.00	783,558,000.00	2,611,860,000.00

ግብ 5:- የከተማነት እውቅና አሰጣጥ ሥርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 10 የገጠር አገልግሎት መስጫ ማዕከላትን

የከተማነት እውቅና እንዲያገኙ በማድረግ የከተሞች ቁጥር አሁን ካለበት 683 ወደ 693 እንዲያድግ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

የከተማነት እውቅና አሰጣጥ ሥርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 10 የገጠር አገልግሎት መስጫ ማዕከላት የከተማነት እውቅና እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡

በከተሞች ያልተማከለ አስተዳደር ስርዓትና ክትመት ልማት ላይ ያተኮረ የተሞክሮ ቅመራ ሰነድ ተዘጋጅቶ ለትግበራ እንዲውል ይደረጋል፡፡

ግብ 6:- ከተሞችን በፈርጅ የማደራጀት ስርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 45 ከተሞች የፈርጅ ለውጥ እንዲያገኙ

በማድረግ ያልተማከለ አስተዳደር ስርዓት እንዲጠናከር ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

በክልሉ ውስጥ የሚገኙ 45 ከተሞች (ከፈርጅ አምስት ወደ ፈርጅ አራት 25 ከተሞች፣ ከፈርጅ አራት ወደ ፈርጅ ሶስት 10 ከተሞች፣ ከፈርጅ ሶስት ወደ ፈርጅ ሁለት 8 ከተሞች፣ ከፈርጅ ሁለት ወደ ፈርጅ አንድ 2 ከተሞች) የፈርጅ ለውጥ እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡

የፈርጅ ለውጥ ለማድረግ በሚያበቁ ዋና ዋና መስፈርቶች (በከተማ ፕላን፣ በገቢ፣ በህዝብ መረጃ እና በመሰረተ ልማት ስራዎች) ላይ አተኩሮ ከተሞችን ለማብቃት ይሰራል፡፡

ሰንጠረዥ 2.3 የክልሉ የከተሞች ብዛትና የቀጣይ በጀት ዓመት የደረጃ ሽግግር እቅድ

የክልሉ የከተሞች ብዛት								የአመቱ እቅድ					
በሁሉም ዞኖች	ፊርማ ፖሊስ ከተሞች	ፊርማ 1	ፊርማ 2	ፊርማ 3 /መሪ ማዘጋጃ ቤት/	ፊርማ 4 /ገዢ ማዘጋጃ ቤት/	ፊርማ 5 /ታዲያ ከተማ	ድምር	ፊርማ ፖሊስ	ወደ ፊርማ 1	ወደ ፊርማ 2	ወደ ፊርማ 3	ወደ ፊርማ 4	ወደ ፊርማ 5
	8	7	62	138	96	372	683		2	8	10	25	10
ድምር	77			138	96	372	683		2	8	10	25	10

✚ ከሲቪል ሰርቪስ ቢሮ ጋር በመነጋገር በ2014 እና በ2015 በጀት ዓመት የከተማነት ዕውቅና ላገኙ 28 ከተሞች እና የደረጃ ሽግግር ለተደረገላቸው 41 ከተሞች የሰው ኃይል አደረጃጀት ይዘጋጅላቸዋል፡፡

✚ በከተሞች ያልተማከለ አስተዳደር ስርዓቱን ለማጠናከር የሚያስችል 1 ጥናት ይጠናል፡፡

ግብ 7:- በ683 ከተሞች የመንግስት የፋይናንስ ኦዲት አስተዳደር ስርዓት ተከትለው ሀብታቸውን ውጤት በሚያመጣ መንገድ አሟጠው በመጠቀም የመሰረተ ልማት ወጭያቸውን 70% ከራሳቸው ማዘጋጃቤታዊ አገልግሎት ገቢ እንደሸፍኑ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

✚ በ606 መሪ፣ ንዑስና ታዲያ ከተሞች 7 ቢሊዮን ብር እንዲሁም በ77 የከተማ አስተዳደሮች በገቢዎች ቢሮ እቅድ ተይዞ የሚሰበሰብ 15.5 ቢሊዮን ብር በድምሩ 22.5 ቢሊዮን ብር የአገልግሎት ገቢ እንዲሰበሰብ ይደረጋል፡፡

✚ በክልሉ በሚገኙ ከተማ አስተዳደሮች፣ መሪ፣ ንዑስና ታዲያ ከተሞች መሰብሰብ ካለባቸው 57 የገቢ አርእስቶች ውስጥ በአማካይ 42 የገቢ አርእስቶችን ተደራሽ እንዲሆኑ ይደረጋል፡፡

ሰንጠረዥ 2.4 በ606 መሪ፣ ንዑስና ታዲያ ከተሞች ገቢ አሰባሰብ እቅድ

ተ.ቁ	የዞኑ ስም	ፊርማ 3	የገቢ ዕቅድ	ፊርማ 4	የገቢ እቅድ	ፊርማ 5	የገቢ ዕቅድ	ጠቅላላ የገቢ ዕቅድ
1	ባ/ዳር	2	61,712,000.00	1	15,000,000.00			76,712,000.00
2	ደ/ብርሃን			1	15,000,000.00	1	3,500,000.00	18,500,000.00
3	ሰ/ወሎ	10	308,560,000.00	5	75,000,000.00	34	119,000,000.00	502,560,000.00
4	ሰ/ሸዋ	20	617,120,000.00	9	135,000,000.00	31	108,500,000.00	860,620,000.00
5	ደ/ጎንደር	13	401,128,000.00	10	150,000,000.00	36	126,000,000.00	677,128,000.00
6	ሰ/ጎንደር	5	154,280,000.00			16	56,000,000.00	210,280,000.00
7	ማዕ/ጎንደር	20	617,120,000.00	10	150,000,000.00	32	112,000,000.00	879,120,000.00
8	ምዕ/ጎንደር	5	154,280,000.00	6	90,000,000.00	10	35,000,000.00	279,280,000.00
9	ደ/ወሎ	19	586,264,000.00	17	255,000,000.00	53	185,500,000.00	1,026,764,000.00
10	ምስ/ጎጃም	12	370,272,000.00	10	150,000,000.00	46	161,000,000.00	681,272,000.00
11	ምዕ/ጎጃም	17	524,552,000.00	10	150,000,000.00	47	164,500,000.00	839,052,000.00
12	ዋግኸምራ	5	154,280,000.00	4	60,000,000.00	14	49,000,000.00	263,280,000.00
13	አሮሞ	3	92,568,000.00	5	75,000,000.00	15	52,500,000.00	220,068,000.00
14	አዊ	7	215,992,000.00	8	120,000,000.00	37	129,500,000.00	465,492,000.00
	ድምር	138	4,258,128,000.00	96	1,440,000,000.00	372	1,302,000,000.00	7,000,128,000.00

ግብ 8:- የከተሞችን ፋይናንስ አጠቃቀም ውጤታማነት ለማሳደግና ብክነትን ለመከላከል 176 የማዘጋጃ ቤት ከተሞች ኦዲት እንዲያስደረጉ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

የከተሞችን ፋይናንስ አጠቃቀም ውጤታማነት ለማሳደግና ብክነትን ለመከላከል 181 የማዘጋጃ ቤት ከተሞች (መ/ማዘጋጃ 112 እና ን/ማዘጋጃ 69) የፋይናንስ አጠቃቀማቸውን አዲት እንዲያስደርጉ ይደረጋል፡፡

በበጀት ዘመኑ እና ከባለፉት ዓመታት በአዲት የተገኘው 6,952,488 ብር የገንዘብ ጉድለት 100% ተመላሽ ይደረጋል፡፡

ሰንጠረዥ 2.5 የከተሞች ፈርጅ ብዛትና የአዲት ዕቅድ

ተ.ቁ	የዞኑ ስም	ፈርጅ 3	የአዲት ዕቅድ	ፈርጅ 4	የአዲት እቅድ	ጠቅላላ አዲት የሚደረጉ ከተሞች እቅድ
1	ባህር ዳር	2	2	1		2
2	ደ/ብርሃን			1	1	1
3	ሰ/ወሎ	10	8	5	4	12
4	ሰ/ሸዋ	20	17	9	5	22
5	ደ/ጎንደር	13	10	10	8	18
6	ሰ/ጎንደር	5	5			5
7	ማዕ/ጎንደር	20	16	10	7	23
8	ምዕ/ጎንደር	5	5	6	5	10
9	ደ/ወሎ	19	16	17	12	28
10	ምስ/ጎጃም	12	9	10	8	17
11	ምዕ/ጎጃም	17	14	10	7	21
12	ዋግህምራ	5	4	4	3	7
13	አሮሞ	3	2	5	3	5
14	አዊ	7	4	8	6	10
	ድምር	138	112	96	69	181

ግብ 9:- በበጀት ዓመቱ በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ከተማ ልማትና ኮንስትራክሽን ሚኒስቴር በኩል ለሚዘጋጀው ክልላዊ ልማት ፕላን (Regional Spatial Development Plan) እና የከተሞች ትስስር ፕላን (City Cluster Development Plan) ዝግጅት ዙሪያ በክልሉ በኩል ከትትልና ድጋፍ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

የክልላዊ ልማት ፕላን (Regional Spatial Development Plan) እና የከተሞች ትስስር ፕላን (City Cluster Development Plan) ዝግጅት 100% እንዲደርስ ድጋፍና ከትትል ይደረጋል፡፡

ግብ 10:- አሳታፊ፣ ጥራት ያለውና ወጭ ቆጣቢ የሆነ የከተማ ፕላን ዝግጅት እንዲኖር በማድረግ ለ105 ከተሞች መሰረታዊ ካርታ፣ ለ90 መሰረታዊ የከተማ ፕላን፣ ለ15 ከተሞች መዋቅራዊ ፕላን እንዲሁም 30 የሰፈር ልማት ፕላን (NDP) ዝግጅት ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

በከተማ ፕላን ዝግጅትና አፈጻጸም ዙሪያ የህብረተሰቡን ተሳትፎና ባለቤትነት ለማሳደግ 43,196 (35% ሴቶች) የከተማው ነዋሪ ህዝብ በፕላን ዝግጅትና ከለሳ ወቅት ግንዛቤ እንዲያገኝ ይደረጋል፡፡

ሰንጠረዥ 2.6 በከተማ ፕላን ስራችን የህዝብ ተሳትፎ እቅድ

ተ.ቁ	የከተማው ደረጃ	የከተማ ብዛት	የተሳታፊ ብዛት		
			ወንድ	ሴት	ድምር
1	ሪጂዮፖሊታን	1	1,120	2,080	3,200
2	ከተማ አስተዳደር	14	5,460	2,940	8,400

3	ፈርጅ 3 (መሪ ማ/ቤት)	7	4,778	2,573	7,351
4	ፈርጅ 4 (ን/ማ/ቤት)	19	7,166	3,589	10,755
5	ፈርጅ 3 (ታዳጊ ከተማ)	64	8,769	4,721	13,490
ድምር		105	27,293	15,903	43,196

- መዋቅራዊና መሰረታዊ ጥላን ለሚዘጋጅላቸው 105 ከተሞች መሰረታዊ ካርታ እና ለ90 ከተሞች መሰረታዊ የከተማ ጥላን ይዘጋጃል፡፡
- መዋቅራዊ ጥላን ለሚዘጋጅላቸው 15 ከተሞች መሰረታዊ ካርታ እንዲሁም ለ15 ከተሞች መዋቅራዊ ጥላን ይዘጋጃል፡፡
- መዋቅራዊ ጥላን በተዘጋጅላቸው ከተሞች ኘላናቸውን ማስተግበር እንዲችሉ 30 የአካባቢ ልማት ጥላን (NDP) እንዲዘጋጅ እና እንዲተገበር ይደረጋል፡፡
- የ80 ከተሞችን መሠረታዊ መረጃዎች (Urban Profile) በማሰባሰብና በማደራጀት ለተጠቃሚዎች ዝግጁ እንዲሆን ይደረጋል፡፡

ሰንጠረዥ 2.7 ጥላን የሚዘጋጅላቸው ከተሞች ፈርጅና የሚሰራላቸው የጥላን አይነት እቅድ

ተ.ቁ	ዞን/ከተማ	መሰረታዊ ካርታ የሚዘጋጅላቸው ከተሞች ብዛት	መሠረታዊ ጥላን የሚዘጋጅላቸው ከተሞች ብዛት	መዋቅራዊ ጥላን የሚዘጋጅላቸው ከተሞች	የሚዘጋጅ የአካባቢ ልማት ጥላን	የሚዘጋጅ የከተማ Urban Profile
1	ሪጂዮፖሊታን	1		1	1	
2	ከ/አስተዳደር	14		14	29	
3	ፈርጅ 3 (መሪ ማ/ቤት)	7	7			30
4	ፈርጅ 4 (ን/ማ/ቤት)	19	19			30
5	ፈርጅ 5 (ታዳጊ ከተማ)	64	64			30
	ድምር	105	90	15	30	90

ግብ 11:- በክልሉ የሚገኙ 683 ከተሞች በተዘጋጅላቸው የማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊና አካባቢያዊ ልማትና አገልግሎቶች ቅንጅትና ትግበራ ጥላን እንዲመሩ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- አዲስ 7 ከተሞች ወደ ጥላን ትግበራ እንዲገቡ በማድረግ በጥላን የሚመሩ ከተሞች ቁጥር አሁን ካለበት 676 ወደ 683 እንዲያግ ይደረጋል፡፡
- ጥላን ተዘጋጅቶላቸው ያለጸደቁ ከተሞችን መረጃ በመለየት ያለጸደቁ ከተሞች 100% ኘላናቸውን አጸድቀው ወደ ትግበራ እንዲገቡ ይደረጋል፡፡
- ከዞኖችና ከከተሞች ለሚቀርቡ የጥላን ማስተካከያ ጥያቄዎችና የጥላን ምደባ ለውጥ ጥያቄዎች 100% ምላሽ ይሰጣል፡፡
- በከተሞች በሚፈጠሩ የጥላን ጥሰቶች ላይ እርምጃ በመውሰድ 100% እንዲስተካከሉ ይደረጋል፡፡
- የጥላን ምደባ ለውጥና ጥሰት በሚታይባቸው 10 ከተሞች የጥላን አፈጻጸም አዲስ በማድረግ ለከተሞቹ ግብረ-መልስ ይሰጣል፡፡
- የከተሞችን ጥላን አፈፃፀም አቅም ለማሳደግ ለ40 ከተሞች ክትትልና ድጋፍ በማድረግ ለከተሞቹ ግብረ መልስ ይሰጣል፡፡

ግብ 12:- በክልሉ የሚገኙ ከተሞች በግልጽ የሚታወቅ የጥላን ወሰን እንዲኖራቸው ሆኖ የመሬት ሀብታቸውን በሚገባ ማስተዳደርና መጠበቅ እንዲችሉ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ከጥላንና ልማት ቢሮ ጋር በመተባበር የ215 ከተሞችን (77 ከተማ አስተዳደሮችና 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች) የጥላን ወሰን እንደገና እንዲካለል በማድረግ የተሟላ መረጃ ተደራጅቶ እንዲያዝ እና በሚመለከተው ተቋም እየተረጋገጠ ለዞን መምሪያና ለቢሮው ይላካል፡፡

- በ311 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) የተተከሉ የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦችን በመለየት መረጃቸው ተደራጅቶ እንዲያዝና ደህንነታቸው እንዲጠበቅ ይደረጋል፡፡
- በ311 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) የጠፉትንና የተነቀሉትን 600 የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦች በአዲስ እንዲተኩ ይደረጋል፡፡
- በ32 ከተማ አስተዳደሮች የመሬት ሀብት ቆጠራና ምዝገባ ሥርዓት በመዘርጋት በአገልግሎት አይነት 250,000 ሄ/ር ቦታዎችን በመቁጠርና በመመዝገብ ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ በማድረግ መረጃው በጽ/ቤቱ ማኔጅመንት ኮሚቴ ተረጋግጦ ለመምረያውና ለቢሮው እንድደርስ ይደረጋል፡፡
- በ468 ንዑስና ታዳጊ ከተሞች 72,800 ይዞታዎች በመመሪያ ቁጥር 3/13 መሰረት ተጣርተው የከተማ ቦታ የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ/ካርታ እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡
- በ311 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) አስተዳደር ወሰን ውስጥ የሚገኙ 75,211 ህገ-ወጥ ይዞታና ግንባታዎችን በተላከው ፎርማት መሰረት በመለየት መረጃው ተደራጅቶ እንዲያዝ እና እንዲያፈርስ (ሥርዓት እንዲይዙ) ይደረጋል፡፡
- በከተሞች አስተዳደር ወሰን ውስጥ በሚገኙ ህገ-ወጥ ይዞታዎች ላይ የተገነቡ ግንባታዎች እንዲፈርሱ ሲደረግ 86 ሄ/ር ወደ መሬት ባንክ ገቢ ይደረጋል፡፡

ግብ 13:- በ77 ከተማ አስተዳደሮች የሚገኙ ይዞታ ፋይሎችንና ሰነዶችን በሀርድና በሶፍት ኮፒ እንደገና በማደራጀት ለአጠቃቀምና ለአገልግሎት አሰጣጥ ምቹ እንዲሆኑ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- የመሬት መረጃ ዳታቤዝ በማበልፀግ 32 የUIIDP ፕሮግራም ተጠቃሚ ከተሞች ቀድመው ወደ ተግባር እንዲገቡ ይገባል፡፡
- በ77 ከተማ አስተዳደሮች 450,000 የነባር እና ሊዝ ይዞታ ማህደሮች በሃርድ ኮፒ እና በሶፍት ኮፒ በተገቢው መንገድ በተላከው ፎርማት መሰረት ተደራጅተው እንዲያዙ ይደረጋል፡፡
- የ77 ከተማ አስተዳደሮች የመሬት ይዞታ መረጃዎችን በአገልግሎት አይነትና ብዛት በመለየት እና አደራጅቶ መያዝ ለዞን መምሪያዎችና ለቢሮው እንዲልኩ ይደረጋል፡፡

ግብ 14:- በከተሞች ማስፋፊያና በመሃል ከተማ ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል 5,500 ሄ/ር መሬት መሰረተ ልማት ተሟልቶለት እንዲዘጋጅ በማድረግ 4,000 ሄ/ር መሬት ለተጠቃሚ እንዲተላለፍ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል 500 ሄ/ር መሬት ለጨረታ እና 5,000 ሄ/ር መሬት ለምደባ በድምሩ 5,500 ሄ/ር መሬት እንዲዘጋጅ ይደረጋል፡፡
- በ77 ከተሞች የመሬት ዝግጅት እና ማስተላለፍ አሰራራቸውን በመሬት ባንክ የአሰራር ሥርዓት በማድረግ 4,000 ሄ/ር መሬት ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ይደረጋል፡፡
- በከተሞች 200 ሄ/ር መሬት በጨረታ እና 3,800 ሄ/ር መሬት በምደባ (ለመኖሪያ ቤት ህብረት ስራ ማህበራት 1,800 ሄ/ር እና ከህብረት ስራ ማህበራት ውጭ 2,000 ሄ/ር) በድምሩ 4,000 ሄ/ር መሬት ለተጠቃሚ እንዲተላለፍ ይደረጋል፡፡
- 110 ከተሞች በጥላን ወሰን ክልል ውስጥ የሚገኝ ቦታቸውን የቦታ ደረጃ እና የቀጠና ዋጋ እንዲያሻሽሉ እና 110 ከተሞች የቀጠና ዋጋና የቦታ ደረጃ ዝግጅት እንዲያከናውኑ ይደረጋል፡፡

ሠንጠረዥ 2.8 ለጨረታና ለምደባ ቦታ ዝግጅት እቅድ በሄ/ር

ተ.ቁ	ዞን/ከተማ	ከተማ አስተዳደር			ፈርጅ 3 /መሪ ማዘጋጃ/ቤት/	ፈርጅ 4 /ገደብ ማዘጋጃ/ቤት/	ፈርጅ 5 /ታዲያ ከተማ/	ጠቅላላ የከተማዎች ብዛት	አጠቃላይ	ለምደባ		ድምር
		ሪፖርት ፖሊስ	ፈርጅ 1	ፈርጅ 2						ከህብረት ስራ ማህበር ውጭ	ለህብረት ስራ ማህበር	
1	ባህርዳር	1			2	1		4	10	262	225	498
2	ጎንደር	1						1	10	262	225	498
3	ደሴ	1						1	10	52	45	108
4	ደ/ማርቆስ	1						1	3	262	225	491
5	ደ/ብርሃን	1				1	1	3	3	262	225	491
6	ኮምቦልቻ	1						1	3	262	225	491
7	ደ/ታቦር	1						1	2	26	23	51
8	ወልዲያ	1						1	2	26	23	51
9	ሰ/ወሎ		1	5	10	5	34	55	34	73	95	203
10	ሰ/ሸዋ			9	20	9	31	69	62	221	150	433
11	ደ/ጎንደር			7	13	10	36	66	44	153	104	300
12	ሰ/ጎንደር		1	1	5		16	23	12	50	34	97
13	ማዕ/ጎንደር			4	20	10	32	66	50	197	134	381
14	ምዕ/ጎንደር		1	2	5	6	10	24	22	52	36	110
15	ደ/ወሎ			9	19	17	53	98	67	146	99	313
16	ምስ/ጎንደር			8	12	10	46	76	47	186	126	359
17	ምዕ/ጎንደር		1	7	17	10	47	82	52	185	125	362
18	ዋግኸምራ		1	1	5	4	14	25	17	42	28	87
19	አሮሚያ		1	3	3	5	15	27	19	30	21	70
20	አዊ		1	6	7	8	37	59	31	47	30	108
	ድምር	8	7	62	138	96	372	683	500	2,800	2,200	5,500

ሠንጠረዥ 2.9 በጨረታና በምደባ የቦታ ማስተላለፍ እቅድ በሄ/ር

ተ.ቁ	ዞን/ከተማ	ከተማ አስተዳደር			ፈርጅ 4 /ገደብ ማዘጋጃ/ቤት/	ፈርጅ 5 /ታዲያ ከተማ/	ጠቅላላ የከተማዎች ብዛት	ከተማ አስተዳደር	በጨረታ	በምደባ		ድምር
		ሪፖርት ፖሊስ	ፈርጅ 1	ፈርጅ 2						ከህብረት ስራ ማህበር ውጭ	ለህብረት ስራ ማህበር	
1	ባህርዳር	1			2	1		4	6	135	210	351
2	ጎንደር	1						1	6	135	210	351
3	ደሴ	1						1	1	17	42	60
4	ደ/ማርቆስ	1						1	2	135	79	216
5	ደ/ብርሃን	1				1	1	3	2	135	210	347
6	ኮምቦልቻ	1						1	2	135	210	347
7	ደ/ታቦር	1						1	1	34	26	61
8	ወልዲያ	1						1	1	34	26	61
9	ሰ/ወሎ		1	5	10	5	34	55	12	66	95	173
10	ሰ/ሸዋ			9	20	9	31	69	24	199	74	297
11	ደ/ጎንደር			7	13	10	36	66	24	138	95	256
12	ሰ/ጎንደር		1	1	5		16	23	6	45	29	80
13	ማዕ/ጎንደር			4	20	10	32	66	24	178	95	296
14	ምዕ/ጎንደር		1	2	5	6	10	24	6	47	29	82
15	ደ/ወሎ			9	19	17	53	98	12	132	95	238
16	ምስ/ጎንደር			8	12	10	46	76	24	168	95	286
17	ምዕ/ጎንደር		1	7	17	10	47	82	24	166	95	285
18	ዋግኸምራ		1	1	5	4	14	25	6	38	29	73
19	አሮሚያ		1	3	3	5	15	27	6	28	29	63

ተ.ቁ	ዞን/ከተማ	ከተማ አስተዳደር			ፈርጅ 4 /ንዑስ ማዘጋጃ ቤት/	ፈርጅ 5 /ታዲያ/ ከተማ	ጠቅላላ የከተሞች ብዛት	ከተማ አስተዳደር	በጨረታ	በምደባ		ድምር
		ሪጀስትራሊታን	ፈርጅ 1	ፈርጅ 2						ከህብረት ስራ ማህበር ውጭ	ለህብረት ስራ ማህበር	
20	አዊ		1	6	7	8	37	59	12	36	29	77
ድምር		8	7	62	138	96	372	683	200	2,000	1,800	4,000

ግብ 15:- በከተሞች በጨረታ እና በምደባ ለተጠቃሚዎች የተላለፉ ቦታዎች ለታለመላቸው ጥቅም እንዲውሉ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ ለተለያዩ አገልግሎት በጨረታ እና በምደባ ተወስደው በውላቸው መሰረት ጥቅም ላይ ያልዋሉ (ወደ ልማት ያልገቡ) 400 ቦታዎችን በመንጠቅ 25 ሄ/ር መሬት ወደ መሬት ባንክ ገቢ ይደረጋል፡፡
- ✚ በክልል ደረጃ በ1 ከተማ እና በዞን ደረጃ በ20 ከተሞች በድምሩ በ21 ከተሞች የሊዝ አዋጅ አፈጻጸም ኦዲት ይደረጋል፡፡
- ✚ በ311 ከተሞች (77 ከተማ አስተዳደሮች፣ 138 መሪ ማዘጋጃ ቤቶች እና 96 ንዑስ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች) በሊዝና በኪራይ ለተጠቃሚዎች የተላለፉ ይዞታዎች በውላቸው መሰረት ተገቢውን የሊዝና የቦታ ኪራይ ክፍያ በወቅቱ እንዲፈፅሙ በማድረግ ከሊዝ ይዞታዎች 1.5 ቢሊዮን ከኪራይ ይዞታዎች 0.2 ቢሊዮን በድምሩ 1.7 ቢሊዮን ብር እንዲሰበሰብ ይደረጋል፡፡
- ✚ ወደ ሊዝ ስርዓት ያልገቡና መስፈርቱን የሚያሟሉ 25 ከተሞች ወደ ሊዝ ስርዓት እንዲገቡ በማድረግ የሊዝ ከተሞች ብዛት ከነበረበት 407 ወደ 432 እንዲያድግ ይደረጋል፡፡

ሰንጠረዥ 2.10 የሊዝ አፈፃፀም ኦዲት የተገበሩ ከተሞች እቅድ

ተ.ቁ	የዞንና ሜትሮፖሊታን ስም	የከተማ ከ/ከተማ ብዛት	የኦዲት እቅድ	የከተማው ስም
1	ሜትሮፖሊታን	8	8	1 ከ/ከተማ በመምረጥ
2	ሰ/ወሎ	1	1	ላሊበላ
3	ሰ/ሸዋ	1	1	ሸዋርቢት
4	ደ/ጎንደር	1	1	ወረታ
5	ሰ/ጎንደር	1	1	ደባርቅ
6	ማዕ/ጎንደር	1	1	አምባጊዮርጊስ
7	ምዕ/ጎንደር	1	1	ገንዳውሃ
8	ደ/ወሎ	1	1	ሃይቅ
9	ምስ/ጎጃም	1	1	ሞጣ
10	ምዕ/ጎጃም	1	1	ፍኖተሰላም
11	ዋግ ኸምራ	1	1	ሰቆጣ
12	አርሞ	1	1	ኬሚሴ
13	አዊ	1	1	እንጅባራ
14	በቢሮው	1	1	ኮምቦልቻ እና ደ/ማርቆስ
ጠቅላላ ድምር		21	21	

ግብ 16:- በ8ቱ ሪጀስትራሊታን ከተሞችና በየዞን መቀመጫ ከተሞች) የደቀቁ የተጎሳቆሉ የከተማ አካባቢዎችን በመለየት 4 ሄ/ር መሬት በመልሶ ማልማትና 25 ሄ/ር ከተማ ማደስ እንዲለማ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ በ8ቱ ሪጀስትራሊታን ከተሞች ለከተማ መልሶ ልማት ሥራው ፕሮጀክት ቀርጸው ወደ ተግባር እንዲገቡ አስፈላጊውን ክትትልና እገዛ ይደረጋል፡፡
- ✚ በ8ቱ ሪጀስትራሊታን ከተሞችና በዞን መቀመጫ ከተሞች 5 ሄ/ር መሬት ለመልሶ ማልማትና 25 ሄ/ር መሬት ለከተማ ማደስ እንዲዘጋጅ ይደረጋል፡፡

- በመልሶ ማሰማት ስራ ባህርዳር (ቀበሌ 5 እና 6)፣ ጎንደር (በፋሲል ግንብ ዙሪያ የሚገኙ አካባቢዎች) እና ደሴ (አራዳ አካባቢ) ትኩረት ተሰጥቶ እንዲሰራ ይደረጋል፡፡

ግብ 17:- የዘርፉን አገልግሎት አሰጣጥ በተለይም በስሙንብረት ዝውውር፣ በካሳና ትክ ቀልጣፋ፣ ከብልሹ አሰራር የፀዳና ስታንዳርዱን መሰረት ያደረገ አገልግሎት በመስጠት የተገልጋዮ እርካታ በአማካይ 60% እንዲደርስ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በበጀት ዓመቱ ለሚቀርቡ 30,000 የስሙንብረት ዝውውር አገልግሎት ፈላጊዎች በስታንዳርዱ መሰረት አገልግሎት እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡
- በ683 ከተሞች በልማት ምክንያት ተነሽ ለሆኑ 5,100 ግለሰቦች በስታንዳርዱ መሰረት ትክ ቦታ እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡
- በዘርፉ ቀልጣፋና ውጤታማ የአገልግሎት አሰጣጥ ስርዓት በመዘርጋት የተገልጋይን እርካታ በአማካይ 60% መድረሱ በዳሰሳ ጥናት ይረጋገጣል፡፡

ግብ 18:- በቤት ልማት ዘርፍ ያሉ ክፍተቶችን በጥናት በመለየት፣ የአቅም ግንባታ ስራዎችን በማከናወን እና የተሻለ የአሰራር ስርዓት በመዘርጋት የቤት አቅርቦቱን ማሳደግ፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በበጀት ዓመቱ 5 መመሪያዎች (የሪልስቴት ልማት አስተዳደር፣ የማካካሻ ቤት፣ የቀበሌ ቤቶች አስተዳደር ማሻሻያ፣ የመኖሪያ ቤት ልማት አስተዳደር እና የመንግስት ቤቶች ኪራይ ማሻሻያ መመሪያ) ጸድቆ ተግባራዊ ይደረጋል፡፡
- የቤት ልማት ስትራቴጂውን ለማደበር የሚያስችል ሀሳብ ልምድና ተሞክሮ በማሰባሰብ እና በማዳበር ለመስተዳድር መ/ቤት አቅርቦ በማፀደቅ ተግባራዊ ይደረጋል፡፡
- ለመኖሪያ ቤት ግንባታ የሚውል የፋይናንስ ግብዓት ለማሰባሰብ የሚያስችል የቤት መድሃኒ አሰራር ይዘረጋል፡፡
- በሚ/ር መ/ቤቱ የተዘጋጀውን የጋራ መኖሪያ ቤቶች አስተዳደር የአደረጃጀትና የአሰራር ሞዴል ደንብ ወደ ክልሉ ተጨባጭ ሁኔታ በመቀየር ተግባራዊ ይደረጋል፡፡

ግብ 19:- በተለያዩ የመኖሪያ ቤት ልማት አማራጮች 42,154 መኖሪያ ቤቶች ተገንብተው አገልግሎት እንዲሰጡ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በተለያዩ የቤት ልማት አማራጮች ማለትም በጌል ስቴት 200 ቤቶች፣ በመኖሪያ ቤት ህብረት ሥራ ማኅበራት 19,508 ቤቶች፣ በግለሰቦች 21,180 ቤቶች፣ ዝቅተኛ ገቢ ላላቸው 1,266 ቤቶች በድምሩ 42,154 ቤቶች እንዲገነቡ ይደረጋል፡፡

ሰንጠረዥ 2.11 በባለሀብቶች፣ በማህበር፣ በግለሰብ እና በመንግስት የሚገነባ ቤት እቅድ

ተ.ቁ	የከተማ ደረጃ	በጌልስቴት			በህብረት ሥራ ማህበራት			በግል			ዝቅተኛ ገቢ ላላቸው			በጠቅላላው የሚገነቡ ቤቶች ብዛት
		የከተማ ብዛት	የሚገነቡ ቤቶች ብዛት	ድምር	የከተማ ብዛት	የሚገነቡ ቤቶች ብዛት	ድምር	የከተማ ብዛት	የሚገነቡ ቤቶች ብዛት	ድምር	የከተማ ብዛት	የሚገነቡ ቤቶች ብዛት	ድምር	
1	ሬጃዮፖሊ ታን	5	100	500	8	600	4,800	8	500	4,000	8	30	240	9,540
2	ፈርጅ 1				7	200	1,400	7	300	2,100	7	15	105	3,605
3	ፈርጅ 2	2	100	200	62	85	5,270	62	40	2,480	62	10	620	8,570
4	ፈርጅ 3				138	60	8,280	138	29	4,002	138	10	1,380	13,662
5	ፈርጅ 4				96	58	5,568							5,568
6	ፈርጅ 5				372	10	3,720							3,720
	ድምር	7	200	700	683	1,013	29,038	215	869	12,582	215	65	2,345	44,665

- በክልሉ በሚገኙ ዞኖችና ሪጂዮፖሊታን ከተሞች ተደራጅተው እውቅና ያገኙ 1,800 የቤት ስራ ማህበራት በበጀት ዓመቱ ቦታ እንዲወስዱ ክትትልና ድጋፍ ይደረጋል።
- ከደረጃ ቦታች የሆኑ ቤቶች የማሻሻያ ልማት (ጥገና) ለማካሄድ የሚያስችል 10 ሚሊዮን ብር በከተሞች እንዲበጀት በማድረግ 2,000 ቤቶች ደረጃቸው እንዲሻሻል ይደረጋል።
- በተለያዩ የቤት ልማት ፕሮግራሞች ተጠቃሚ ለመሆን የተመዘገቡ ቤት ፈላጊዎች 10 ቢሊዮን ብር እንዲቆጥቡ ክትትልና ድጋፍ ይደረጋል።
- በባህርዳር፣ ጎንደር፣ ደሴ ከተሞች በመንግስት አስተባባሪነት ለሚከናወን የመኖሪያ ቤት ግንባታ የቤት መድሃኒት አሰራርን ተግባራዊ በማድረግ 90 ሚሊዮን ብር ይሰበሰባል።
- የዝቅተኛ ነዋሪዎች ቤት ግንባታ ለማከናወን የሚያስችል 117,250,000 ብር ሀብት የማሰባሰብ ስራ ይሰራል። ከዚህ ውስጥ 40% (46,900,000) በሀ/ሰብ ተሳትፎ፣ 30% (35,157,000) ከተማው የሚመድበው በጀት እና 30% (35,157,000) መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችንና ባለሀብቶችን በማሳተፍ የሚሰበሰብ ይሆናል።

ሰንጠረዥ 2.12 የዝቅተኛ ነዋሪዎች ቤት ለመንግስት የገቢ ተሳትፎ እቅድ

የከተማ ደረጃ	ዝቅተኛ ገቢ ላላቸው					በሀ/ሰብ ተሳትፎ የተሰበሰበ ሀብት መጠን በሚሊዮን ብር (40%)					ከከተማው የተበጀተ ገዝብ መጠን (30%)	መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችና ባለሀብቶችን በማሳተፍ የተገኘ ገዝብ መጠን (30%)
	የከተማ ብዛት	የሚገነቡ ቤቶች	ድምር	የአንዱ ዋጋ	ጠ/ዋጋ በብር	በገንዘብ (5%)	በጉልበት (15%)	በዕውቀት (5%)	በማቴሪያል (15%)	ድምር (40%)		
ሪጂዮ	8	30	240	50,000	12,000,000	720,000	1,680,000	720,000	1,680,000	4,800,000	3,600,000	3,600,000
ፈርጅ 1	7	15	105	50,000	5,250,000	315,000	735,000	315,000	735,000	2,100,000	1,575,000	1,575,000
ፈርጅ 2	62	10	620	50,000	31,000,000	1,860,000	4,340,000	1,860,000	4,340,000	12,400,000	9,300,000	9,300,000
ፈርጅ 3	138	10	1,380	50,000	69,000,000	4,140,000	9,660,000	4,140,000	9,660,000	27,600,000	20,700,000	20,700,000
ድምር	215		2,345		117,250,000	7,035,000	16,415,000	7,035,000	16,415,000	46,900,000	35,175,000	35,175,000

- የሪልስቴት ልማትን ለማፋጠን የሚያስችል የድጋፍና ክትትል ስራ በመስራት ያሉበትን ደረጃ የሚያሳይ ሪፖርት ይዘጋጃል።
- ተመጣጣኝ ዋጋ (Affordability) እና የግንባታ ማቴሪያል አቅርቦትን ታሳቢ ያደረጉ በመንግስት አስተባባሪነት፣ በመኖሪያ ቤት ሀብረት ስራ ማህበራት እና ዝቅተኛ ገቢ ላላቸው ነዋሪዎች ለሚገነቡ ቤቶች የሚያገለግሉ ስታንዳርድ ዲዛይኖች ከሚመለከታቸው ባለድርሻ አካላት ጋር በመወያየት እና የአካባቢውን ሁኔታ ባገናዘበ መልኩ እንዲዘጋጅ ይደረጋል።

ግብ 20:- በክልሉ ከሚገኙ 56,292 የመንግስት ቤቶች መካከል 18,740 የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ የሚያስፈልጋቸው ቤቶች፣ 36,000 የኪራይ ዋጋ የሚሻሻላቸው ቤቶች፣ 49,164 የውል እድሳት የሚያስፈልጋቸውን ቤቶች፣ 500 ያለአግባብ የተያዙ ቤቶችን እና 700 በቤቶች ላይ የሚደረጉ ህገወጥ ተግባራትን ስርዓ በማስያዝ የቤት አስተዳደር ስርዓቱ እንዲጠናከር ይደረጋል።

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- የመንግስት ቤቶች መካከል ካርታ ያልወጣላቸው 18,740 የመንግስት ቤቶችን በመለየት የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ እንዲኖራቸው ይደረጋል።
- በመንግስት ባለቤትነት የሚከራይ 23,203 ቤቶችን የኪራይ ዋጋ ለማሻሻል የቤቶች ፍረጃ ይካሄዳል።
- በመንግስት ባለቤትነት የሚከራይ 36,000 ቤቶች የኪራይ ዋጋ ማሻሻያ ይደረጋል።
- ያለአግባብ የመንግስት ቤት የያዙ 500 ተጠቃሚዎች ላይ ርምጃ በመውሰድ በህጉ መሰረት ለሌሎች አዲስ ተከራዮች እንዲተላለፍ ይደረጋል።

- በመንግስት ቤቶች ላይ ህገወጥ ተግባር የሚፈጽሙ 700 ተከራዮችን በመለየት የማስተካከያ ርምጃ ይወሰዳል፡፡
- በመንግስት ባለቤትነት የሚከራዩ 49,164 ቤቶች የዉል እድሳት እንዲካሄዱላቸው ከትትልና ድጋፍ ይደረጋል፡፡
- በከተሞች የሚገኙ በመንግስት ባለቤትነት የሚከራዩ 18,740 መኖሪያ ቤቶችን መረጃ ለሶፍትዌር ግብዓት በሚሆን መንገድ በማሰባሰብ የ30,000 መኖሪያ ቤቶችን መረጃ ወደ ዘመናዊ የመረጃ ቋት (ሶፍትዌር) እንዲገቡ ይደረጋል፡፡
- በ213 ከተሞች የመኖሪያ ቤት መሠረታዊ መረጃ በቤት ባለቤት አይነት ይደራጃል፡፡
- በከተሞች በሚገኙ የጋራ መኖሪያ ህንፃዎች ያሉ ነዋሪዎችን በ10 ማህበር ተደራጅተው ህንፃቸውን እንዲያስተዳድሩ እና አካባቢያቸውን እንዲያለሙ ይደረጋል፡፡

ሰንጠረዥ 2.13 በዘመናዊ መረጃ የሚደራጁ የመንግስት ቤቶች እቅድ

ተ.ቁ	የከተማ ደረጃ	የከተማ ብዛት	ለሶፍትዌር ግብዓት በሚሆን መንገድ የተደራጀ የቤት መረጃ	ወደ ሶፍትዌር የገባ የቤት መረጃ	የመኖሪያ ቤት መሰረታዊ መረጃ በቤት ባለቤት አይነት ያደራጁ ከተሞች
1	ሪጂዮፖሊታን ከተማ	8	15,552	31,254	8
2	ፈርጅ 1	5	1,000	2,500	5
3	ፈርጅ 2	39	1,500	19,674	62
4	ከፈርጅ 3 ጀምሮ	219	688	800	138
	ድምር	271	18,740	54,228	213

ግብ 21:- በ77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ138 ፈርጅ ሶስት (መሪ መዘጋጃ ቤቶች) የሚገነቡ ሁሉም ፕሮጀክቶች የማህበራዊና አካባቢያዊ ደህንነት ማሟላታቸው እየተረጋገጠ እንዲገነቡ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በ77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ138 ፈርጅ ሶስት (መሪ መዘጋጃ ቤት) ከተሞች የሚገነቡ 1,000 ፕሮጀክቶች ወደ ግንባታ ከመገባቱ በፊት የማህበራዊና አካባቢያዊ ደህንነት የጥናት ሰነድ በማዘጋጀት የግንባታ ይሁንታ ፈቃድ እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡
- በ138 ፈርጅ ሶስት (መሪ መዘጋጃ ቤት) ከተሞች የወረዳ ድርሻ መግባቱን የባንክ ስሊፕ በደብዳቤ አስደግፈው ሲያቀርቡ ብቻ የክልል ድጎማ በጀቱ የሚለቀቅ ይሆናል፡፡
- በቀጣይ ዓመት የክልል ድጎማ በጀቱን ለመልቀቅ በዚህ በጀት ዓመት በተፈቀደ በጀት የሰራው መሰረተ ልማት ሪፖርት ሲቀርብ እና የህዝብ ተሳትፎ 50% መድረሱ ሲረጋጋጥ ይሆናል፡፡
- በከተሞች የማህበራዊና አካባቢ ደህንነትን መሠረተ ያደረገና የጥራት ደረጃውን የጠበቀ የጌጠኛ ድንጋይ (Cobblestone) ንጣፍ መንገድ 77 ኪ.ሜ፣ ጠጠር መንገድ 459 ኪ.ሜ፣ የጥርጊያ መንገድ (መንገድ ከፈታ) 897 ኪ.ሜ፣ የአስፓልት መንገድ 16 ኪ.ሜ፣ የጎርፍ ማስወገጃና መከላከያ ግንብ ግንባታ 174 ኪ.ሜ፣ 8 ከፍተኛና መለስተኛ ድልድይ እና 209 ስላብ ከልሽርት ይገነባል፡፡
- በበጀት ዓመቱ 425 ኪ.ሜ የከተማ ውስጥ የመንገድ መብራት መስመር ዝርጋታ፣ 404 ኪ.ሜ የውሃ መስመር ዝርጋታና በቁጥር 144 የውሃ ቦና ግንባታ ይከናወናል፡፡
- የማህበራዊና አካባቢ ደህንነትን መሠረተ ያደረገና የጥራት ደረጃውን የጠበቀ በቁጥር 1,400 ሽዶች፣ 129 የህዝብ መጻዳጃ፣ 3 የወጣት ማዕከል እና 5 የገበያ ማዕከል፣ 1 ዘመናዊ ቄራ (ጎንደር)፣ 37 ጊዜያዊ ቄራ እና 1 ዘመናዊ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ (ደብረ ብርሃን) እንዲገነባ ይደረጋል፡፡
- የቄራ መሰረተ ልማት በሌለባቸው 37 ከተማ አስተዳደሮች አጥርና ሽድ ያለው ጊዜያዊ ቄራ እንዲገነባ ይደረጋል፡፡
- መሰረተ ልማት ለከተሞች መፈጠር ምክንያት፣ በመጨረሻም የከተሞች እድገት መገለጫ መሆኑን ተገንዝቦ መሰራት፣ በከተሞች አቅም የሚገነቡ መሰረተ ልማቶችን ቆጥሮና ለቅም አቅዶ ከህዝብ ጋር በመግባባት እወነተኛ የህዝብ ተሳትፎ ይረጋግጣል፡፡

ሰንጠረዥ 2.14:- በጀት ዓመቱ በከተሞች የሚገነቡ መሰረተ ልማቶች ዕቅድ

ተ.ቁ	የሚከናወኑ ተግባራት	በ8 ሪፖርት ፖሊታን ከተሞች	በ7 ፈርጅ 1	በ62 ፈርጅ 2	በ138 ፈርጅ 3	በ96 ፈርጅ 4	በ372 ፈርጅ 5	ድምር
1	የሚገነቡ ሁሉም ፕሮጀክቶች ወደ ግንባታ ከመገባቱ በፊት የማህበራዊና አካባቢያዊ ደህንነት የጥናት ሰነድ ይዘጋጃል፡፡							1000
2	የተዘጋጀውን የጥናት ሰነድ በሚመለከተው ተቋም በማፀደቅ ሁሉም የመሰረተ ልማት ፕሮጀክቶች የግንባታ ይሁንታ ፈቃድ እንዲያገኙ ይደረጋል፡፡							1000
3	ደረጃውን የጠበቀ የጌጠኛ ድንጋይ (Cobblestone) ንጣፍ ይገነባል	5.6	4.2	35.0	55.2			100
4	ደረጃውን የጠበቀ ጠጠር መንገድ ይገነባል	8	6.8	63.13	110.4	72.25	139.42	400
5	ደረጃውን የጠበቀ ጥርጊያ መንገድ ይገነባል	12	15	101.5	414	95.5	372	1010
6	ደረጃውን የጠበቀ የአስፓልት መንገድ ይገነባል	9.5	3	12.5				25
7	ደረጃውን የጠበቀ ጎርፍ ማስወገጃ እና መከላከያ ግንብ ይገነባል	4	3.5	28.9	57.2	19.2	37.2	150
8	ደረጃውን የጠበቀ ከፍተኛና መለስተኛ ድልድይ ይገነባል	4	4					8
9	ደረጃውን የጠበቀ ስላብ ክልሽርት ይገነባል	8	6	53.0	73	10		150
10	የመንገድ መብራት መስመር ይዘረጋል	8	7	50.0	138	48.1	148.9	400
11	የውሃ መስመር ይዘረጋል	12	10.5	93.0	207	48.1	179.4	550
12	የውሃ ቦኖ ይገነባል			31	67	19	33	150
13	ደረጃውን የጠበቀ ሽፍ ከተሞች ይገነባል	8	9	190	533	288	372	1400
14	ደረጃውን የጠበቀ የህዝብ መፀዳጃ ቤት ይገነባል		2	51	68	46	33	200
15	ደረጃውን የጠበቀ የገባያ ማዕከል ይገነባል	1	1	3				5
16	ደረጃውን የጠበቀ የወጣት ማዕከል ይገነባል	1		2				3
17	ደረጃውን የጠበቀ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ይገነባል	1						1
18	ደረጃውን የጠበቀ ቄራ ይገነባል	1						1
19	ጊዜያዊ ቄራ ይገነባል			37				37

ግብ 22:- በክልሉ ከተሞች የተገነቡ መንገዶችን ዘላቂነት ለማስጠበቅ ጥገና የሚያስፈልጋቸው ጌጠኛ መንገድ፣ ጠጠር መንገድ እና የአስፋልት መንገድ በመለየት ጥገና ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

 በዕቅድ ዘመኑ 10 ኪ.ሜ ጌጠኛ መንገድ፣ 436 ኪ.ሜ ጠጠር መንገድ እና 8 ኪ.ሜ የአስፋልት መንገድ ጥገና ይከናወናል፡፡

ሰንጠረዥ 2.15 በጀት ዓመት በከተሞች ጥገና የሚደረግላቸው መሰረተ ልማቶች እቅድ

ተ.ቁ	የሚከናወኑ ተግባራት	በ8 ሪፖርት ፖሊታን ከተሞች	በ7 ፈርጅ 1	በ62 ፈርጅ 2	በ138 ፈርጅ 3	በ96 ፈርጅ 4	በ372 ፈርጅ 5	ድምር
2.1	የተጠገነ የጌጠኛ ድንጋይ መንገድ	4	2	9				15
2.2	የተጠገነ የጠጠር መንገድ	6.0	5.2	55.9	138.0	48.0	147.0	400
2.3	የተጠገነ የአስፋልት መንገድ	4.8	1.5	3.7				10

ግብ 23:- በ77 ከተሞች የመሠረተ-ልማት ሀብት ምዝገባ ስርዓት በመዘርጋት የተገነቡ ሁሉም የከተማ መሰረተ ልማቶችን መረጃ በተገቢው መንገድ አደራጅቶ በመያዝ ደህንነታቸው እንዲጠበቅ ይደረጋል።

- በ77 ከተሞች የመሰረተ ልማት ሀብት ቆጠራና ምዝገባ በማድረግ መረጃውም ወቅታዊ ሆኖ በቢሮ ደረጃ ተደራጅቶ እንዲያዝ ይደረጋል።
- የመሰረተ ልማት ሀብት ምዝገባ ስራው በየከተሞች በየዓይነታቸው ጥቅል ሽፋንን በሚያሳይ መንገድ ተደራጅቶ እንዲያዝ ይደረጋል።

ግብ 24:- በከተሞች የብዙሃን መገናኛ እና ህዝባዊ መድረኮችን በማመቻቸት እንዲሁም አጫጭር የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠናዎችን በመስጠት 1,014,400 የከተማ ነዋሪ በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራ ላይ በቀጥታ ተሳታፊ እንዲሆን ይደረጋል።

ግብን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ 1 የጥናት እና 2 የተሞክሮ ሰነድ ተዘጋጅቶ እንዲተገበር ይደረጋል።
- በደረቅ ቆሻሻ አያያዝ፣ አሰባሰብና አወጋገድ ስራ ላይ ነዋሪው በቀጥታ ተሳታፊ እንዲሆን የሚያስችል 1 የህዝብ ንቅናቄ ሰነድ በማዘጋጀት ለ1,014,400 (50% ሴቶች) የከተማ ነዋሪ ህብረተሰብ ግንዛቤ በመፍጠር ወርሃዊ የጽዳት ቀን ወስኖ እንዲሳተፍ ይደረጋል።
- በክልሉ በሚገኙ 683 ከተሞች ወርሃዊ የጽዳት ቀን በማስወሰን 20 በመቶ የሚሆኑ ግለሰቦችና እና 8,000 ተቋማት ከ20 - 50 ሜትር ርቀት ግቢያቸውንና አካባቢያቸውን እንዲያጻጹ የከትትልና ድጋፍ ስራ ይደረጋል።
- በክልሉ በሚገኙ 77 ከተማ አስተዳደሮች የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ እና አረንጓዴ ልማት ስርዓትን ለማሻሻል የተዘጋጁ ስታንዳርዶችና የአሰራር ማኑዋሎች በአግባቡ እንዲተገበሩ ተከታታይነት ያለው ግንዛቤ ይፈጠራል።
- የከተማ ሴኔትኔት ፕሮግራም በሚተገበርባቸው 17 ከተሞች ከፕሮግራሙ ጋር በመቀናጀት በደረቅ ቆሻሻ እና አረንጓዴ ልማት በሚሰሩ ስራዎች ላይ በዘርፉ ለተሰማሩ አካላት ተከታታይነት ያለው የግንዛቤ ማስጨበጫ ስራ ይሰራል።
- በአየር ንብረት ለውጥ (Climate Change Mitigation and Adaptation) ላይ ያተኮሩ 2 ትምህርታዊ መልዕክቶች በተደራሽ ሚዲያዎች 4 ጊዜ እንዲተላለፉ ይደረጋል።

ሰንጠረዥ 2.16 በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ የግንዛቤ ፈጠራና የተሳትፎ እቅድ

ተ.ቁ	የዞን ስም	በፊጅቶ ፖሊሲ	ፈርጅ 1 (መካከለኛ)	እቅድ	ፈርጅ 2 (አነስተኛ)	እቅድ	ፈርጅ 3 (መሪ)	እቅድ	ፈርጅ 4 (ግድብ)	እቅድ	ፈርጅ 5 (ታዳጊ)	እቅድ	ድምር እቅድ
1	ምዕ/ጎጃም		1	5,000	7	24,000	17	21,000	10	10,000	47	10,000	70,000
2	ምዕ/ጎጃም				8	24,000	12	21,000	10	10,000	46	15,000	70,000
3	አዊ ብ/ዞን		1	5,000	6	20,000	7	5,000	8	5,000	37	15,000	50,000
4	ደ/ጎንደር				7	24,000	13	21,000	10	10,000	36	5,000	60,000
5	ሰ/ጎንደር		1	5,000	1	5,000	5	15,000			16	15,000	40,000
6	ማዕ/ጎንደር				4	18,000	20	27,000	10	5,000	32	10,000	60,000
7	ምዕ/ጎንደር		1	5,000	2	8,000	5	7,500	6	3,000	10	7,000	30,500
8	ሰ/ወሎ		1	5,000	5	15,000	10	15,000	5	10,000	34	5,000	50,000
9	ደ/ወሎ				9	30,000	19	22,500	17	9,500	53	18,000	80,000
10	ኦሮሞ		1	5,000	3	10,000	3	5,000	5	5,000	15	15,000	40,000
11	ዋማኸምራ		1	5,000	1	3,000	5	8,000	4	4,000	14	10,000	30,000
12	ሰ/ሸዋ				9	27,000	20	28,500	9	5,500	31	9,000	70,000

ተ.ቁ	የዞን ስም	በፊርማ ፖሊስ	ፈርጅ 1 (መካከለኛ)	እቅድ	ፈርጅ 2 (አከተኛ)	እቅድ	ፈርጅ 3 (መሪ)	እቅድ	ፈርጅ 4 (ንዑስ)	እቅድ	ፈርጅ 5 (ታዳጊ)	እቅድ	ድምር እቅድ
13	ደሴ	1											60,000
14	ጎንደር	1											60,000
15	ባህርዳር	1					2	3,000	1	500			63,500
16	ደ/ብርሃን	1							1	300	1	100	40,400
17	ደ/ማርቆስ	1											40,000
18	ኮምቦልቻ	1											40,000
19	ወልደያ	1											30,000
20	ደታቦር	1											30,000
	ድምር	8	7	35,000	62	208,000	138	199,500	96	77,800	372	134,100	1,014,400

ሰንጠረዥ 2.17 ወርሃዊ የጽዳት ቀንን በማሰወሰን ተግባራዊ የሚያደርጉ ከተሞች እቅድ

ተ.ቁ	የከተማ ደረጃ	የከተማ ብዛት	ከ/ከተሞች ብዛት	ወርሃዊ የጽዳት ቀን ተግባራዊ በማድረግ ግቢ እና አካባቢያቸውን ያጸዱ ከተሞች ብዛት
1	ሪጂዮፖሊታን	8	36	8
2	ፈርጅ አንድ (መካከለኛ)	7		7
3	ፈርጅ ሁለት (አከተኛ)	62		62
4	ፈርጅ ሶስት (መሪ)	138		138
5	ፈርጅ አራት (ንዑስ)	96		96
6	ፈርጅ አምስት (ታዳጊ)	372		372
	ድምር	683	36	683

ግብ 25:- በሁሉም ከተሞች ከሚመነጨው ደረቅ ቆሻሻ 1,100,000 ሜትር ኪዩብ የሚሆነው በተገቢው ቦታ እንዲወገድ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- 🚧 ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በቅንጅት በመስራት በ69 ከተማ አስተዳደሮች እና በ8 ሪጂዮፖሊታን ከተሞችና በስራቸው በሚገኙ 36 ከ/ከተሞች የግንባታ ፍርስራሽ ቆሻሻ በአግባቡ እንዲወገድ ይደረጋል፡፡
- 🚧 ከደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ጋር በተያያዘ የግሉን ዘርፍ በማሳተፍ በ138 ከተሞች 302 ነባር ማህበራትን በማጠናከር እና ማህበራት የሌላቸው 68 ከተሞችን በመለየትና 134 አዲስ ማህበራት በማደራጀትና ወደ ስራ በማስገባት በከተሞች ከሚመነጨው ደረቅ ቆሻሻ 1,100,000 ሜትር ኪዩብ የሚሆነው 60 በመቶ የሚሆነውን በተገቢው ቦታ እንዲወገድ ይደረጋል፡፡

ሰንጠረዥ 2.18 በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ የሚደራጁ ማህበራት እቅድ

ተ.ቁ	የዞን ስም	ነባር ማህበር			አዲስ ማህበር			ድምር	ፈርጅ 2 አዲስ				ፈርጅ 3 አዲስ			
		የከተማ ቁጥር	ወንድ	ሴት	የከተማ ቁጥር	ወንድ	ሴት		የማህበር ብዛት	ወንድ	ሴት	ድምር	የማህበር ብዛት	ወንድ	ሴት	ድምር
1	ምዕ/ጎጃም	22	455	524	5	54	54	108	10	24	24	48	6	30	30	60
2	ምስ/ጎጃም	17	109	215	5	54	54	108	10	24	24	48	6	30	30	60
3	አዊ ብ/ዞን	6	94	106	6	44	44	88	8	24	24	48	4	20	20	40
4	ደ/ጎንደር	13	149	160	5	52	52	104	2	12	12	24	4	40	40	80

5	ሰ/ጎንደር	3	63	279	2	20	20	40					2	20	20	40
6	ማዕ/ጎንደር	16	77	172	5	54	54	108		24	24	48	6	30	30	60
7	ምዕ/ጎንደር				6	66	66	132		36	36	72	6	30	30	60
8	ሰ/ወሎ	16	122	107	7	54	54	108		24	24	48	6	30	30	60
9	ደ/ወሎ	16	128	69	10	112	112	224		72	72	144	8	40	40	80
10	ኦሮሞ	5	321	235	6	44	44	88		24	24	48	4	20	20	40
11	ዋግ/ኸምራ	8	40	38	2	20	20	40					4	20	20	40
12	ሰ/ሸዋ	8	94	52	9	100	100	200		60	60	120	8	40	40	80
13	ደሴ	1	91	352												
14	ጎንደር	1	92	736												
15	ባህርዳር	1	292	882												
16	ደ/ብርሃን	1	80	44												
17	ደ/ማርቆስ	1	34	235												
18	ኮምቦልቻ	1	138	65												
19	ወልደያ	1	4	34												
20	ደ/ታቦር	1	16	134												
ድምር		138	2,399	4,439	68	674	674	1,348	30	324	324	648	64	350	350	700

✚ በ30 ከተሞች ደረቅ ቆሻሻን ቤት ለቤት በዓይነት በመለየት 15 በመቶ ቆሻሻን መልሶ በመጠቀም ዑደት (ኮምፖስት ዝግጅት፣ ፕላስቲክ መስብስብ) ስራ ይሰራል፡፡

✚ በ100 ከተሞች 1,993 ነባር እና 600 አዲስ የመንገድ ላይ ደረቅ ቆሻሻ ማስቀመጫ ቅርጫቶች ተቀምጠው ተገቢውን አገልግሎት እንዲሰጡ ይደረጋል፡፡

✚ በ84 ከተሞች የሞዴል መንደር መመልመያ መስፈርትን መሰረት በማድረግ 168 ሞዴል መንደሮች እንዲፈጠሩ ይደረጋል፡፡

✚ በ8 ከተሞች (ጎንደር፣ ባህርዳር፣ ደሴ፣ ደ/ማርቆስ፣ ፍፍተ ሰላም፣ ደ/ብርሃን፣ ኮምቦልቻ እና ደ/ታቦር) የደረቅ ቆሻሻ አሰባሰብና አያያዝ ሽፋን 80% ስለመድረሱ በጥናት ይረጋገጣል፡፡

ግብ 26:- በ89 ነባር እና 30 አዲስ ከተሞች የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራን ውጤታማ ለማድረግ የሚያስችል ቀጣይነት ያለው እና የተመቻቸ የፋይናንስ ስርዓት ተግባራዊ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

✚ የፋይናንስ ስርዓት በሌላቸው በዞን 1 ከተማ በድምሩ በ12 ከተሞች ቀጣይነት ያለው የተመቻቸ የፋይናንስ ስርዓትን ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስችል ጥናት ተጠንቶ በሚመለከተው አካል እንዲጸድቅ ይደረጋል፡፡

✚ የፋይናንስ ስርዓት ያላቸው 89 ነባር ከተሞች እንዲጠናከሩ እና 30 አዲስ ከተሞች (ከውሃ ቢልና ከሌሎች አማራጮች ጋር በማስተሳሰር) ቀጣይነት ያለው የተመቻቸ የፋይናንስ ስርዓት እንዲኖራቸው ይደረጋል፡፡

ሰንጠረዥ 2.19 የቆሻሻ ማስወገድ የወጭ መጋራት ፋይናንስ ስርዓት የሚዘረጉ ከተሞች እቅድ

ተ.ቁ	የዞን ስም	ጠቅላላ		ፈርጅ 1		ፈርጅ 2		ፈርጅ 3 (መሪ)	
		ነባር	አዲስ	ነባር	አዲስ	ነባር	አዲስ	ነባር	አዲስ
1	ምዕ/ጎሻም	11	3	1		6	2		1
2	ምስ/ጎሻም	9	3			6	2		1
3	አዊ ብ/ዞን	4	2	1		1	2		
4	ደ/ጎንደር	11	3			10	2	3	1
5	ሰ/ጎንደር	4	2	1		2	2	1	
6	ማዕ/ጎንደር	18	3			8	2	4	1

7	ምዕ/ጎንደር		1			1		
8	ሰ/ወሎ	7	3	1		4	2	2
9	ደ/ወሎ	15	3			4	2	2
10	አሮሞ		2	1	1		1	
11	ዋግኸምራ	1	1				1	
12	ሰ/ሸዋ	1	4				2	2
13	ደሴ	1						
14	ጎንደር	1						
15	ባህርዳር	1						
16	ደ/ብርሃን	1						
17	ደ/ማርቆስ	1						
18	ኮምቦልቻ	1						
19	ወልደያ	1						
20	ደታቦር	1						
ድምር		89	30	5	1	41	21	12
								8

ግብ 27:- በ16 ከተሞች እንደ የከተሞች የአድገት ደረጃ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ በመስፈርቱ ከ3ኛ ወገን ነጻ እንዲሆን ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- h20,000-100,000 ህዝብ በሚኖርባቸው 8 ከተሞች በስታንዳርዱ መስፈርት መሰረት የቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ከ3ኛ ወገን ነጻ እንዲሆን ይደረጋል፡፡
- h20,000 በታች ህዝብ በሚኖርባቸው አዲስ 8 ከተሞች በስታንዳርዱ መሰረት የቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ከ3ኛ ወገን ነጻ እንዲሆን ይደረጋል፡፡
- በ8ቱ ሪጅዮፖሊታን ከተሞች አቅማቸውን ታሳቢ ያደረጉ 16 ጊዜያዊ የቆሻሻ ማቆያ ቦታ (የቅብብሎሽ ጣብያ) እንዲዘጋጅ ይደረጋል፡፡
- ከሚመለከታቸው አጋር አካላት ጋር በመቀናጀት በ3ቱ ሪጅዮፖሊስ ከተሞች የአደገኛ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ራሱን ችሎ እንዲዘጋጅ ይደረጋል፡፡
- በ200 ከተሞች ቋሚ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ የሌላቸውን በመለየት ከሰውና ከእንስሳት ንክኪ ነጻ የሆነ ጊዜያዊ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ እንዲዘጋጅ ይደረጋል፡፡

ግብ 28:- በ683 ከተሞች ህብረተሰቡንና ተቋማትን በማስተባበር በፓርኮች፣ በመንገድ አካፋዮችና በወንዞች ዳርቻ 22 ሚሊዮን ችግኝ በመትከል 1,510 ሄ/ር አዲስ አረንጓዴ ቦታዎች እንዲለሙ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በ683 ከተሞች 880,000 የህብረተሰብ ክፍል በማሳተፍ 22 ሚሊዮን ችግኞችን በመትከል 1,510 ሄ/ር አዲስ አረንጓዴ ቦታዎች እንዲለሙ ይደረጋል፡፡
- በባህርዳርና ጎንደር ከተሞች የአረንጓዴ መሰረተ ልማት ሽፋን በከተማ ፕላን የመሬት አጠቃቀም 30 በመቶ የመሬት ድርሻ እንዲኖረው ይደረጋል፡፡
- በከተማ አስተዳደሮች እና በመሪ ማዘጋጃቤት ከተሞች የሚኖሩ 10,000 የመንግስትና የግል እንዲሁም የእምነት ተቋማት ግቢና አካባቢያቸውን በ50 ሜትር ራዲየስ እና በ215 ከተሞች (በ77 ከተማ አስተዳደሮች እና በ138 መሪ ማዘጋጃቤት ከተሞች) 34 በመቶ የሚሆኑ ከተማ ነዋሪዎች መኖሪያ ቤታቸውን በ20 ሜትር ራዲየስ በአረንጓዴ እንዲለሙ ይደረጋል፡፡

🚧 በ32 ከተማ አስተዳደሮች 32 አዲስ አገልግሎት የሚሰጡ የመዝናኛ ፓርኮች በስታንዳርድ ዲዛይን እንዲለሙ እና ለ200 ነባር የመዝናኛ ፓርኮች እንክብካቤ ይደረጋል።

🚧 በ41 ከተሞች (የራሳቸው ችግኝ ጣቢያ የሌላቸው ከተሞችን በመለየት) 41 አዲስ ችግኝ ጣቢያዎች እንዲለሙ እና ለ184 ነባር ችግኝ ጣቢያዎች እንክብካቤ ይደረጋል።

ግብ 29:- በፕላን የተመላከቱ አረንጓዴ ቦታዎችን በመለየት 1,500 አረንጓዴ ቦታዎች የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ እንዲያገኙ እና በስታንዳርድና ዲዛይን እንዲለሙ ይደረጋል።

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

🚧 በ215 (77 ከተማ አስተዳደሮችና 138 መሪ ማዘጋጃቤት ከተሞች ከተሞች እና በ8 ሪጂዮፖሊታን ከተሞች ስር በሚገኙ 36 ክ/ከተሞች በፕላን የተመላከቱ 1,500 አረንጓዴ ቦታዎችን በመለየት የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ እንዲሰራላቸው ይደረጋል።

🚧 የለሙ 6,446 ሄ/ር ነባር አረንጓዴ ቦታዎች ጥሰት እንዳይፈጸምባቸው በማድረግ ተገቢው የውሃ ማጠጣት፣ ኮምፖስት እንዲያገኙ፣ ኩትኳቶና ክርከማ እንዲደረግላቸው በማድረግ በዘላቂነት የመንከባከብ ስራ ይሰራል።

ሰንጠረዥ 2.20 የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ የሚሰራላቸው አረንጓዴ ቦታዎች እቅድ

ተ.ቁ	የዞን ስም	ፒክተሞች	ብዛት	ካርታ ብዛት	ፈርጅ 1 መካከለኛ			ፈርጅ 2			ፈርጅ 3(መሪ)		
					ፒክተሞች	ብዛት	ተሰራ	ፒክተሞች	ብዛት	ተሰራ	ፒክተሞች	ብዛት	ተሰራ
1	ምዕ/ጎጃም	23	150	150	1	50	50	8	30	30	14	20	20
2	ምስ/ጎጃም	20	150	150		35	35	8	21	21	12	14	14
3	አዊ ብ/ዞን	10	80	80	1	33	33	6	20	20	3	12	12
4	ደ/ጎንደር	19	100	100		40	40	8	24	24	11	16	16
5	ሰ/ጎንደር	7	70	70	1	25	25	1	15	15	5	10	10
6	ማዕ/ጎንደር	24	120	120		50	50	6	30	30	18	20	20
7	ምዕ/ጎንደር	8	60	60	1	25	25	2	15	15	5	10	10
8	ሰ/ወሎ	16	100	100	1	25	25	5	15	15	10	10	10
9	ደ/ወሎ	25	150	150		40	40	10	24	24	15	16	16
10	አሮሞ	6	50	50	1	25	25	3	15	15	2	10	10
11	ዋግ	7	50	50	1	25	25	1	15	15	5	10	10
12	ሰ/ሸዋ	28	150	150		45	45	9	27	27	19	18	18
13	ጎንደር	5	40	40	6	20	20						
14	ባህርዳር	6	40	40	4	16	16				2	4	4
15	ደሴ	6	40	40	5	20	20						
16	ደ/ብርሃን	5	30	30	5	10	10						
17	ደ/ማርቆስ	4	30	30	4	30	30						
18	ኮምቦልቻ	4	30	30	4	30	30						
19	ወልዲያ	3	30	30	3	15	15						
20	ደታቦር	3	30	30	3	20	20						
ድምር		229	1,500	1,500	41	579	579	67	251	251	121	170	170

ሰንጠረዥ 2.21 እንክብካቤ የሚደረግላቸው ነባር አረንጓዴ ቦታዎች እቅድ

ተ.ቁ	ዞን	የከተሞች	እንክብካቤ	ፈርጅ 1	ፈርጅ 2	ፈርጅ 3
-----	----	-------	--------	-------	-------	-------

		ብዛት	የሚደረግለት ቦታ በሄ/ር	የከተማ ብዛት	እንክብካቤ የሚደረግለት ቦታ በሄ/ር	የከተማ ብዛት	እንክብካቤ የሚደረግለት ቦታ በሄ/ር	የከተማ ብዛት	እንክብካቤ የሚደረግለት ቦታ በሄ/ር
1	ምዕ/ጎጃም	55	398	1	89	8	150	14	159
2	ምስ/ጎጃም	55	1102			8	500	12	602
3	አዊ ብ/ዞን	30	70	1	30	6	30	3	10
4	ደ/ጎንደር	55	470			8	200	11	270
5	ሰ/ጎንደር	20	40	1	10	1	10	5	20
6	ማዕ/ጎንደር	45	398			6	150	18	248
7	ምዕ/ጎንደር	20	72	1	10	2	20	5	42
8	ሰ/ወሎ	44	168	1	10	5	50	10	118
9	ደ/ወሎ	55	503			10	203	15	300
10	ኦሮሞ	20	139	1	20	3	80	2	39
11	ዋግሽምራ	15	99	1	16	3	40	5	43
12	ሰ/ሸዋ	55	728			9	300	19	428
13	ጎንደር	1	172						
14	ባህርዳር	1	809						
15	ደሴ	1	379						
16	ደ/ብርሃን	1	649						
17	ደ/ማርቆስ	1	106						
18	ኮምቦልቻ	1	106						
19	ወልዲያ	1	45						
20	ደ/ታቦር	1	45						
ድምር		477	6,498	7	185	69	1,733	121	2,309

✚ በ80 ከተሞች የመንገድ ዳርቻ፣ አካፋይና አደባባዮች እንዲሁም የውሃ አካላትና ዳርቻ ቦታዎች ውበት በሚያገናኙ መልኩ በስታንዳርድ ዲዛይን እንዲለሙ ይደረጋል።

✚ የውሃ አካላትና ዳርቻ ያላቸውን 140 ከተሞች በመለየት የከተማ ግብርና ስራዎች ተግባራዊ ይደረጋሉ።

ግብ 30:- የከተማ ምግብ ዋስትና ፕሮግራም ተጠቃሚ በሆኑ 18 ከተሞች ለምግብ ዋስትና ተጋላጭ የሆኑ 94,508 ዜጎችን በአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ በማሳተፍ የምግብ ዋስትናቸው እንዲረጋገጥ ይደረጋል።

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

✚ በከተሞች የምግብ ዋስትና ፕሮግራም ዙሪያ ለ240,186 የከተማ ነዋሪ ዜጎች የግንዛቤ ፈጠራ ስራ እንዲሰራ ይደረጋል።

✚ የምግብ ዋስትና ተግባራዊ በሚደረግባቸው ከተሞች ለሚሰሩት ሁሉም የአካባቢ ልማት ሥራዎች የማህበራዊና አካባቢያዊ ተጽዕኖ ቅድመ ልዩታ /screening/ እንዲሰራላቸው ይደረጋል።

✚ በ18 ከተሞች የሚገኙ 94,508 መስራት ለሚችሉ ዜጎች በአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ ተሳታፊ በማድረግ 617,806,800 ብር እንዲተላለፍላቸው ይደረጋል።

ግብ 31:- ከድህነት ወለል በታች የሚኖሩና በአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ ተሳታፊ የሆኑ 29,219 የቤተሰብ ሃላፊዎች በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም እንዲታቀፉ ይደረጋል።

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

✚ ለ 7,130 የአካባቢ ልማት ተጠቃሚ ቤተሰቦች የማሕበራዊ አገልግሎት ተጠቃሚነት ትስስር ይፈጠራል።

✚ በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም የታቀፉ 29,219 የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ተጠቃሚዎች ተከታታይነት ያለው የምክርና ድጋፍ አገልግሎት እንዲያገኙ ይደረጋል።

✚ በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም የታቀፉ 29,219 የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ተጠቃሚዎች የህይወት ክህሎት፣ የንግድ ክህሎት፣ የንግድ እቅድ ዝግጅት እና የቴክኒክ ስልጠና እንዲያገኙ ይደረጋል።

- በሴፍቲኔት ፕሮግራም የታቀፉ 29,219 የኑሮ ማሻሻያ ተጠቃሚዎች በገንዘብ አያያዝና አጠቃቀም ዙሪያ ግንዛቤ በመፍጠር በየወሩ ከሚያገኙት ገቢ 108,740,880 ብር (20 በመቶ) ቁጠባ እንዲቆጠብ ይደረጋል።
- 20,499 የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ተጠቃሚዎች በከተማ ግብርና እና ከግብርና ውጪ ባሉ ተጨማሪ የገቢ ማስገኛ ስራዎች ላይ እንዲሰማሩ በማድረግ 29,189,000 ብር ገቢ እንዲያገኙ እና ከሚያገኙት ገቢ 14,594,500 ብር እንዲቆጥቡ ይደረጋል።
- የገንዘብ ድጋፍ ለማግኘት የሚያስችሉ የቅደም ተከተል የኑሮ ማሻሻያ ድጋፎችን ላጠናቀቁ 10,864 የመጀመሪያው ዙር ልማታዊ ሴፍቲኔት ተጠቃሚዎች ብር 360,667,439 የገንዘብ ድጋፍ እንዲያገኙ ይደረጋል።
- በ2016 በጀት ዓመት ከፕሮጀክቱ የሚመረቁ 10,864 የመጀመሪያው ዙር ልማታዊ ሴፍቲኔት ተጠቃሚዎች ሁሉንም ድጋፎች ማግኘታቸው ከተረጋገጠ በኋላ የስራ ዕድል እንዲፈጠርላቸው ይደረጋል።
- በኑሮ ማሻሻያ አተገባበር ዙሪያ ምርጥ ተሞክሮ ተቀምጦ እንዲሰፋ ይደረጋል።

ግብ 32:- በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው የተሰማሩ 6,800 ባለሙያዎች በተሰማሩበት ዘርፍ የተሟላ ዕውቀት እና ክህሎት ያላቸው መሆኑን በሙያ ብቃት ምዘና ይረጋግጣል።

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ከሙያ ብቃት ምዘና ማረጋገጫ ኤጀንሲና ስራና ስልጠና ቢሮ ጋር በቅንጅት በመስራት የባለሙያዎችን ምዘና የሚያደርጉ 50 ተጨማሪ መሪ መዛኞችን በማፍራት ሠልጥነው ወደ ሥራ እንዲገቡ ይደረጋል።
- በህንጻው ዘርፍ የሚሰማሩ የሰው ኃይል ለተመደበበት ቦታ የተሟላ ዕውቀት እና ክህሎት ያለው መሆኑን ለማረጋገጥ 6,800 አነስተኛ እና መለስተኛ ባለሙያዎች የቅድመ-ምዘና ምዝገባ በማከናወን አነስተኛና መለስተኛ ባለሙያዎች የሙያ ብቃታቸው በምዘና ይረጋግጣል።
- የሙያ ብቃት ምዘናውን ያላለፉ 1,500 አነስተኛና መለስተኛ ባለሙያዎች ከአስሪዎቻቸው ጋር በሚደረግ ስምምነት መሠረት የክህሎት መሟያ የኩባንያ እና ትብብር ሥልጠና እንዲያገኙ ይደረጋል።
- ብቃታቸው በምዘና የተረጋገጠ 1,200 ፕሮፌሽናል /አነስተኛ መለስተኛ/ ባለሙያዎች ከፍ ወዳለ ደረጃ እንዲያድጉ ይደረጋል።

ሰንጠረዥ 2.22 የሙያ ብቃት ምዘና እቅድ

ተ.ቁ	የከተማው ስም	የተግባሩ የሚከናወንበት ከተማ በቁጥር	የአዲስ መሪ መዛኞች ብዛት	ጋቴቅህ ተዛቢ ተፅዕኖው ስለሚፈጸምበት የሚመኘው ቁጥር	ጋቴቅህ ተዛቢ የሚፈጸምበት ቁጥር	የብቃት ምዘናውን የሚፈጽሙ ባለሙያዎች ቁጥር	ጋቴቅህ ተዛቢ የሚፈጸምበት ቁጥር	ጋቴቅህ ተዛቢ የሚፈጸምበት ቁጥር
1	የቴክኒክ ሙያና የምዘና ማዕከል ባለባቸው ከተሞች	116	22	4,800	4,800	4,800	750	700
2	ሪጀክፖሊታን	8	24	2,000	2,000	2,000	750	500
ድምር		124	46	6,800	6,800	6,800	1,500	1,200

ግብ 33:- በክልሉ በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው የሚታየውን የአቅም ክፍተት በመሙላት 350 ተቋራጮች እና 84 አማካሪዎች አገር አቀፍ ተወዳዳሪ እንዲሆኑ ይደረጋል።

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በክልሉ ተመዝግበው ከሚንቀሳቀሱ 4,186 ሥራ ተቋራጮች እና 403 አማካሪ ድርጅቶች ውስጥ ለ350 ሥራ ተቋራጮች እና ለ84 አማካሪ ድርጅቶች በሰው ሃይል ማብቃት፣ በግብዓት፣ በአደረጃጀትና በክህሎት ላይ የሚስተዋሉ ችግሮችን ለመቅረፍ የሚያስችል ድጋፍ ይደረጋል።

10 ስራ ተቋራጮች እና 3 የአማካሪ ድርጅቶች ዘመናዊ የኮንስትራክሽን አመራርና አደረጃጀት (ISO) እንዲኖራቸው እና ዓለም አቀፍ ተወዳዳሪ እንዲሆኑ ድጋፍ ይደረግላቸዋል፡፡

ሰንጠረዥ 2.23 ድጋፍ የሚመቻችላቸው ሥራ ተቋራጮች እቅድ

ተ.ቁ	የከተማው ስም	ተግባሩ የሚከናወንበት ከተማ በቁጥር	ድጋፍ የሚመቻችላቸው ሥራ ተቋራጮች በቁጥር	ድጋፍ የሚመቻችላቸው አማካሪዎች በቁጥር	አለም አቀፍ ተወዳዳሪ (ISO) እንዲሆኑ ከትላልፍ ድጋፍ የሚደረግላቸው ስራ ተቋራጮች በቁጥር	አለም አቀፍ ተወዳዳሪ(ISO) እንዲሆኑ ከትላልፍ ድጋፍ የሚደረግላቸው አማካሪዎች በቁጥር
1	ዞን መምሪያ	13	150	30	-	-
2	ሪጅኦፖሊን	8	50	20	-	-
3	በክልል ቢሮ	1	150	34	10	3
ድምር			350	84	10	3

ግብ 34:- የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ብቃት ማረጋገጫና ምዝገባ ስርዓቱን በማጠናከር በክልሉ ለሚንቀሳቀሱ የዘርፉ ተዋናዮች በግብዓት፣ በአደረጃጀት እና በክህሎት ብቃት በማረጋገጥ ምዝገባ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ለ3,500 ኮንስትራክሽን ባለሙያዎች የሙያ ፍቃድ ምዝገባ ይደረጋል፡፡
- ለ4,186 ሥራ ተቋራጮች (አዲስ 2,000፣ እድሳት 2,013 እና እድገት 173) የሙያ ብቃት በማረጋገጥ ምዝገባ ይደረጋል፡፡
- ለ426 አማካሪዎች (አዲስ 100፣ እድሳት 300 እና እድገት 26) የሙያ ብቃት በማረጋገጥ ምዝገባ ይደረጋል፡፡
- ለ300 ሥራ ተቋራጮች እና ለ100 አማካሪዎች በመስክ ድጋፍና ኢንስፔክሽን ይደረጋል፡፡
- በክልሉ የሚገነቡ 500 የመንግስት ግንባታ ፕሮጀክቶች ምዝገባ ይደረጋል፡፡
- በበጀት ዓመቱ በግንባታ ስራ ላይ ያሉ ሁሉም ስራ ተቋራጮች የፕሮጀክት ስራ አፈፃፀም ምዝገባ በመመሪያ ቁጥር 880/2014 መሰረት ተግባራዊ ይደረጋል፡፡

ሰንጠረዥ 2.24 የሙያ ብቃት የሚሰጣቸው ተቋራጭ እና አማካሪዎች እቅድ

ተ.ቁ	የከተማው ስም	ተግባሩ የሚከናወንበት ከተማ በቁጥር	ሙያ ብቃት ምዝገባ የሚደረግላቸው ሥራ ተቋራጮች			ሙያ ብቃት ምዝገባ የሚደረግላቸው አማካሪ ድርጅቶች			በመስክ ድጋፍና ኢንስፔክሽን የሚደረግላቸው		አዲስ የሙያ ፍቃድ የሚያገኙ ባለሙያዎች
			አዲስ	እድሳት	እድገት	አዲስ	እድሳት	እድገት	ተቋራጮች	አማካሪዎች	
1	ዞን መምሪያዎች	13	1,150	1,150	60	60	150		100	50	
2	ሪጅኦፖሊን ምዝገባ	8	750	750	50	20	50		50	10	
3	በክልል ቢሮ	1	100	113	63	20	100	26	150	40	3,500
ድምር			2,000	2,013	173	100	300	26	300	100	3,500

ግብ 35:- በክልሉ የሚከናወኑ ሁሉም ግንባታዎች ከቅድመ ግንባታ እስከ ድህረ ግንባታ ድረስ በህንፃ አዋጁ ኮድና ስታንዳርዶች መሰረት እንዲከናወኑ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- የህንጻ አዋጅ አደረጃጀት የተፈጠረባቸው 206 ከተሞች፣ ክፍለ ከተሞች እና መሪ ማዘጋጃ ቤቶች ለ55,000 ፕሮጀክቶች የፕላን ስምምነትና የግንባታ ፈቃድ በመስጠት ለ41,580 ፕሮጀክቶች የግንባታ ወቅት ቁጥጥር በማድረግ አዋጁን መሰረት አድርገው እንዲተገበሩ ይደረጋል።
- በነዚህ ከተሞች ተገንብተው ለተጠናቀቁ 225 ግንባታዎች የመጠቀሚያ ፈቃድ ይሰጣል።

ሰንጠረዥ 2.25 የግንባታ ፈቃድ አገልግሎት አሰጣጥ እቅድ

ተ.ቁ	ተግባሩ የሚፈፀምበት	የከተማ ብዛት	የተሰጠ የፕላን ስምምነት		የተሰጠ የግንባታ ፈቃድ		የተደረገ የግንባታ ቁጥጥር		የተሰጠ የመጠቀሚያ ፈቃድ	
			በአንድ ከተማ	ድምር	በአንድ ከተማ	ድምር	በአንድ ከተማ	ድምር	በአንድ ከተማ	ድምር
1	ባህርዳር	1	8,000	8,000	8,000	8,000	7,000	7,000	10	10
2	ጎንደር እና ደሴ	2	3,000	6,000	3,000	6,000	2,700	5,400	10	20
3	ኮምቦልቻ፣ ደ/ማርቆስና ደ/ብርሃን	3	1,500	4,500	1,500	4,500	1,300	3,900	10	30
4	ደ/ታቦር እና ወልዲያ	2	1,000	2,000	1,000	2,000	800	1,600	10	20
5	ፈርጅ 1 ከተማ አስተዳደር	7	500	3,500	500	3,500	400	2,800	3	21
6	ፈርጅ 2 ከተማ አስተዳደር	62	200	12,400	200	12,400	150	9,300	2	124
7	መሪ ማዘጋጃ	138	100	13,800	100	13,800	70	9,660	0	0
8	ንዑስ ማዘጋጃ	96	50	4,800	50	4,800	20	1,920	0	0
ድምር		311	14,350	55,000	14,350	55,000	12,440	41,580	45	225

ግብ 36:- በክልሉ የሚከናወኑ የመንግስት ግንባታዎች በተያዙላቸው ጊዜ፣ ወጪ እና ጥራት እንዲከናወኑ ቁጥጥር ይደረጋል።

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በክልሉ በመንግስት በጀት ለሚሰሩ 50 ህንፃዎች በውለታዎች ዝግጅት ወቅት ድጋፍ ሲጠየቅ ድጋፍ ይደረጋል።
- በክልሉ ኮንስትራክሽን ፕሮጀክቶች የሚያስፈልገውን ወቅታዊ የግንባታ ዋጋ በየሩብ ዓመቱ ተጠንቶ ለሚመለከታቸው ክፍሎች እንዲደርስ ይደረጋል።
- ከፍርድ ቤት፣ ከፖሊስ እና ከፀረ-ሙስና ተቋማት ለሚመጡ ከግንባታ ፕሮጀክቶች አስተዳደር ጋር የተያያዙ ጉዳዮች 2,300 ሙያዊ ድጋፍ ይደረጋል።
- በመንግስት ሴክተር መ/ቤቶች የተዘጋጁ 80 የጨረታ ዶክመንት በስራ ተቋራጮች እና አማካሪዎች መመሪያ መሰረት የመስሪያ ጣሪያ ልክ እና በተዘጋጀው የቴክኒክ መገምገሚያ መስፈርት መሆናቸው በቴክኒክ ግምገማ ይረጋገጣል።
- በግንባታ ሂደት የሚከሰቱ አለመግባባቶች የግዥ መመሪያዎችንና የሲቪል ስራዎች የውል አስተዳደር መሰረት በማድረግ ወደ ፍርድ ቤት ከመሄዳቸው በፊት 80% እንዲፈቱ ጥረት ይደረጋል።
- በመንግስት በጀት ለሚገነቡ 60 ግንባታዎች ርክክብ በሚደረግበት ወቅት ሙያዊ ድጋፍ ይደረጋል።
- በመንግስት በጀት ለሚገነቡ ግንባታዎች የጊዜ ማራዘሚያ አገልግሎት ሲጠየቅ ሰነዶችን በመመርመር ለ150 ፕሮጀክቶች ምላሽ እንዲሰጥ ይደረጋል።
- የምህንድስና ባለሙያ ከሌላቸው ሴክተር መ/ቤቶች የአማካሪ ክፍያዎችን ለመክፈል ጥያቄ ሲቀርብ ለ75 የአማካሪ ክፍያ ተመርምሮ ምላሽ ይሰጣል።
- በመንግስት ግንባታዎች ላይ ለሚያጋጥሙ የስራ ለውጥ ሆነ ተጨማሪ ስራ እንዲፀድቅ ሲጠየቅ ጥያቄ ለጠየቁ 100 ፕሮጀክቶች አገልግሎት ይሰጣል።
- የተለያዩ የመንግስት ሴክተር መስሪያ ቤቶች ለሚያስገነቡት ግንባታ የዲዛይን ዝግጅት እና አማካሪ ለመቅጠር የሚያስችል 30 ዝክረ ተግባር ይዘጋጃል።

- ✚ ከደረጃ ሀ በላይ የሚገኙ ሁሉም ያልተጠናቀቁ የግል ግንባታ ፕሮጀክቶች መረጃ በዘንድ በክልል ደረጃ በመረጃ ቋት በየሩብ ዓመቱ 100% ተደራጅቶ እንዲያዝ ይደረጋል፡፡
- ✚ ሁሉም ግንባታዎች የህንፃ ኮዶችን ተግባራዊ ያደረጉ ለአካል ጉዳተኞች መቶ ፐርሰንት ተደራሽ መሆናቸው ከትትል ይደረጋል ዲዛይን ሲፀድቅ አካል ጉዳተኞችን ታሳቢ እያደረገ መፅደቁም ቁጥጥር ይደረጋል፡፡
- ✚ በመንግስት በጀት በሚገነቡ ግንባታዎች ከጊዜ፣ ከበጀትና ከጥራት አኳያ በመስክ በመገኘት ለ500 ፕሮጀክቶች የቁጥጥር ስራ ይሰራል፡፡

ግብ 37:- የሚሰሩ የህንፃ ግንባታዎች ዲዛይን አገሪቱ ባፀደቀቻቸው 14 የህንፃ ኮዶች መሰረት ተደርጎ ከዲዛይን ጀምሮ እስከ ግንባታ ማጠናቀቂያ ድረስ በስራ ላይ መዋላቸውን በየሩብ ዓመቱ ቁጥጥር ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ በህንፃ ሹም ጽ/ቤቶች የሚፀድቁ ዲዛይኖች በህንፃ አዋጅ፣ ደንብና መመሪያ መሆኑን በ70 ከተሞች በመገኘት የዲዛይን ቁጥጥር ይደረጋል፡፡

ግብ 38:- ከምርምር ተቋማት ጋር በመቀናጀት 1 አዲስ የኮንስትራክሽን ቴክኖሎጂ ጥናትና ምርምር በማካሄድ አዋጭነቱ ተረጋግጦ ለተጠቃሚዎች እንዲተላለፍ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ ከተለያዩ የምርምር ተቋማት፣ ዩኒቨርሲቲዎችና ቴክኒክና ሙያ ኮሌጆች 1 አዲስ ወጪ ቆጣቢና የተሻለ የኮንስትራክሽን ቴክኖሎጂ በመቅዳት እና አዋጭነቱን በጥናትና ምርምር በማረጋገጥ ለተጠቃሚ እንዲተላለፍ ይደረጋል፡፡
- ✚ በክልሉ 60 ስትራቴጂያዊ ጠቀሜታ ያላቸው የግንባታ ግብዓት መገኛ ቦታዎችን በማፈላለግና ከሶስተኛ ወገን ነፃ በማድረግ ካርታና ፕላን እንዲዘጋጅላቸው ይደረጋል፡፡
- ✚ በክልሉ 35 ስትራቴጂያዊ ጠቀሜታ ያላቸው የግንባታ ግብዓት መገኛ ቦታዎችን በአዲስ በማልማት ጥቅም ላይ እንዲውሉ ይደረጋል፡፡

ሰንጠረዥ 2.26 የግንባታ ግብዓት መገኛ ቦታዎች ልማት እቅድ

ተ.ቁ	የከተማ ደረጃ	የከተማ ብዛት	ካርታ እና ፕላን የሚዘጋጅላቸው በቁጥር	ጥቅም ላይ የሚውሉ በቁጥር	ከሶስተኛ ወገን ነፃ የሚሆኑ በቁጥር
1	ሪጂዮፖሊታን	8	16	8	16
2	ፈርጅ 1 (መካከለኛ)	7	14	7	14
3	ፈርጅ 2 (አነስተኛ)	62	30	20	30
	ድምር	77	60	35	60

ግብ 39:- በክልሉ የተቋቋሙ 2 የጥራት መፈተሻ ላብራቶሪ ማዕከላት በሙሉ አቅማቸው ወደ ስራ እንዲገቡ በማድረግ ለ2,500 የኮንስትራክሽን ግብዓቶች የጥራት ምርመራ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ የኮምቦልቻ እና የባህርዳር የጥራት ፍተሻ ላብራቶሪዎችን በሙሉ አቅማቸው ወደ ስራ ለማስገባት የግብዓት ጥራት መፈተሻ ማሸናፊያን ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመነጋገር እንዲሟሉ የማድረግ እና ካሌብሬት የማድረግ ስራ ይሰራል፡፡
- ✚ በኮምቦልቻ እና በባህርዳር የጥራት ፍተሻ ላብራቶሪዎች ለ2,500 የኮንስትራክሽን ግብዓቶች የጥራት ፍተሻ ይደረጋል፡፡

ሰንጠረዥ 2.27 የግንባታ ግብዓት የጥራት ፍተሻ እቅድ

ተ.ቁ	ማዕከል	የግንባታ ግብዓት ፍተሻ ዓይነቶች			
		የአፈር በቁጥር	የኮንክሪት በቁጥር	የጠጠር በቁጥር	የእሽዋ በቁጥር

1	ባህርዳር	1,000	500	175	175
2	ኮምቦልቻ	500	100	25	25
	ድምር	1,500	600	200	200

2.1.3. የባለብዙ ዘርፍ /የስርዓተ ጾታ ዘርፍ/ እቅድ

ግብ 40:- በቢሮውና ተዋረድ ተቋማት በሚከናወኑ የልማት ስራዎች የባለብዙ ዘርፍ (የሥርዓተ ጾታ፣ የወጣቶች፣ የህጻናት፣ የአካል ጉዳተኞች፣ የአረጋውያን፣ የኤ.ች.አይ.ቪ/ኤድስ፣ የስነ ህዝብ እና የአካባቢ ደህንነት) ጉዳዮች እንዲካተቱ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- በዘርፉ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ በሚዘጋጁ ዕቅዶች 100% (የሥርዓተ ጾታ፣ የወጣቶች፣ የህጻናት፣ የአካል ጉዳተኞች፣ የአረጋውያን፣ የኤ.ች.አይ.ቪ/ኤድስ እና የአካባቢ ደህንነት) ጉዳዮች እንዲካተቱ ይደረጋል፡፡
- በዘርፉ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ በሚከናወኑ የአቅም ግንባታ ስራዎች (ሥልጠና እና ትምህርት) 35 በመቶ፣ በልማት ስራዎች 50 በመቶ ሴቶች ተሳታፊና ተጠቃሚ እንዲሆኑ ይደረጋል፡፡
- በዘርፉ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ በአመራርነት (በተቋም/የስራ ክፍል መሪነት) እና በውሳኔ ሰጭነት ደረጃ የሴቶች ተሳትፎ 35 በመቶ እንዲደርስ ይደረጋል፡፡
- በዘርፉ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ ኤ.ች.አይ.ቪ /ኤድስን ስርጭት ለመከላከልና መቆጣጠር የሚያስችል 4 ጊዜ በየሩብ ዓመቱ ውይይት ማድረግና በቢሮው የኤ.ች.አይ.ቪ/ ኤድስ ፈንድ ተጠቃሚ ለሆኑ 2 ግለሰቦች ድጋፍ ይደረጋል፡፡
- በዘርፉ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ በሚዘጋጁ የአፈፃፀም ሪፖርቶች የባለ ብዙ ዘርፍ ጉዳዮች መካተቱን በማረጋገጥ በሪፖርቱ ይዘትና አፈጻጸም ላይ 4 ግብረ-መልስ ይሰጣል፡፡
- በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው በግንባታ ፕሮጀክቶች ላይ የተሰማራው የሰው ሀይል 100% ደህንነቱ እንዲጠበቅ እና የሚከናወኑ ግንባታዎች ለአረጋዊያንና ለአካል ጉዳተኞች ተደራሽ እንዲሆኑ ይደረጋል፡፡
- ከስነ ህዝብ ጉዳዮች አኳያ በከተሞች የህዝብ ቁጥር ዕድገት በመሰረተ ልማት አቅርቦትና አገልግሎት አሰጣጥ ላይ የሚደርሰውን ጫና የግንዛቤ ማዳበሪያ ትምህርት ለህብረተሰቡ እንዲሰጥ ይደረጋል፡፡

ግብ 41:- በሴቶች ልማት፣ በመሰረተ ልማት፣ በኮንስትራክሽን ዘርፍ፣ በደረቅ ቆሻሻና አረንጓዴ ልማት ዘርፎች ላይ ለ295,621 ዜጎች ቋሚና ጊዜያዊ የስራ እድል ይፈጠራል፡፡

ለንጠረዥ 2.28 በሚከናወኑ ተግባራት የሚፈጠር ቋሚና ጊዜያዊ የስራ እድል እቅድ

ተ.ቁ	የስራ ዕድል የሚፈጠርባቸው ዘርፎች	ወንድ	ሴት	ድምር
1	በከተሞች ስኬቶች፣ ፕላን ዝግጅትና ክለሳ ስራዎች (ወጣቶች = 470)	436	235	671
2	በከተሞች በሚሰሩ የተለያዩ የመንግስትና የግል ግንባታዎች (ወጣቶች = 72,765)	41,580	62,370	103,950
3	በከተሞች በሚሰሩ የመሰረተ ልማት ስራዎች (ወጣቶች = 86,800)	62,000	62,000	124,000
4	ሴቶች ልማት (ወጣቶች = 28,000)	20,000	20,000	40,000
5	በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ (ወጣቶች = 4,340)	3,100	3,100	6,200
6	ኮምፖስት በማምረት (ወጣቶች = 140)	100	100	200
7	በከተማ ግብርና፣ በተፋሰስ ልማትና በተለያዩ የአረንጓዴ ልማት ስራዎች (ወጣቶች = 4,200)	3,000	3,000	6,000
	ጠቅላላ ድምር (ወጣቶች = 196,715)	130,216	150,805	281,021

2.1.4. ንዑስ ተግባራት /ደጋፊ ተግባራት/ (ከብደት10%)

ግብ 1:- በየደረጃው ጠንካራ የእቅድ ዝግጅት፣ አፈፃፀም ክትትል፣ ግምገማና የግብረ-መልስ ስርዓት በመዘርጋት የእቅድ አፈፃፀም ሪፖርት በማዘጋጀትና የአፈፃፀም ምዘና በማካሄድ ግብረ-መልስ ይሰጣል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ የተቋሙን (የወር፣ የዓመትና አመታዊ) መደበኛ የዕቅድ የአፈፃፀም ሪፖርት በማዘጋጀት ለሚመለከታቸው አካላት እንዲላክ ይደረጋል፡፡
- ✚ ከዞን መምሪያዎች፣ ከተጠሪ ተቋማት እንዲሁም በቢሮው ስር ካሉ ዳይሬክቶሬቶች ለሚመጡ መደበኛ የዕቅድ የአፈፃፀም ሪፖርቶች ግብረ-መልስ ይሰጣል፡፡
- ✚ የተቋሙን የመፈጸምና የማስፈፀም አቅም ለማጎልበት በየግማሽ ዓመቱ በተዋረድ ላሉ ተቋማት የተቀናጀ የመስክ ድጋፍና ክትትል በማድረግ ግብረ-መልስ ይሰጣል፡፡
- ✚ የተቋሙ የቁልፍና አበይት ተግባራት ዕቅድ አፈፃፀም ለመለካት የሚያስችሉ ቁልፍ የአፈፃፀም ውጤት አመለካከቶችን (key performance indicators) በማዘጋጀት ዓመታዊ የዕቅድ አፈፃፀም ምዘና በማድረግ ግብረ-መልስ ይሰጣል፡፡

ግብ 2:- በ2016 በጀት ዓመት ለፕሮግራሞች ማስፈፀሚያ የሚመደበውን በጀት ለባለበጀት የተዋረድ ተቋሞቻችን በመደልደል እና ወጪ ቆጣቢ በሆነ መልኩ ጥቅም ላይ እንዲውል በማድረግ በዕቅድ የተያዙ ግቦችና ዓላማዎች እንዲሳኩ ይደረጋል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ በ2016 በጀት ዓመት ለታቀዱ ተግባራት ማስፈፀሚያ የሚመደበውን የካፒታልና መደበኛ በጀት ድልድል በመስራት ለሚመለከታቸው (ለቢሮው፣ ለ9 ዞን መምሪያዎችና ለኮምፒውተር አፈር ምርምር ላብራቶሪ) እንዲደርስ በማድረግ አፈፃፀሙን የመከታተል ስራ ይሰራል፡፡
- ✚ ለሚመለከታቸው ባለበጀት መቤቶች ለቢሮው፣ ለ9 ዞን መምሪያዎችና ለኮምፒውተር አፈር ምርምር ላብራቶሪ) የ2017 በጀት ዓመት የበጀት ጥሪ በማድረግ የካፒታልና መደበኛ በጀት መጠየቂያ ሰነድ ይዘጋጃል፡፡
- ✚ የተቋሙን ተልዕኮ ለማሳካት የሚያስችሉ ግብዓቶችን (የመስክና የቢሮ መገልገያ ቁሳቁሶች፣ ኮምፒውተሮችና የአሰራር ሶፍትዌሮች ወዘተ) በበቂ መጠንና በወቅቱ በማቅረብ ለየስራ ክፍሎች የማከፋፈል ስራ ይሰራል፡፡
- ✚ የተቋሙ የበጀት /የፋይናንስ አጠቃቀም በውስጥ ኦዲት እየተረጋገጠ እንዲመራ ይደረጋል፡፡
- ✚ የበጀት /የፋይናንስ አጠቃቀም ለመከታተልና ለማሻሻል የተዘረጋውን የIBEX ስርዓት አጠቃቀም እንዲሻሻል ይደረጋል፡፡

ግብ 3:- በተቋሙ በመረጃ መረብ የተሳሰረ፣ ዘመናዊ፣ የሚናበብ የከተማ ስራዎችን የሚደግፍ የመረጃ ቋት ስርዓት ይፈጠራል፡፡

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ የከተማና የቀበሌ ቁጥር፣ የከተማና የቀበሌ የህዝብ ብዛት እንዲሁም በክልሉ ያሉ ከተሞች ብዛት የተሟላ 1 የመረጃ ሰነድ ይዘጋጃል፡፡
- ✚ በክልሉ ከተሞች የከተማ ቤቶች መረጃ አያያዝ ስርዓት የትግበራ ሥራ ይሰራል፡፡
- ✚ ድረ-ገጽን በየጊዜው በማሻሻል፣ 3 አዳዲስ ሊንኮችን በመፍጠር እና 12 ተገቢ መረጃዎችን በየጊዜው በማስቀመጥ የተሻለ አይ.ሲ.ቲ አገልግሎት እንዲሰጥ ይደረጋል፡፡
- ✚ 2 የቢሮ ቴሌግራም ቻናሎችን በመፍጠር የማስተዳደር ስራ ይሰራል፡፡

- ✚ የኔትወርክ መሰረተ-ልማትን ለማዘመን እንዲቻል ጥራቱንና ስታንዳርዱን የጠበቀ (ባለ ገመድ እና ገመድ አልባ) የኢንተርኔት አገልግሎት መስመር ዝርጋታ እና ጥገና ይደረጋል።
- ✚ የቢሮው ዳታ ሴንተር አስፈላጊውን ግብዓት በማሟላት በሙሉ አቅሙ አገልግሎት እንዲሰጥ ይደረጋል።

ግብ 4:- በተቋሙ ያሉ የአይ.ሲ.ቲ መገልገያ መሳሪያዎችን ጥገና በማድረግ በሙሉ አቅማቸው አገልግሎት እንዲሰጡ ይደረጋል።

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ በተቋሙ ለሚገዙ የአይ.ሲ.ቲ መርጃ መሳሪያዎች ስፔስፊኬሽን በማዘጋጀት ጥራታቸውን የጠበቁና አስፈላጊ እቃዎች እንዲገዙ ይደረጋል።
- ✚ የተበላሹ የአይ.ሲ.ቲ መርጃ መሳሪያዎችን በፍጥነትና በጥራት በመጠገን ወደ ስራ እንዲገቡ ይደረጋል።
- ✚ በቢሮው የተጫነውን የፀረ-ቫይረስ (Anti-Virus) ወቅታዊ በማድረግ 150 ኮምፒውተሮችን ደህንነት የማስጠበቅ ስራ ይሰራል።
- ✚ ከተገልጋዮች በሚቀርቡ ጥያቄዎች መሰረት ለስራ የሚያገለግሉ 150 አፕልኬሽን ሶፍትዌሮችን በመጫን ስለአጠቃቀማቸው ግንዛቤ ይፈጠራል።
- ✚ የአይ.ሲ.ቲ መርጃ መሳሪያዎችን በአግባቡና በቁጠባ ለመጠቀም 10 ፕሪንተሮችን ከአይ.ቤክስና ከሌሎች ኮምፒውተሮች ጋር በማጋራት እንዲጠቀሙ ይደረጋል።

ግብ 5:- የሁለትዮሽ ተግባቦትን የተከተለ ልማታዊ ኮሙኒኬሽን በመተግበር ህብረተሰቡን በመረጃ ተደራሽ በማድረግና በማወያየት በሁሉም የከተማ ልማት አጀንዳዎች ቀጥተኛ ተሳታፊና ባለቤት እንዲሆን ይደረጋል።

ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ተግባራት

- ✚ በየሩብ አመቱ ህዝቡ የሚሳተፍባቸው የከተማ መድረኮች እንዲፈጠሩ ይሰራል። በተፈጠሩ መድረኮች የተነሱ ሃሳቦች ይቀመራሉ፤ እንዴት እንደተፈቱ ክትትልና መረጃ በመሰብሰብ የሚዲያ ሽፋን እንዲያገኝ ይደረጋል።
- ✚ በተቋሙ የትኩረት መስኮችና በተመረጡ አጀንዳዎች ከአማራ ሚዲያ ኮርፖሬሽን ጋር በመተባበር 12 የፊዲዮ ፕሮግራም፣ 12 የቴሌቪዥን ፕሮግራም እና 5 የቴሌቪዥን ማስታወቂያዎችን በማዘጋጀት ሕብረተሰቡ ግንዛቤ እንዲያገኝ ይደረጋል።
- ✚ ከክልሉ የመንግስት ኮሙኒኬሽን ጉዳዮች ጽ/ቤት ጋር በመተባበር የተቋም ግንባታ፣ የገቢ አሰባሰብና አላማው፣ በከተሞች የአረንጓዴ ልማት አሻራን በመተግበር እና፣የፕሮጀክት አፈጻጸማችን፣ የተከናወኑ ተግባራትን የሚዳስስ 1 ዶክመንታሪ /ዘጋቢ/ ፊልም በማዘጋጀት የሚዲያ ሽፋን እንዲያገኝ ይደረጋል።
- ✚ በተቋሙ የተሰማሩ አመራሮችን፣ ባለሙያዎችን እና ባለድርሻ አካላትን አመለካከትና ክህሎት ለማዳበር በሚሰጡ ስልጠናዎች፣ በዕቅድ ትውውቅና የአፈጻጸም ግምገማ እና ሌሎች ሁኔታዎች ላይ ያተኮሩ 12 የጉባኤና 12 የአቅም ግንባታ እንዲሁም 4 የፓናል ውይይት መድረኮችን በማመቻቸት የሚዲያ ሽፋን እንዲያገኙ ይደረጋል።
- ✚ በተቋሙ የትኩረት መስኮችና በተመረጡ አጀንዳዎች ዙሪያ 2 ፕሬስ ኮንፈረንስ፣ 6 ጋዜጣዊ መግለጫ እና 12 የዜና መግለጫ በማዘጋጀት እንዲሁም 24 ሚዲያዎች ጥሪ በማስተላለፍ ሕብረተሰቡ ግንዛቤ እንዲያገኝ ይደረጋል።
- ✚ በተቋሙ የተከናወኑ አንኳር ተግባራትን የያዘ 1 ዕትም መጽሕት በ2,000 ቅጅ፣ 4 ዕትም የዜና መጽሕት በ200 ቅጅ፣ 2 ዕትም ብሮሽር በ200 ቅጅ እና 12 ዕትም በራሪ ወረቀት በ2,400 ቅጅ በማዘጋጀት እና ለህብረተሰቡ በማስራጨት ግንዛቤ እንዲያገኝ ይደረጋል።
- ✚ በተቋሙ የተከናወኑ ጉልህ ተግባራትን የያዙ 12 የፎቶ ኤግዚቢሽን መስኮት በማዘጋጀት ለህብረተሰቡ የማሳወቅ ስራ ይሰራል።

- በተቋሙ ፖሊሲዎች፣ አዋጆች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎች፣ ማንዋሎች፣ ምርጥ የተግባር አፈጻጸሞች እና ተሞክሮዎች ዙሪያ ያተኮሩ 12 መረጃዎችን በተቋሙ ፖርታል፣ 500 መረጃዎችን በተቋሙ ማህበራዊ ድረ-ገፅ እንዲሁም 12 መረጃዎችን በተቋሙ የቲዩብ በመጫን ለተገልጋዩ/ለህብረተሰቡ ተደራሽ እንዲሆኑ ይደረጋል።
- ተቋሙን በተመለከተ በተለያዩ 6 የህትመት ሚዲያዎችና 12 የማኅበራዊ ድረ-ገፆች የሚተላለፉ የተዛቡ ዘገባዎች ሚዲያ ሞኒተሪንግ ማድረግና ለሁሉም አሉታዊ ዘገባዎች ግብረ-መልስ እንዲሰጥ ይደረጋል።
- በተቋሙና በተጠሪ መ/ቤት በበጀት ዓመቱ የወጡ መመሪያዎች፣ የአሰራር ማንዋሎች፣ እቅድና የአፈጻጸም ሪፖርቶች 24 መረጃዎች በሃርድና በሶፍት ኮፒ በመሰብሰብና ኮድ በመስጠት አገልግሎት ላይ እንዲውሉ ይደረጋል።
- በተቋሙ የተከናወኑ አበይት ተግባራትን በመከታተል 24 ሁነቶች ላይ የድምጽና የምስል እንዲሁም የፎቶግራፍ መረጃዎች በማሰባሰብ ጥቅም ላይ እንዲውሉ ይደረጋል።
- በየወሩ የፕሮጀክቶችን አፈፃፀም ደረጃ የሚያሳይ የፎቶ ሪፖርት ከየዞኑ ተለቅሞ ይዘጋጃል።
- በሩብ አመት የፕሮጀክቶች እና አዳዲስ ክዋኔዎች ፎቶግራፍ ሪፖርት በሁሉም ዞኖችና ከተሞች ተቀምጦ ተዘጋጅቶ ይቀርባል።

ክፍል ሦስት

ማስፈፀሚያ ስልቶች እና የእቅድ አፈፃፀም ክትትልና ግምገማ ሥርዓት

3.1. ማስፈፀሚያ ስልቶች

በ2016 በጀት ዓመት እቅድ የተያዙ የልማትና የመልካም አስተዳደር ዓላማዎችና ግቦችን ለማሳካት የሚፈፀሙትን ተግባራት በተያዘላቸው ጊዜ የጥራት ደረጃና መጠን ለማከናወን የሚከተሉትን መሠረታዊ የአፈፃፀም አቅጣጫዎች እንከተላለን።

➤ የለውጥና የማስፈፀም አቅም ግንባታን በቁልፍ የማስፈጸሚያ አቅጣጫነት መጠቀም

- ❖ ዘርፉ ለሌብነት ተጋላጭ የሆኑ የከተማ ሥራዎችን የመምራት ተልዕኮ ያለበት በመሆኑ በመርሃ ግብር ዘመኑ ያስቀመጣቸውን ግቦች በብቃት ለመፈፀም በአመለካከት የዳበረ ፈፃሚ መገንባት ቀዳሚ ተግባሩ ይሆናል።
- ❖ ፈፃሚውን በአመለካከት እና ከህሎት ከማብቃት ባሻገር በአሰራር በአደረጃጀት እና በግብዓት አቅርቦት ካልታገዘ ተልዕኮውን ማሳካት አይችልም።
- ❖ የታቀዱት ተግባራት በመሰረታዊነት በየ6 ወሩ በሚሰጠው በውጤት ተኮር እቅድ እየተቆረሱ እየተሰጡ በባለቤቶቻቸው-ሙሉ ፍላጎት ወኔና እልህ ተይዘው በግለሰብ ዕቅድ ላይ ተለቅመው ሠፍረው የሚፈፀሙ ይሆናል።
- ❖ የቢሮው አመራርና የማነጅመንት ኮሚቴም የታቀዱ ግቦችን በጥራትና በፍጥነት ማከናወን ስለሆነ በተቀመጠላቸው ጊዜ መሠረት መረጃ እየተለዋወጡ ያጋጠሙ ችግሮችን እየፈቱና እያነሳሱ /inspire እያደረጉ/ የመሪነትና የፈፃሚነት ሚናቸውን መወጣት አለባቸው።

➤ ጠንካራ የክትትልና ድጋፍ ሥርዓትን መተግበር

- ❖ በመርሃ ግብር ዘመኑ ያስቀመጥናቸው የተለጠጡ ግቦች ለመተግበር ከዝግጅት እስከ ማጠቃለያ ምዕራፍ ባሉት ሂደቶች ከዞን እስከ ቀበሌ የሚገኘውን የልማት ፈፃሚ ሃይል እንደየ ተልዕኮው የሚሳተፍበት አሰራር መኖር አለበት።
- ❖ በየሩብ ዓመቱ የክትትልና ግምገማ ቡድኖች ተደራጅተው ከዞን ወደ ከተሞችና ወረዳዎች በመንቀሳቀስ በሪፖርት የተገለፀውን አፈፃፀም በመስክ ላይ ያለውን በአካል በማነፃፀር ችግሮችን የሚፈቱ ሃሳቦችን በግብረ መልስ መልክ በመስጠት የመደገፍ እንዲሁም መደበኛና የመስክ እይታ ሪፖርቶችን መሠረት ያደረገ ግምገማ ከመላ ሠራተኞች ጋር በማድረግ የደረሰንበትን የአፈፃፀም ደረጃ በሚያሳይ መልኩ ግምገማ ይደረጋል።
- ❖ በሂደቱ ስኬታማ የሆኑትንና ደካማ አፈፃፀም የታየባቸውን ተግባራትና አካላት በመለየት ድክመቶችን ሊያካክስ ስኬቶችን ሊያስቀጥል የሚችል መነሳሳት በመፍጠር ስምሪት የማድረግ ይህ ዑደት በየሩብ ዓመቱ ሳይቆራረጥ እንዲቀጥል በማድረግ ተልዕኮዎቻችን

በብቃት ለመወጣት የፈፃሚዎችን ብቃትና የሥራ አፈፃፀም ለማቀራረብና ሁሉም ከችግሮችና ከእንቅፋቶች ሁሉ ነጥቀው እንዲወጡ የማድረግ አቅጣጫን በመከተል እንመራለን፡፡

- ❖ በዚህም ሂደት ሁሉም ፈፃሚ በንቃትና በባለቤትነት የሚያሳትፍበት አቅምን የሚገነባ ተከታታይነት ያለው ወቅታዊና ችግር ፈች የሆነ ድጋፍና ግብረ ልስ የመስጠት አቅጣጫን እንከተላለን፡፡
- ❖ ሁሉም የቢሮው ዳይሬክተሮች በተመረጡ ሞደል ከተሞች ተጨባጭ ለውጥ በማምጣት እና የተገኘውን ስኬት እና የገጠሙ ውድቀቶች እና ወሳኝ መንስኤዎችን በአግባቡ በመተንተን ለሁሉም ቀምሮ በማስተላለፍና ለውጥ በማምጣት ይመዘናሉ፡፡

➤ ቅንጅታዊ አሰራርን መከተል

- ❖ ዘርፋችን ከበርካታ ባለድርሻ አካላት ጋር ተቀናጅቶ መስራትን የሚጠይቅ በመሆኑ የባለድርሻ አካላት አፈፃፀም በዘርፉ ዕቅድ አፈፃፀም ላይ አወንታዊም ሆነ አሉታዊ ተጽእኖዎች ያሳድሩበታል፡፡
- ❖ ስለሆነም ባለድርሻ አካላትን ቀድሞ በመለየት ከተለዩት ጋር ወጥ አሰራር በመዘርጋት በተቀመጠው የአሰራር ስርዓት መሰረት ጠንካራ ግንኙነት በመፍጠርና በየጊዜው እያደገ በሚሄድ የቅንጅት አሰራር ግባቹን የማሳካት አቅጣጫ እንከተላለን፡፡

➤ ህዝቡን በላቀ ደረጃ ማሳተፍ

- ❖ የከተማውን ህዝብ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ከዕቅድ ጀምሮ እስከ አፈፃፀሙ ማሳተፍ የሚመዘገቡ የልማት ውጤቶች ባለቤት እንዲሆን ከማድረግ ባሻገር የህዝቡን እውቀት ጉልበት ገንዘብና ቁሳቁስ ልማት ላይ ለማዋል ከፈተኛ አስተዋጽኦ ያበረክታል፡፡
- ❖ ስለሆነም ሁሉም የልማትና የመልካም አስተዳደር ስራዎች በጠንካራ የህዝብ ተሳትፎ የሚፈፀሙበትን አቅጣጫ እንከተላለን፡፡
- ❖ የህዝብ ተሳትፎ ስራችን በተበተነ ሳይሆን በመንደር አደረጃጀትና በነበሩ የአካባቢው ማህበረሰብ አደረጃጀቶችን በማጣናከር መሆን የገባዋል፡፡ /እደር፣ እቁብ፣ ማህበር ወዘተ.../
- ❖ ህዝብን ማሳተፍ እንደ ህዝብ አቅም መጠቀሙ እንደተጠበቀ ሆኖ ሌብነትን በማጋለጥ፣ አድሎን በማስወገድ ግልጽነት በመፍጥር ከህዝቡ ጋር የቅርብ ትስስር ለመፍጠር ወሳኝ መሳሪያ አድርጎ መጠቀም ይገባል፡፡

➤ የልማት ሥራዎችን በህዝብ ግንኙነት ማጀብ

- ❖ በከተሞች የሚከናወኑ የልማት ስራዎች ከታቀዱበት ዓላማ ጀምሮ እስከ አፈፃፀማቸው ህዝቡ በቂ መረጃ እያገኘባቸው መከናወናቸው የህብረተሰቡን የልማት ፍላጎት በማነሳሳትና እዚያው ሰላም ሞጋች ህብረተሰብ ለመፍጠር ያስችላል ህብረተሰቡ በአካባቢው በሚከናወኑ የዘርፍ ሥራዎች ላይ ግልፅና ወቅታዊ መረጃዎችን እንዲያገኝ ማስቻል ለዲሞክራሲ ስርዓት ግንባታ የሚያበረክተው አስተዋጽኦ ከፍተኛ ነው፡፡
- ❖ ስለሆነም ሁሉንም የህዝብ ግንኙነት ስልቶች በመጠቀም ህብረተሰቡ መረጃ እንዲያገኝ የልማት ሥራዎችን በጠንካራ የህዝብ ግንኙነት ስራ እንዲታጀቡና ለህዝብ እንዲደርሱ የማድረግን አቅጣጫ እንከተላለን፡፡

➤ ቀጣይነት ያለው የውድድርና የማበረታቻ ሥርዓትን ዘርግቶ ተግባራዊ ማድረግ

- ❖ የዓመታዊ ተግባርን አፈፃፀም መሰረት በማድረግ የተወዳዳሪነት መንፈስ ለመፍጠር የሚያስችል ቀድሞ በታወቀ የማወዳደሪያ መስፈርት በተቋማትና በፈፃሚው መካከል የውድድር ስርዓት መዘርጋት የላቀ ውጤት ያስመዘገቡትን በመሸለምና በማበረታታት ተቋማትንና ፈፃሚዎችን ወደ ተቀራራቢ የብቃት ደረጃ የማድረስ አቅጣጫን እንከተላለን፡፡

➤ ጠንካራ የመረጃ ልውውጥና የሪፖርት ግንኙነትን የማሳለጥ አቅጣጫን መከተል

- ❖ በምንኖርበት ክፍለ ዘመን መረጃ የሁሉም ነገር መሰረት ነው ሁሉም ዘርፎች በአደረጃጀታቸው መሠረት የጠራና ወቅታዊ መረጃ መለዋወጥ የምንችልበት አሰራር ይዘረጋል፡፡ በየሂደቱ ወጥ የሆነ የመረጃ ማጠናቀሪያ ቅፅ በማዘጋጀት ጥቅም ላይ የሚውልበትን አቅጣጫ ተከትለው ሁሉም አካላት በቋሚነት መረጃ እየተለዋወጡ በአፈፃፀም ላይ በሚታዩ መሻሻሎችና ክፍተቶች ላይ ግብር መልስ በመስጠት የዞኖችንና የከተሞችን ዕቅድ አፈፃፀም ለማቀራረብ በትኩረት ተይዞ የሚሰራ ይሆናል፡፡

- ❖ የመረጃ ጥራት መጓደል በሰነድ መዝግቦ አደራጅቶ አለመያዝ አልፎ አልፎም ያልተሰሩ ተግባራትን ሪፖርቶች ከማቅረብ በፀዳ አኳኋን የጠራ መረጃ እየተለዋወጥን የመደገፍ አቅጣጫን ተግባራዊ በማድረግም አንዱ መሠረታዊ ለውጥ ልናሳይበት የሚገባ ጉድለታችን ነው። ስለዚህ በዘርፋችን የተጠናከረ የመረጃ ስርዓት መዘርጋት ለዕቅዳችን ሆነ ለውሳኔ አሰጣጣችን ጥራት ከፍተኛ ድርሻ ያበረከታል።
- ❖ ስለሆነም የተቋማችን የመረጃ ችግር ግንዛቤ ውስጥ ያስገባ ጠንካራ የመረጃ ቅብብሎሽ እና አየያዝ ሥርዓት በመገንባት በጠራና ወጥ በሆነ መረጃ ላይ ተመስርተን የመፈፀም፣ የማስፈፀምና የመምራት አቅጣጫን በመከተል የዘርፉ መረጃዎች ወቅታዊና ጥራታቸውን የጠበቁ እንዲሆኑ ይደረጋል።

➤ መልካም ተሞክሮዎች መቀመርና ማስፋት

- ❖ ከተሞቻችንና ዞኖቻችን በጠንካራ የስራ ሂደት ውስጥ ሲያልፉ በፍጥነት አዳዲስ ተሞክሮዎችንና ትምህርቶችን እንደሚያስፈልጉ ባለፉት ዓመታት ያየነው እውነታ ነው።
- ❖ እነዚህን መልካም ልምዶችና ትምህርቶች የጋራ በማድረግ ወጭ ቆጣቢና ተመጋጋቢ /ተደጋጋፊ ሆነው ከተሞች እንዲጠቀሙባቸውና ልምዶችን እንዲያካፍልበት ከማድረግ በተጨማሪ የተማከለ ተሞክሮ የመቀመርና ማካፈል አቅጣጫንም እንከተላለን።

➤ የመልካም አስተዳደር ችግሮችን በትኩረት ለይቶ የመፍታት አቅጣጫን መከተል

- ❖ በሁሉም ከተሞቻችን ከልማትና ከአገልግሎት አሰጣጥ ጋር የተያያዙ የመልካም አስተዳደር ችግሮች ይነሳሉ። ከነዋሪዎች የሚነሱ የልማት ጥያቄዎችን ከተጠቃሚው ህዝብጋር በጋራ በመወያየትና እንደልማት ጥያቄዎቹ ይዘትና አጣዳፊነት ግልፅ ቅደም ተከተል በማውጣትና በዚህም ላይ በመተማመን ደረጃ በደረጃ ምላሽ እንዲያገኙ ይደረጋል።
- ❖ ሌላው በአገልግሎት አሰጣጣችን ዙሪያ የሚነሳው የመልካም አስተዳደር ችግር ሲሆን ይህም በየደረጃው በሚገኘው የዘርፉ መዋቅር የሚስተዋል መሆኑን በመገንዘብ ለውጥ ለማምጣት ጥልቅና ተደጋጋሚ ውይይት በማድረግ የመገፋፋትና የቀጠሮ ምክንያት የሚሆኑ ነገሮችን በዝርዝር በመለየት ግልፅ የመፍትሔ አቅጣጫ ሊቀመጥ ይገባል።
- ❖ ከዚህ አንፃር አገልግሎት ፈላጊዎችን በአክብሮትና በትህትና በመቀበል ጉዳዩን በፅኑና አዳምጦ ከሚመለከታቸው የሥራ ባልደረቦቻችን ጋር ተወያይቶና በበቂ መጠን አውቆና ተገንዝቦ ይሆናል ወይም አይሆንም የሚል ውሳኔና ምላሽ ተገቢም ግዴታም ነው።
- ❖ ሁሉም መዋቅራችን ከላይ በእቅድ የተቀመጡ መፍትሄዎችን በአግባቡ መፈጸም ግዴታ አለበት።

➤ ውጤታማና ቀልጣፋ የሃብት አጠቃቀም

- ❖ እንደሚታወቀው ለዕቅድ አፈፃፀማችን እንደ አንድ ማነቆ ተደርጎ የሚወሰደው የግብዓት አቅርቦት ችግሩ ነው። በግብዓት አቅርቦት ችግሩ ውስጥ የማይናቅ ድርሻ የሚያበረክተው በእጃችን ያለን ሃብት ወጭ ቆጣቢ በሆነ መንገድ ጥቅም ላይ አለማዋል ነው።
- ❖ ስለሆነም ይህን ችግር የሚፈታ ውጤታማ የሃብት አጠቃቀም ስርዓት መከተል በልማት ዕቅዶቻችን ስኬት ላይ የሚኖረው ፋይዳ ግምት ውስጥ ገብቶ ተግባራት ወጭ ቆጣቢ በሆነ አግባብ እንዲመሩ ይደረጋል።
- ❖ በየዓመቱ የተግባር ሂደትም የሚታዩ ከፍተኞችን በተለይም የግብዓት አቅርቦትና ሌሎች እጥረቶችን እየለየን በፈጣን የግብዓት አቅርቦትና በልምድ ልውውጥ የተደገፈ ጥራትና ፍጥነት ያለው አፈፃፀም ለማስመዝገብ ትኩረት ሰጥተን መስራት ይኖርብናል።

3.2. የእቅድ አረንጓዴነት፣ አፈፃፀም ከትትል፣ ግምገማና ግብረ መልስ ሥርዓት

3.2.1. የዕቅድ ዝግጅትና አረንጓዴነት ሥራዎች

ከላይ የተገለፀውን የመነሻ ሁኔታ መሰረት በማድረግ የቢሮው የ2016 በጀት ዓመት ዕቅድ የተዘጋጀ ሲሆን በዕቅዱ ላይ ሁሉንም ባለድርሻ አካላት ባሳተፈ መልኩ በማወያየት ግልጽነትና የጋራ መግባባት ይፈጠራል። በዚህ መሰረት፡-

- ❖ የቢሮው ማኔጅሜንት በዕቅዱ ላይ እንዲወያዩ በማድረግ እንዲያዳብሩት ይደረጋል።
- ❖ የቢሮው ሠራተኞች በዕቅዱ ላይ እንዲወያዩ በማድረግ እንዲያዳብሩት ይደረጋል።

- ❖ የተጠሪ መ/ቤቶች፣ የዞኖች፣ የከተሞች አመራሮች፣ አጋር አካላትና የህዝብ ክንፎች በተገኙበት የቢሮው ዕቅድ እንዲቀርብ በማድረግ እንዲያዳብሩት ይደረጋል፡፡
- ❖ ተጠሪ መ/ቤቶች፣ ዞኖችና ከተሞች የቢሮውን ዕቅድ መነሻ በማድረግ የራሳቸውን ዕቅድ አዘጋጅተው ለሠራተኞቻቸው ኦሬንቴሽን ሰጥተው ወደ ትግበራ እንዲገቡ ይደረጋል፡፡

3.2.2. የዕቅድ አፈጻጸም ከትትል ሥርዓት

መደበኛ የመረጃና የሪፖርት ቅብብሎችን በተመለከተ፡-

- ❖ የቢሮው ዳይሬክቶራቶች፣ ተጠሪ መ/ቤቶች፣ ዞኖችና ከተሞች ወርሃዊ የቁልፍና የአበይት ተግባራት ዕቅድ አፈጻጸም ሪፖርት በየወሩና በየሩብ አመቱ ለቢሮው ዕቅድና በጀት ዝግ/ክት/ግምገማ ዳይሬክቶሬት ያቀርባሉ፡፡
- ❖ የቢሮው ዕቅድና በጀት ዝግ/ክት/ግምገማ ዳይሬክቶሬትም የቀረቡለትን ሪፖርቶች በማጠቃለል ለግምገማ ለቢሮው የበላይ አመራሮች ያቀርባል፡፡
- ❖ የሪፖርት አቀራረቡ በተዘጋጀው ዕቅድ ላይ የተቀመጡትን ግቦችና ዋና ዋና ተግባራት መሠረት ያደርገዋል፤ ከተያዘው ዕቅድ አንፃር በንጽጽር የተገለጸ፣ የአፈጻጸም ግምገማ ሃሳቦችንና መልካም ተሞክሮዎችን ያካተተና በአፈፃፀም ወቅት ያጋጠሙ ችግሮችና የተወሰዱ መፍትሄዎችን እንዲሁም በቀጣይ ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች ማመላከት ይኖርበታል፡፡
- ❖ የሪፖርት ቅብብሎች ወቅታዊና ወጥነት እንዲኖረው ከማድረግ አንፃር ከዚህ በታች በተቀመጠው ጊዜ ገደብ ውስጥ መድረስ ይኖርበታል፡፡ ማለትም፡-
 - ✓ የዞኖችና የከተሞች ወርሃዊ ሪፖርት በወሩ ከ26 - 30ኛው ቀን፤
 - ✓ የቢሮው ዳይሬክቶራቶችና ተጠሪ መ/ቤቶች ወርሃዊ ሪፖርት ወሩ ባለቀ ከ1 - 5ኛው ቀን፤
 - ✓ የዞኖችና የከተሞች የሩብ ዓመት፣ የግማሽ ዓመትና፣ የዘጠኝ ወር ሪፖርት የመጨረሻ ወር ከ26 - 30ኛው ቀን፤
 - ✓ የቢሮው ዳይሬክቶራቶችና ተጠሪ መ/ቤቶች የሩብ ዓመት፣ የግማሽ ዓመትና፣ የዘጠኝ ወር የሪፖርት ዘመኑ ባለቀ ከ1 - 5ኛው ቀን ለቢሮው ዕቅድና በጀት ዝግ/ክት/ግምገማ ዳይሬክቶሬት መድረስ ይኖርበታል፡፡
 - ✓ አመታዊ ሪፖርት ዞኖችና ከተሞች ማጠቃለያ ሪፖርት ሆምሌ 1 - 5 ባለው ተጠቃሎ ይላካል፡፡
 - ✓ ዳይሬክቶሮች ለፕላን ዳይሬክቶሬት አስከ ሆምሌ 9 ይልካሉ ፕላን ዳይሬክቶሬት አስከ ሆምሌ 12 አጠቃሎ ለሚመለከታቸው አካላት ይልካል፡፡
- ❖ የቢሮው ዕቅድና በጀት ዝግ/ክት /ግምገማ ዳይሬክቶሬት የሚቀርቡለትን ወርሀዊ ሪፖርቶች በ5 ቀን ውስጥ፣ የሩብ፣ የግማሽና፣ የዘጠኝ ወር ሪፖርቶች ደግሞ በ10 ቀን ውስጥ በማጠቃለል ለቢሮው አመራር ለግምገማ ማቅረብ ይኖርበታል፡፡
- ❖ በየጊዜው ዕቅድና በጀት ዝግ/ክት/ግምገማ ዳይሬክቶሬት ከበላይ አመራሩ ጋር እየተገናኘ ለሁሉም ተጠሪ ተቋማት አስተማሪና የአፈጻጸም ደረጃቸውን ከሌሎች አቻቸው ጋር በንጽጽር የሚያሳይ ግብረመልስ በሩብ አመት እና እንዳስፈላጊነቱ በወርም አዘጋጅቶ መስጠት ተግባር ይፈጸማል፡፡
- ❖ ሪፖርቱ ተገምግሞ ከዳበረ በኋላ በቀጥታ ለሚመለከታቸው አካላት ይላካል፡፡

የመስክ ጉብኝት /የተቀናጀ የመስክ ድጋፍና ከትትል፡-

ቢሮው በተለይ የከተሞች ልማትና መልካም አስተዳደር ኘሮግራሞች አፈጻጸም በተመለከተ በአካል ተገኝቶ ለመከታተል እንዲቻል መደበኛ የመስክ ጉብኝት ያካሄዳል፡፡ በዚህም መሠረት የሥራ ክፍሎች እንደ የሥራ ባህሪያቸው የሚካሄዱት የመስክ ጉብኝት እንደተጠበቀ ሆኖ በቢሮው የበላይ አመራሮች የሚመራ ቡድን በአመት 2 ጊዜ (በታህሳስና በግንቦት ወር መጨረሻ) በከተሞችና በዞኖች የመስክ ጉብኝት ያደርጋል፡፡

3.2.3. የዕቅድ አፈጻጸም ግምገማ እና ግብረ-መልስ ሥርዓት

- ❖ በየሩብ ዓመቱ መጨረሻ ላይ የቢሮው አመራርና ባለሙያ፣ የተጠሪ ተቋማት፣ የዞኖችና የከተሞች አመራሮች፣ በተገኙበት ቢያንስ 1 ቀን የሚወስድ ግምገማ ይካሄዳል፡፡ በዙምና በተለያዩ ቴክኖሎጂዎች ኢንፎርሜሽን እንለዋወጣለን፡
- ❖ በግማሽ አመት እና በአመት መጨረሻ ላይ የቢሮው አመራርና ባለሙያ፣ የተጠሪ ተቋማት፣ የዞኖችና የከተሞች አመራሮች፣ እንዲሁም አጋር አካላትና የህዝብ ክንፎች በተገኙበት በዕቅዱ ላይ በተቀመጡት የቁልፍና አበይት ተግባራት አፈፃፀም ላይ ከ2 - 3 ቀን የሚወስድ ግምገማ ይካሄዳል፡፡
- ❖ እያንዳንዱ የሥራ ክፍል ከሠራተኞቹ ጋር በቋሚነት ግምገማ የሚያካሄድ ሲሆን ግምገማውም በበጀት ዓመቱ በተቀመጡ ዕቅዶች ላይ ያተኮረ መሆን ይኖርበታል፡፡
- ❖ በየደረጃው በአመት 1 ጊዜ /እንዳስፈላጊነቱ በ6 ወር/ በተደራጀ መንገድ ምዘና በማካሄድ የተሻለ አፈጻጸም ላሳዩ ዞኖች እና ከተማ አስተዳደሮች እንዲሁም በተቋም ደረጃ የተሻለ አፈጻጸም ላሳዩ የስራ ክፍሎችና ፈፃሚዎች እውቅና እና ሽልማት የመስጠት ስርዓት ይከናወናል፡፡

3.3. ማጠቃለያ

የክልላችን ከተሞች የለውጥና የብልጽግና ማሳለጫ ማዕከል ሆነው እንዲያገለግሉ ከተሞችን በፕላን በመምራትና የአዳዲስ (ታዳጊ) ከተሞችን እድገት ቀድሞ በመግራት፤ የመሰረተ ልማትና የመኖሪያ ቤት አቅርቦቱን በማሳደግ እንዲሁም ከተሞችን ውብና ጽዱ በማድረግ ከተሞችን ምቹ የመኖሪያ አካባቢ ለማድረግ ታሳቢ ያደረገ የከተማ ልማት እድገት ይተገበራል፡፡

በመሆኑም በ2016 በጀት አመት ከተሞችን እንደ ሀብት መሠረታቸው ላይ በመመስረትና የህብረተሰቡን ተሳትፎ መሰረት ያደረገ እንዲሁም ለመዋቅራዊ ሽግግር የሚኖራቸውን ፋይዳ ከፍ የሚያርጉ ግቦች ላይ ትኩረት ተደርጓል፡፡

በአጠቃላይ ሁለት ዐላማዎች ያሉት ሲሆን በተለይም አንዱ ከተሞቻችን የኢኮኖሚ ማሳለጫ እና ዘመናዊ የግብይት ማእከል እንዲሆኑ አልሞ መስራት እንዲሁም ከተሞቻችን ውብ ጽዱና በፕላን የሚመሩ የኢኮኖሚያችን እድገት መዳረሻ እንዲሆኑ አልሞ መስራት ይሆናል፡፡

1.1.	መግቢያ-----	2
1.2.	ርዕይ-----	2
1.3.	ተልዕኮ-----	2
1.4.	እሴቶች /core values/-----	3
1.5.	የአቅዱ መነሻ ሁኔታዎች-----	3
1.5.1.	የክልሉ ከተሞች አጠቃላይ መረጃ እንደመነሻ-----	3
1.5.2.	ወቅታዊ የክልላችን ሁኔታ-----	4
1.5.3.	የአመራሩና የባለሙያው ሁኔታ-----	5
1.5.4.	የህዝብ ሁኔታ-----	6
1.5.5.	የባለሀብቱ ሁኔታ-----	7
1.5.6.	የወጣቱ ሁኔታ-----	7
1.5.7.	የከተማና መሠረተ ልማት ንግግሮች እንደ መነሻ-----	8
1.5.8.	የ2015 በጀት ዓመት ዕቅድ አፈፃፀም እንደመነሻ-----	9
1.5.8.1.	የቁልፍ ተግባራት አፈፃፀም-----	9
1.5.8.2.	የአበይት ተግባራት አፈፃፀም-----	13
1.6.	መልካም አጋጣሚ እና ስጋቶች-----	29
1.7.	መነሻ ሁኔታው ለዕቅዳችን ያለው ፋይዳ /አንድምታ/-----	30
1.8.	የአቅዱ የትኩረት መስኮች-----	30
ክፍል ሁለት		
2.1	የአቅዱ ጥቅል ዓላማ-----	32
2.2	የ2016 በጀት ዓመት ዕቅድ ዝርዝር ግቦችና ተግባራት-----	33
2.1.1.	የማስፈጸም አቅም ግንባታ (የቁልፍ ተግባር) ዕቅድ (ከብደት 40%)-----	33
2.1.2.	የአበይት ተግባራት ዋና ዋና ግቦችና ተግባራት (ከብደት 50%)-----	37
2.1.3.	ንዑስ ተግባራት /ደጋፊ ተግባራት/ (ከብደት10%)-----	60
2.1.4.	የባለብዙ ዘርፍ /የስርዓተ ጾታ ዘርፍ/ አቅድ-----	60
ክፍል ሦስት		
3.1.	ማስፈፀሚያ ስልቶች-----	63
3.2.	የአቅድ አረጋገጽነት፣ አፈፃፀም ከትትል፣ ግምገማና ግብረ መልስ ሥርዓት-----	65
3.2.1.	የዕቅድ ዝግጅትና አረጋገጽነት ሥራዎች-----	65
3.2.2.	የዕቅድ አፈፃፀም ከትትል ሥርዓት-----	66
3.2.3.	የዕቅድ አፈፃፀም ግምገማ እና ግብረ-መልስ ሥርዓት-----	67
3.3.	ማጠቃለያ-----	67